

http://www.fondazioneintorcetta.info/

B 752

45291

BIBLIOTECA TRIVULZIANA

http://www.fondazioneintorcetta.info/

B 152

SAPIENTIA SINICA

Exponente P. Ignatio à Costa Lusitano
Soc. Ies.

à P. Prospero Intorcetta Siculo eiusd. Soc.

ORBI

PROPOSITA

耶穌會士

郭納爵

殷鐸澤

仝述

Kién cHām in urbe Sinarū
Prouinciæ Kiām Sī. 1662
superiorum Permissu.

http://www.fondazioneintorcetta.it/

耶穌會 何大化 潘國光 聶伯多 衛方濟 魯日滿 雷孝思 馬國賢 巴多明 費隱 白晉 劉應 雷孝思 馬國賢 巴多明 費隱 白晉 劉應 雷孝思 馬國賢 巴多明 費隱 白晉 劉應

Habes amice lector hîc literalē expositionē Textus Sinici sú xū nūcupati iuxta mentē Interpretū Sinensium ferè viginti, ac præcipuè 張 chām Colai, qui fuit Imperij Primus et Præceptor Imperatoris; uisam insuper, examinatā, et approbatam a P.P. Antonio de Gouuea Lusitano, Petro Canevari Genuensi, et Francisco Brancato Siculo, uiris in libris sinicis, ac linguâ uersatissimis; nec non studio ac labore P.P. Philippi Couleti et Francisci Rougemont Belgarū eiusdem Societatis Iesu.

Porro libri apud Sinas maximè celebrati, et in quibus examinantur ad gradū litterati universim ad 四書 sú xū, et 五經 ù kīm reducuntur. sú xū constat quatuor libris. Primus, isque brevissimus 大學 tá hiŏ dictus à 曾子 çēn çù secundo Confucij discipulo expositus disserit in quo sita sit perfectio hominis, et boni regiminis. Alter 中庸 chūm yûm dictus à 子思 çù sū Confucij nepote compositus de medio uirtutis servando agit, opus imperfectum, et fragmentis constans, adeoque obscurius (ut ipsi fatentur Sinæ) unde etsi in libris sit ordine secundus, in exponendo tamen est ordine ultimus. Tertius. 論語 lún yú dictus complectitur varias sententias, et apophtegmata. 4us liber ab ipso Authore 孟子 mém çù dicitur, continetque responsa varia, et discursus morales: quod uerò ù kīm dicitur libros quinque complectitur. 1. est 書經 xū kīm, quem et suo tempore in lucē dabimus si otium fuerit, estque ueluti summa chronologica priscorū Regū. 2. 詩經 xī kīm Odarū liber. 3. 易經 yĕ kīm qui agere creditur de auguriis, fastis, et nefastis ab ipso 伏羲 fŏ hī (à quo chronologiam Regū ordinarunt historici, fuitque aliquot sæculis ante Trismegistum, ac ipsū Moysen) editus. hunc 周公 cheū cūm, et 孔子 cūm çù, 文王 et Ven Vām, cōmentati sunt referentes ferè omnia ad elementorū, rerumque omniū origines, generationes, acuicissitudines; hunc ipsū librū, quia obscurissimus, Confucius iam senior optabat revolvere. 4. 禮記 lì kí seu regula rituum civilium. 5. 春秋 chūn çieū liber, qui agit de bonorū præmijs, et malorū supplicijs, ut ita revocet populos ad uirtutē à qua defecerant. Atque hæc breviter de libris sú xū, et ù kīm. ad huius verò operis praxim, et ordinem quod spectat nota sequētia:

1. sinica verba, seu litteras placuit ponere eo ordine, quo Europæi suas legere solent, qui oppositus est ordini sinico, ubi à superiori deorsū descendendo, et à dextera ad lævam legitur. sequitur dein textus latinus de verbo ad verbū eo ordine, et num.° quo sunt litteræ sinicæ, nisi quod verba latina lineolâ subducta in rigore sint ea, quæ simili ordine respondent sinicis characteribus; ea verò, quæ non sunt subducta ad clavitatem majorē ex Interpretibus adiungi oportuit, eòquod laconicus sit Sinensiū stylus, et hieroglifica sinica plus subintelligere, quàm exprimere videantur; hinc factū est, ut sæpius duo, aut etiā tria verba latina unicâ dumtaxat lineolâ subducta respondeant unico characteri sinico, et si è contra subinde unicū occurret verbū latinū duabus, uel tribus subductū lineolis, quod respondet totidē sinicis characteribus: excipiuntur tamē particulæ sinicæ, uelut encliticæ, ornatûs dumtaxat gratiâ apponi solitæ, aliæque similiter, quæ uim habēt interrogationis, admirationis, præpositionis etc. quibus nullū respōdet latinū uerbū; atque ut facilius ubique eas distinguere noris, ad singulas infra apposita est nota o.

2. si quæ intra parentheses clausa offenderis, ab Authore claritatis atque eruditionis gratiâ annotata esse memineris: si quæ verò minus latina, aut duriusculus construendi modus, si quæ itē sterilia, insipida, ac sæpius repetita videbuntur, scias uelim me sinceritati textus, ac rigori uerborū potiùs, quàm gustui criticorū studuisse.

3. si qua subinde varietas in accentibus, aut pronunciatione occurrat id Interpretū directioni attribue.

4. notæ appositæ in margine sunt: f. p. §. prima denotat foliū textus iuxta ordinē impressionis 南京 nân kīm editæ Authore 朱熹 chū hì, qui liber vulgò dicitur 四書集註 sú xū çiĕ chú. secunda indicat paginā. tertia signat periodū illā, quæ aliquali spatio distat ab alia periodo in ipsomet textu sinico.

Atque hæc sunt quæ obiter indicanda volui, omissis quæ de accentibus, et modo pronunciandi sinico alibi explicantur; neque enim est animus minutijs singulis hîc persequendis insistere. uale, mei, et Missionis nostræ Sinicæ apud Deum memor.

Vita Confucij Principis Sapientiæ Sinicæ

孔夫子 Cūm fū çù, seu Confucius, parvo nomine dictus 丘 Kieū, cognomēto 仲尼 chúm nhî natalē habuit sedē in Regno 魯 lù (nunc Prou.° 山東 xān tūm) in pago 昌平 chām pîm civitatis 曲阜 Kiŏ feú, quæ subest urbi 兗州 chūm cheū, anno Imperij 靈王 lîm uam ex familiâ 周 cheū 21, mēse 2, die 13, sub horam noctis secūdā; ante ortū Christi Domini annis amplius quingentis. Parvē habuit 叔梁紇 xŏ leâm hĕ primæ notæ Mandarinū, Matrem 顏氏 yen xí. hâc orbatus fuit ætatis suæ anno 24, illo, triennis infans. puerilem sexēnis maioris præferebat ætatē ac mores; nunquā cū veteribus miscere ludos pueriles usus. oblata edulia non prius degustabat, quàm cælo obtulisset ritu veteri. 俎豆 çú teú nuncupato. quindecim annorū adolescens se totū dedit Priscorū libris evolvēdis, rejectis parùm utilibus optima dūtaxat sibi imitāda aliis proponēda seligebat; deinde verò unà cum 孟懿子 mém ý çù, et 南宮敬叔 nân cūm kím xŏ ad ritus civiles addiscēdos se cōtulit. in piâ subinde Priscorū musicâ et arte clavicymbali animū et operā posuit. ætatis anno 19. duxit in uxorē, quæ unica illi fuit, 开官氏 Kieū quōn xí, ex qua filiū habuit unicū 子伯魚 çù pĕ yû. uxorē anno ætatis 66., filiū 69. è vivis eripi non gravatè tulit, in omnibus casibus inscrutabili cœli decreto sese cōmittēs. munia publica variis in locis cū laude obiit iamindè à vigesimo ætatis anno Mandarinū agēs, (Mandarinus officij et dignitatis nomē est apud Sinas) eiusmodi tamē dignitates tùm demū admittebat cùm doctrinā suā sperabat admittēdā: si secùs fieret, honores hac spe admissos ulrò abdicabat. unū è multis huius

restimoniū accipe. cū anno ætatis suæ 55. Mandarinū ageret in Regno lù; trimestri spatio tanta illicò eo administrante rerū in melius mutatio euasit, ut uicinis Regnis inuidiā causarit ac merū; quo factū est, ut finitimi Regni 齊 çî Rex ac Proceres dolo usi ad Regē Regni lù dono miserint puellas, formâ, canendi gratiâ, aljsq; dotibus præstantes, Rex munus admisit, et cū regni Primatibus ita illis audiendis indulsit, ut ad trimestre negotij publici obeundi, et Regis adeundi uia præcluderetur: quare Confucius relictâ aulâ, patriâ, et munere publico, quod gerebat, contulit se ad Regna 齊 衛 楚 çî, guéi, et çù. dicta tria regna spontaneū pro uirtute exulē nō admisere, unde coactus est petere Regnum 陳 chîn, ubi ad extremā paupertatē uictusq; penuriā est redactus, imo in Regno 宋 sum ad mortē à nefario Primate 桓魋 huôn tuî non semel est cōquisitus; at Confucius periculis ac difficultatibus inuictū seruabat animū, mortēq; pro iustitia ferre nō formidabat, solitus dicere: si cœlū in me inseruit uirtutē qua illi innitar ecquis tandē mihi noceat? zelus indefessus propagādæ toto impetio sanæ doctrinæ ad extremū usq; uitæ spiritū in eo præcipuè æstuabat, qui patrijs uix se continēs finibus etiā ad peregrina regna et maria peregrādā desiderij iniecit. discipulos numerauit 3072. quos inter uirtute et litteris eminebāt septuaginta duo; doctrinæ suæ uti et discipulorū quatuor gradus, seu ordines cōstituebat. Supremus ordo in excolēdo uirtutibus animo studiū ponebat; in hoc ordine primas ferebat 閔子騫 mîn çù kiēn 冉伯牛 gèn pĕ nieû 仲弓 chûm cum, ac demum 顏淵 yen yuen charus præceteris magistro discipulus, quē immaturâ morte prærepti sæpius lugebat Confucius. proximus ordo in eloquentia et discurrēdi arte consistebat; in eo præcipui erant 宰我 çai ngò, et 子貢 çù cûm. 3.us de regimine politico, et muneribus uitè administrandis dūtaxat agebat; in eo palmā præripiebant 冉有 gèn yeû, et 季路 kí lú. 4.us ac postremus ordo in ornatâ moralium cōpositione situs erat, in quo 子游 çù yeû, et 子夏 çù hiá excellebant: atq; hi erant inter septuaginta duos selecti discipuli decē. Confucij doctrina in hoc dūtaxat collimabat, ut reduceret naturam corruptā ad primæuā innocētiā ac legē, in qua à cœlo conditā sæpius memorat. porrò media ad finē illū cōsequēdū erant, obsequi cœlo, ipsūq; timere et honorare, amare proximū sicut seipsū, uincere se ac uitiorū subiugare, nil cogitare, dicere, aut agere quod cum eâ minimè cōsentiret. neq; ab eo, quod docebat, moribus et uitâ dissidebat Cōfucius. illius modestiā religiosā, sui pernigilē custodiā, opū, honorū, periculorūq; perpetuā cōtemptionē, doctrinæ suæ ad quosuis proferēdæ insatiabilē cupidinē, cæteras q; uirtutes hîc attexere supersedeo, quia passim in his libris, præcipuè in lib. 論語 lún yú occurret discipulorū de Magistro suo luculēta testimonia. à carnis illecebris adeo semper abhorruit, ut de obscœnis ne cogitari quidē uellet. cum anno ætatis 57. in Regno guéi uersaretur Regina 南子 naân çù dicta illū uidere enixè cupijt, excusauit se ille: at cum nec sic effugere potuisset, ac dein cerneret discipulū çù lú minimè gaudere, eo quod malè audiret Regina, Confucius adhibito iuramēto inquit: si quid deliquerim, cœlū me execretur, exstinguatq;. præcipuè uerò in eo se prodidit singularis animi demissio, quam in Priscis Occidentis Sapientibus meritò desiderāt plerique, non suā sed Priscorū Sapientū, ac piorū Regū (ut yaô, xún, qui 1500. et amplius annis ante Confucium uixere) se dūtaxat referre asseverabat, parvulū se, humile sq; actiones suas dicentans. hanc unicā mœrovis sui causā aiebat, quod in discēdo non esset impiger, neq; in docendo constans, neq; in uirtutū profectu attentus, neq; in se emēdando sedulus. multò minùs patiebatur se dici cū sapientiâ natū, uti de eo passim Sinæ. ad perfecti uerò, aut sancti gradū cōtendere se minimè posse ingenuè fatebatur, solitus dicere (ut traditio Sinarū est) 西方有聖人 sī fam yeù xím gîn in occidēte Sanctū reperiri. quod an de Salomone, an de uetustâ Æthnicâ Sapientiâ uaticinatus sit, quis affirmabit? hoc certū est, año post Christū natū fere 50. 漢明帝 hán mîn tí Imperatorem motū prædictis uerbis simul ac somnio apparentis sibi Sancti ex Occidēte Heros, cū ipsemet ire prohiberetur, misisse Legatos 蔡靖 çaí çím, et 秦景 çîn kím in Occidētē, uerā legē ac Sanctitatē quæsituros: qui quidē ad Indiæ Insulā quamdā nō longè à mari rubro dissitā appulsi, nec longius progredi ausi, inde monstrū hominis 佛 foĕ dictū, (qui aliquot ante Cōfucium sæculis in India uixit) eiusq; legē pestiferā in hoc Imperium, et uicina Regna (proh dolor.) reduces inuexerūt. hinc factū est ut Sinēses facti idolophili à genuinâ Magistri sui doctrinâ et institutis degenerarint: nā ad Confucij Religionē quod attinet nō alio fortius argumēto conuincuntur et obmutescūt litterati quàm illis objiciēdo Confucij uitā ab omni idololatriæ specie fuisse immunē: ita rogatus Confucius à Præfecto Regni guéi, cui prior adhibēdus cultus, an aulæ Idolo 奧 ngáo dicto, an foci Spiritui, Respōdit: nō est eiusmodi res. qui deliquerit in cœlū, nō habet quò aliunde uenia precetur. alias ex morbo graui decūbens à discipulo çù lú inuitatus ut precaretur Spiritus, quæsiuit Cōfucius 有諸 yeù chū est ne mos eiusmodi. cūq; instaret çù lú esse, citaretq; in eū finē Odam Antiquorū, Respōdit: ego precatus sū eos iamdudū: idest, ut Interpretes ethnici explicāt: ego semper ita uiuere, et emēdare me studui, ut dudū illos rogasse cēseri possim. agnouit ille quidē Spiritus; sed uelut tutelares rerū sublunariū Præsides, uelut cœli Ministros: nā, ut nō semel in Coment. lún yú notat cham Colao, Cōfucius per omnē uitā censuit esse aliquē Supremū (cœlū nempe) Spirituū, hominūq; Dominū: unde tametsi Spiritibus cultū religiosū, seu ciuilē potius, per modū Sacrificij, uti et piorū Regū monumētis adhibuerit, si apud quosdā sufficere id uideatur ut Confucius æternis addictus supplicijs, hîc præsertim prorūcient, uiderint sanè illi, si qui sunt. migrauit è uitâ Cōfucius anō ætatis 73. imperij uerò 敬 王 kín uam 41. paulò ante morbū lugēs suorū tēporū perturbationes, huc uersū cōcinere auditus est: prægrādis mons (idest doctrina quā tradidi) quò decidisti. trabalis machina euersa est, Sapientes et Sancti exaruere. inde in morbū incidēs septē ante mortē diebus ad discipulos cōuersus ait: nocte præteritâ somnium mihi in tēplo pauētavi. Reges nō seruāt quæ doceo, toto imperio ecquis uenerabitur Institutū meū? reliquū est, ut ego moriar. quibus dictis indormijt ad septē dies, ac tandē uiuere desijt. sepultus est in Regno lù (quò se demū cum suis discipulis cōtulerat) propè Ciuitatē kiŏ feú iuxta ripā fluminis 泗 sú in ipsâ mei suâ, in qua docebat, Academia, quæ muris, uelut ciuitas, cincta cernitur. luxere inibi Magistri mortē discipuli omnes ad annum integrum, alij ad triennium, siccum etiā ad sexennium. statuâ Confucius fuit procerâ admo-

http://www.fondazioneterzetà.info/

dum et iustā excedēte mesurā, sed cui lati humeri, pectusq; amplū maiestatē adderet. in uertice capitis mōstrosū quid præferebat, colliculū inquā cū ualle; hinc 丘 kieū (idest colliculus) à Patre uocatus, quo etiā se nomine submissionis ergò compellabat. facies illi lata, et fusca, oculi nigri ac prægrādes, capillus niger, barba promissa, nasus simus, uox grauis et tonitrui instar, ut aiūt Sinæ. quantū uerò honoris per bis mille et amplius anōs detulerit Magistro suo, eiusque scriptis, ac uirtuti grata Sinarū Posteritas, pro me loquātur quotquot toto Imperio ad dignitates, et munia publica euecti sunt Litterati, qui à Confucij doctrinâ dumtaxat, ac libris, in quibus ad gradū examinātur, nomē sibi honoresq; cōciliāt publicos: loquātur itē in singulis Oppidis ac Vrbibus erectæ illi dicataeq; Aulæ, in quibus etsi imaginē illius passim optes, titulos tamē, Sæculorum Magistro, Imāculato Regi, Sancto (uoce sinicâ utor nō sēsu Romano) trabalibus ex auro litteris inscriptos legas licet. neq; erga Confuciū dūtaxat sese prodit grata memoria, sed erga eius quoq; posteritatē quàm longè extēditur. habuit Confucius ex filio unico nepotē dictū 子思 çù sū, qui edidit Confucij doctrinā 中庸 chūm yûm dictā, habuitq; discipulū celebrē illū 孟子 mém çù, seu Mencium nuncupatū. ab hoc Confucij nepote familiæ series ad 60. circiter generationes usq; hodie propagata est. huic familiæ hæreditario titulo adscripta est dignitas Mandarini, et quidē cū eâ prærogatiuâ, ut (quod nulli cōcessū est) sola non pēdat Imperatori uectigal: quinimo quotquot singulis triēnijs ad Doctoris gradū euehuntur, illi quoddā grati animi monumētū offerre ex tot Sæculorū præscriptione teneri se sentiūt: prædictos honores semel dūtaxat interruptos Sinarū historia memorat; regnante uidelicet ex familiâ 秦 çîn secundo Imperatore dicto 秦始皇 çîn xì hoâm, qui 300 ferè à morte Confucij uixit annis. hic Imperator, Litteratorū hostis capitalis, quotquot Confucij, aliorūq; de moralibus uirtutibus agētes libros undiq; cōquisitos reperit, igne extinxit: quinet Litteratos uiuos sepeliri iussit; ac tandē ad sepulchrū Confucij illud uiolaturus accessit: sed ecce dū eius iussu sepulchri pars media esset eruta, lapidē offēdit, cui insculpta sequētia uerba. est uir dictus çîn xì hoâm, molitur demoliri fere trūmeū, disrumpere uestē quâ inuoluor: dum peruenerit ad 沙丘 xă kieū (locum sic dictū) certò finiet. Imperator lapidē eiusq; uerba occulta uoluit. sed ecce, dum redux in prædicto loco uitā et 37 annorū imperiū finiuit, uerborū ueritas detecta est. eo mortuo resurgere coepit Confucij fama suis semper aucta incremētis, et usq; hodie, cum Tartarus uniuerso pacificè potitur Imperio, integra perseuerat. Atque hæc sunt quæ breuiter de Sapientiæ Sinicæ Principe. si plura desideres Amice Lector, quæ passim in libris circumferuntur (iam præsertim cùm in adeo amplâ Animarū messe tot desiderentur Operarij) uulgatâ illâ sinicæ urbanitatis formulâ 請 çìm inuito, ut uenias, et uideas.

Missionarijs ad Sinas pergentibus et Authori

S. P.

Eloquētiæ Sinicæ nucleū, et succū gratis excipite, qui in alijs sciētijs, licet Magistri laureati, in huius linguæ studio tyrones agitis. Authoris industriæ, et labori quantū debeatis, demōstrabūt prouētus colligēdi. Iam enim scire uos arbitror, uniuersā istius gētis sciētiā, quā omnimodā esse putāt, et quâ nō mediocriter inflātur, in his libris, quos uocāt, súxū, cōtineri. qualiscūq; illa sit, hoc certo certius existimate, nullā uos sine illa apud hosce homines (quin fortè etiā nec apud Iapones) authoritatē habituros: habēt nāq; et Sinæ suāi Aristotelē, et nullibi tenacius iuratur in uerba Magistri: Hinc fit, ut et Missionarij Nostræ Soc: hîc Maiorū lege teneātur hos libros percurrere. Gratū opus, auida manu mihi iā uideor apprehēdi, quis dubitet. unū timeo, ne in poste-

rū

http://www.fondazioneinforcetta.info/

rū parui fiat, quod hactenus erat in tāto precio. nōne sustulit rei ualorē, qui abstulit difficultatē. ac nō tales rerū æstimatores fore uos arbitror. nexū inextricabilē abscidit Alexādri gladius, sed nō admirationē. adhuc uersatur in paræmia nodus Gordianus. in ipso operis limine habetis facinoris Authorē, qui licet sit nouus Author nō ideo cōtemnēdus, adest pro Patrono Magistri Authoritas, quæ sola sufficit ad declinādos, si forte qui erūt, inuidiæ morsus. Magister est P. Ignatius à Costa, cuius se discipulū profitetur Author, me libēs subscribo discipulū. Perge lector, prospera omnia spōdet ipsū nomē Authoris. Perge et tu mi Author, opus est tuo captu dignū, et ideo dignū cedro. cœpisti dextro Hercule, imo Herculē uicisti adhuc in ipsis cunis, attingens Non plus ultra. cœpisti plusquā benè, intende prosperè, procede. Fŏ Cheu fù 25. 8bris. 1660.

Andreas Ferram Soc: Ies:

Lib. Tá Hiŏ

大 tá 學 hiŏ 之 chī 道 táo 在 çaí 明 mîm 明 mîm 德 tĕ

f. 1. p. 1. §. 1. Magnorum uirorum sciendi institutum consistit in illuminando uirtutibus spiritualem potentiam à coelo indutam, nempe Animam, ut hæc redire possit ad originalē claritatem, quam apperitus animales obnubilauerant.

在 çaí 親 sīn 民 mîn consistit in renouando populū adhortatione, et exemplo. 在 çaí 止 chì 於 yū 至 chí 善 xen consistit in sistendo firmiter in summo bono, in omnibus dictamen rationis sequendo. (si uis christianum sensū dic: adultorum scientia consistit in perfectione sui, in amore erga alios, et in cōtēplatione Sūmi Boni; nec longè à literali discedes. atq; ad hæc trīa supradicta reducūtur reliqua huius libri.)

p. 2. §. 1. 知 chī 止 chì 而 lĕ 后 heú 有 yeù 定 tîm scientes in quo sistēdum, tunc habent finem. 定 tîm 而 lĕ 后 heú 能 neîn 靜 çîm determinato fine, tum poterunt quiescere, non amplius soliciti de fine; sciunt enim in omnibus iuxta rationem agendum. 靜 çîm 而 lĕ 后 heú 能 neîn 安 ngān animo quiero, tum poterunt eum firmare. 安 ngān 而 lĕ 后 heú 能 neîn 慮 liū eo firmato, tum poterunt discernere bonum à malo. 慮 liú 而 lĕ 后 heú 能 neîn 得 tĕ. hoc distincto tum demq; poterunt assequi practicè finē, agendo iuxta rationem

§. 2. 物 uŏ 有 yeù 本 puèn 末 mŏ res habent magis principale, ut est in arbore truncus; et minus, ut rami. quòd quis se renouet exercitio uirtutum, est puèn, quòd renouet populum, est mŏ 事 sú 有 yeù 終 chūm 始 xì negotia habent finē, et principiū. practicè obtinere apicem boni, est finis; scire in quo sit firmiter sistendum, est principium. 知 chī 所 sŏ 先 sien 後 heú, 則 çĕ 近 kín 道 táo 矣 ŷ scire ea quæ praponenda, et postponenda sunt, sanè hoc est appropinquare scientiæ magnorum uirorum.

§. 3. 古 cù 之 chī 欲 yŏ 明 mîm 明 mîm 德 tĕ 於 yū 天 tiēn 下 hiá 者 chè; 先 sien 治 chí 其 kî 國 quŏ prisci uolentes dilucidare spiritualē potentiam in imperio, priùs rectè gubernabant sua regna.

欲 yŏ 治 chí 其 kî 國 quŏ 者 chè; 先 sien 齊 çî 其 kî 家 kia uolentes rectè gubernare sua regna; priùs rectè instituebant suas familias 欲 yŏ 齊 çî 其 kî 家 kia 者 chè; 先 sien 脩 siū 其 kî 身 xīn uolentes rectè instituere suas familias; priùs uirtutibus ornabant suas personas. 欲 yŏ 脩 siū 其 kî 身 xīn 者 chè; 先 sien 正 chím 其 kî 心 sīn uolentes ornare suas personas; priùs rectè cōponebant suum cor 欲 yŏ 正 chím 其 kî 心 sīn 者 chè 先 sien 誠

chim̂ 其 Kî 意 ý uolentes rectè componere suũ cor; prius solidabãt omnifictione exclusâ suam intentionem 欲 yŏ 誠 chim̂ 其 Kî 意 ý 者 chè, 先 sien 致 chí 其 Kî 知 chī 在 çai 格 Kĕ 物 uĕ extendere autem notitiam, consistit in comprehendendo negotia; prouidendo quid cuiq; rei tractandæ conueniens sit: seu potius in penetrãdo perfectissimum ueriũ cũ humana ratione concertũ

f.2.p.1.§.1. 物 uĕ 格 Kĕ 而 lh̃ 后 heú 知 chī 至 chí. negotijs enim penetratis, tum notitiæ apex obtinetur. 知 chī 至 chí 而 lh̃ 后 heú 意 ý 誠 chim̂. notitiæ apice obtento, tunc intentio firmatur. 意 ý 誠 chim̂ 而 lh̃ 后 héu 心 sin̄ 正 chím intentione firmatâ tum cor rectè dirigitur. 心 sin̄ 正 chím 而 lh̃ 后 heú 身 xin̄ 脩 sieu. corde directo, tunc persona excolitur. 身 xin̄ 脩 sieu 而 lh̃ 后 heú 家 Kia 齊 çî personâ excultâ tum familia recte instituitur. 家 Kia 齊 çî 而 lh̃ 后 heu 國 que̋ 治 chí. familiâ rectè instituta, deinde regnũ benè gubernatur. 國 que̋ 治 chí 而 lh̃ 后 héu 天 tien 下 hia 平 pim̂ regno benè gubernato, tum denique imperium est pacificũ.

p.2.§.1. 自 çú 天 tien 子 çú 以 ỳ 至 chí 於 yu̇ 庶 xú 人 gin̂ 壹 yĕ 是 xí. 皆 Kiaĩ 以 ỳ 脩 sieu 身 xin̄ 爲 guêi 本 puèn à coeli filio (sic dicitur imperator, quia etiam secundum Sinas imperia a coelo sunt) usque ad plebem, uniuersim omnes in excolendâ uirturibus personâ constituant principale.

§.2. 其 Kî 本 puèn 亂 luon 而 lh̃ 末 mŏ 治 chí 者 chè 否 feu 矣 ỳ. suo principali perturbato, ut deinde minus principale recte gubernetur, fieri nequit. 其 Kî 所 sò 厚 héu 者 chè 薄 pŏ 而 lh̃ 其 Kî 所 sò 薄 pŏ 者 chè 厚 heú 未 uí 之 chi 有 yeu 也 yè. id quod multum æstimandũ, ut propria persona, et familia, parum; et id quod parum æstimandum, ut sunt plebs, etc. multum æstimare, non est res hac iuxta rationem.

f.3.p.1.§.1. 康 cām 誥 cáo 曰 yuĕ 克 Kĕ 明 mim̄ 德 tĕ liber cām cáo dictus, ait: potuit ille (uen̂ uam̂) dilucidare uirturibus rationem siue animam. (loquitur çemçù secundus discipulus Confucij, huius libri commentator, citans hunc librum compositum à uu uam̂ filio regis uen̂ uam̂ quo hortatur fratrẽ ad imitationẽ uirtutũ paternarũ.)

§.2. 大 tái 甲 Kiă 曰 yuĕ. 顧 cú 諟 xí 天 tien 之 chī 明 mim̄ 命 mim̄. liber sic dictus (editus ab ỳin imperante familiâ xām, quo hortatur regem tái Kiă, ut imiretur uirtutes regis tām) ait: hic Rex diligebat mẽtiacũ in hoc coeli illustre mandatũ, siue in Animam à coelo datam

§3

§.3. 帝 tí 典 tièn 曰 yuĕ 克 Kĕ 明 mim̄ 峻 çiún 德 tĕ. liber Regis yaô sic dictus (insertus libro xũ kim̄) ait: potuit ille rex yaô illustrare sublimem uirturem, siue Animam.

§.4. 皆 Kiaĩ 自 çú 明 mim̄ 也 yè omnes supradicti tres Reges (ait çemçù) se ipsis illustrarunt uirturem originalem, siue Animam.

p.2.§.1. 湯 tām 之 chī 盤 puôn 銘 mim̄ 曰 yuĕ: 苟 Keù 日 gĕ 新 sin̄, 日 gĕ 日 gĕ 新 sin̄, 又 yeu 日 gĕ 新 sin̄. Regis tām pelui, in qua lauabar corpus, insculptæ litteræ aiebant: perfectè integro die renoua, omni die te renoua, et iterum indies te renoua, uirturum exercitio.

§.2. 康 cām 誥 cáo 曰 yuĕ. 作 çó 新 sin̄ 民 min̂. cām cáo liber ait: satage renouare populum.

§.3. 詩 xi 曰 yuĕ: 周 cheu 雖 suī 舊 Kieu 邦 pām 其 Kî 命 mim̄ 維 guêi 新 sin̄. liber carminum ait: familia cheu quamuis antiquũ fuerit Regulorũ regnum, tamen ipsi datum postea à coelo imperiũ, solùm renouationi sui, ac populi debebatur. (agit de familia cheu quando erat tantùm familia Regulorum, in quo statu duravit mille circiter annos, numerando à Regulo héu siĕ usq; ad uên uam̂)

§.4. 是 xi 故 cú 君 Kiun 子 çú 無 uú 所 sò 不 pú 用 yún 其 Kî 極 Kie. arg: hæc est ratio (ait çemçù) quare uir perfectus nihil non agat ad promiæ perfectionis culmen assequendũ.

f.4.p.1.§.1. 詩 xī 云 yun̂ 邦 pām 畿 Kî 千 çien 里 li 惟 guêi 民 min̂ 所 so 止 chì. carmen ait: curia regia districtûs mille stadiorũ sola est ubi populus sistat, seu quò recurrat. ita locus ubi homo debet quiescere, est boni apex.

§.2. 詩 xī 云 yun̂ 緡 mien 蠻 mân 黃 hoam̂ 鳥 niaò 止 chì 于 yû 丘 Kieu 隅 yû. carmen ait: miên mân crocea auis, à cantu suo miên mân sic dicta, sistit in monte arboribus consito. 子 çù 曰 yuĕ 於 yū 止 chì 知 chī 其 Kî 所 sò 止 chì 可 cò 以 ỳ 人 gin̂ 而 lh̃ 不 pú 如 jû 鳥 niao 乎 hû. Confucius explicans ait: in sistendo nouit auis suũ locum quiescendi; et fieri ne potest, ut homo cùm sit, tamen non sit melior aue, et nesciat ubi sistere debeat?

§.3. 詩 xī 云 yun̂ 穆 mŏ 穆 mŏ 文 uen̂ 王 uam̂ 於 yū 緝 çiĕ 熙 hī 敬 Kim̂ 止 chì. carmen ait: ô quàm altæ uirtutis erat uen̂ uam̂; ô quam bene, coniungendo animi claritatem cum obseruantia erga omnes, sciebat ubi sistendum erat. 爲 guêi 人 gin̂ 君 Kiun 止 chì 於 yū 仁 gin̂ agens Regem (loquitur çemçù) sistebat in pietate 爲 guêi 人 gin̂ 臣 chin̂ 止 chì 於 yū 敬 Kim̂. agens subditum sistebat in obseruantia. 爲 guêi 人 gin̂ 子 çù 止 chì 於 yū 孝 hiáo agens filium sistebat in obedientia 爲 guêi 人 gin̂ 父 fú 止 chì 於 yū 慈 çù agens patrem sistebat in

affectu, ac beneuolentia 與 yù 國 quŏ 人 giñ 交 kiāo 止 chì 於 yū 信 sín. cum reliquis de Regno hominibus agens, sic ebat infide, ac ue-
racitate.

p.2.§.1. 詩 xī 云 yuñ. 瞻 chēn 彼 pì 淇 kî 澳 yŏ; 菉 lŏ 竹 chŏ, 猗 ȳ 猗 ȳ. carmen ait: aspicite illius aquæ, kî dictæ, sinū; uiridan-
tia arundineta, ô quàm bellè luxuriant. 有 yeù 斐 fì 君 kiuñ 子 çù 如 jû 切 çiĕ 如 jû 磋 çō 如 jû 琢 chŏ 如 jû 磨 mô. sic est orna-
tus uirtutibus Rex (loquitur de uu cum Rege Regni guéi, cui populus hæc carmina accinebat) ceu cædens, ceu limans ossa, ceu molens, ceu po-
liens lapillos. 瑟 sĕ 兮 hī 僴 hàn 兮 hī; 赫 hĕ 兮 hī 喧 hiuēn 兮 hī: quàm grauis, ac recondirus. quàm foris, ac magnanimus! quàm uerendus!
quàm famosus! 有 yeù 斐 fì 君 kiuñ 子 çù 終 chum 不 pú 可 kŏ 諠 hiuēn 兮 hī. est ornatissimus sanè Rex, nunquam dandus
obliuioni. 如 jû 切 çiĕ 如 jû 磋 çō 者 chè: per hæc uerba (ex-
ponit çemçù repetendo supradicta) 道 tào 學 hiŏ 也 yè. significat doctrinam Regis uu cum, quam suos docebat. 如 jû 琢 chŏ 如 jû 磨
mô 者 chè: his uerbis: 自 çú 脩 sieū 也 yè suiipsius, actionumue suarum compositionē significat. sĕ 兮 hī 僴 hàn 兮 hī 者 chè.
per hæc uerba: 恂 siún 慄 liĕ 也 yè Regis circumspectionē in uia uirtutis, et cautelam significat. 赫 hĕ 兮 hī 喧 hiuēn 兮 hī 者
chè: his uerbis: 威 guēi 儀 ȳ 也 yè. significat auctoritatem, et exemplū Regis, quibus populū ad uenerationē, ac imitationē sui excitaue-
rat. 有 yeù 斐 fì 君 kiuñ 子 çù, 終 chum 不 pú 可 kŏ 諠 hiuēn 兮 hī 者 chè: per hæc denique uerba 道 tào 盛 xím 德 tĕ 至
chí 善 xĕn, 民 miñ 之 chī 不 pú 能 nēm 忘 uam 也 yè.
significat excelsas uirtutes, ac supremam perfectionē tanti Regis à populis nunquam posse obliuioni dari.

f.5.p.1.§.1. 詩 xī 云 yuñ 於 ū 戲 hū! 前 çiên 王 uâm 不 pú 忘 uâm. carmen ait: ô ô priores Reges (ut uên uâm, et uù uâm) non sunt in obliuione. 君 kiuñ 子 çù 賢 hiên 其 kî 賢 hiên, 而 lĕ 親 çīn 其 kî 親 çīn. quia (ait çemçù) Reges posteri ipsorum successores probi erant illorum probitate, et amabant populū illo-
rum amore. 小 siaò 人 giñ 樂 lŏ 其 kî 樂 lŏ, 而 lĕ 利 lì 其 kî 利 lì. populi item posteri lætabantur, fruebanturq; illorū Regū lætitiâ (quam Reges illi reliquerant sanctis legibus, et exemplis) et lucrabantur ipsorum lucro (quia Reges illi instituerant leges proficuas populo, diuidentes terras, quas colerent, etc.) 此 çù 以 ȳ 沒 mŏ 世 xì 不 pú 忘 uâm 也 yè.
ideo etiam finitis omnibus sæculis, nulla erit illorū obliuio.

p.2.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 聽 tím 訟 çum, 吾 ngû 猶 yeû 人 giñ 也 yè. Con-

Confucius ait: audire, uel decidere lites, ego posū perinde ac quilibet alius homo.
必 piĕ 也 yè 使 sù 無 uû 訟 çum 乎 hû. quod fore necessari-
um, est, efficere ut non sint lites. 無 uû 情 çîn 者 chè 不 pú 得 tĕ
盡 çin 其 kî 辭 çû. homines iniqui (ait çemçù) non possunt finem fa-
cere suis contentionibus. 大 tá 畏 guei 民 miñ 志 chí, 此 çù 謂 guéi
知 chī 本 puèn. quare ualdè subijcere sibi populi corda, ac uoluntates, tùm
metu pœnæ, tùm pijs monitis, ad mutuum amorem impellendo, hoc est, quod supra
dicebatur, scire magis principale.

§.2. 此 çù 謂 guéi 知 chī 本 puèn hoc autem quod dicitur scire
magis principale.

§.3. 此 çù 謂 guéi 知 chī 之 chī 至 chí 也 yè. hoc ipsū uocatur
scientiæ apex.

f.6.p.2.§.1. 所 sò 謂 guéi 誠 chîm 其 kî 意 ý 者 chè 毋 uû 自 çú 欺 kî 也 yè. id quod dicitur (loquitur çemçù) solidare propriam inten-
tionem. est, non debere hominem à seipso decipi. 如 jû 惡 ú 惡 ngŏ 臭
chéu 如 jû 好 háo 好 hào 色 sĕ; sed sicuti auersatur fœtida; et si-
cut gaudet pulchris uisu; ita auersatur uitia, et gaudet uirtute. 此 çù 之
chī 謂 guéi 自 çú 謙 kiĕ huiusmodi dicitur sibiipsi sufficiens, seu seipso
contentus. 故 cú 君 kiuñ 子 çù 必 piĕ 愼 xîn 其 kî 獨 tŏ 也
yè ideo uir perfectus tam serio intendit suo interiori, seu cordi

f.7.p.1.§.1. 小 siaò 人 giñ 閒 hiên 居 kiū 爲 guei 不 pú 善 xén 無
uû 所 sò 不 pú 至 chí. improbi cum soli degunt faciunt improba, nec est malū ad
quod non perringant. 見 kién 君 kiuñ 子 çù, 而 lĕ 后 heú 厭 yên 然
gên, 揜 yèn 其 kî 不 pú 善 xén, 而 lĕ 著 chú 其 kî 善 xén uidentes
uiru probu tum ficte se componunt, uelantq; suam improbitatem, et simulant se probos
人 giñ 之 chī 視 xí 己 kî, 如 jû 見 kién 其 kî 肺 fì 肝 cān 然
gên homines uerò uident ipsos, prorsus ac si uiderent oculis ipsorū uiscera, seu in-
tima, eodem planè modo. 則 çĕ 何 hô 益 yĕ 矣 ŷ. quare quid prodest ipsis sua
simulatio? 此 çù 謂 guei 誠 chîm 於 yū 中 chum, 形 hîm 於 yū 外
uaí hoc est quod dicitur. quod quis reuera est in interiori, hoc apparet in exteriori.
故 cú 君 kiuñ 子 çù 必 piĕ 愼 xîn 其 kî 獨 tŏ 也 yè
ideo uir perfectus tam serio intendit suo interiori, ut scilicet cor sit
rectum.

§.2. 曾 çem 子 çù 曰 yuĕ. 十 xĕ 目 mŏ 所 sò 視 xí 十
xĕ 手 xeù 所 sò 指 chî 其 kî 嚴 yên 乎 hû. çemçù ait: decem
seu multi, oculi quod uident, et decem manus quod digito monstrant, ab eo quàm
cauendum!

p.2. 富 fú 潤 jún 屋 uŏ, 德 tĕ 潤 jún 身 xīn. diuitiæ ornant
domum, uirtutes ornant personam. 心 sîn 廣 quàm 體 tì 胖 pàn.

corde amplo, ac tranquillo, etiam corpus pacatū dilatatur. 故 cú 君
Kiūn 子 çù 必 pié 誠 chím 其 kî 意 ý ideo uir perfectus om-
ni studio perficit suam intentionem.

f.8.p.1.§.1. 所 sò 謂 guéi 脩 sieū 身 xīn 在 çaí 正 chím 其 kî
心 sīn 者 chè. quod supra dicebatur, componendæ propriæ personæ ra-
tionem consistere in recta compositione proprij cordis, (exponit çem çù, ut sequitur:)
身 xīn (ou sīn) 有 yeù 所 sò 忿 fuén 懥 chí 則 çé 不 pú 得 tĕ
其 kî 正 chím si cor habeat aliquid ob quod irascatur inordinate, profectò
non dùm obtinuit suam rectitudinem. 有 yeù 所 sò 恐 cùm 懼
Kiú 則 çé 不 pú 得 tĕ 其 kî 正 chím. si habeat quod timeat
immodicè, profectò non dùm obtinuit suam rectitudinem. 有 yeù 所 sò
好 háo 樂 lŏ 則 çé 不 pú 得 tĕ 其 kî 正 chím. si habeat quo
gaudeat immoderatè profectò non dùm obtinuit suam rectitudinem. 有 yeù 所
sò 憂 yeū 患 hoán 則 çé 不 pú 得 tĕ 其 kî 正 chím
si habeat ob quod nimium tristetur. profectò non dùm obtinuit suam
rectitudinem.

§.2. 心 sīn 不 pú 在 çaí 焉 yēn. sicor non constet sibi passione
perturbatum; 視 xì 而 lĥ 不 pú 見 kién, 聽 tím 而 lĥ 不
pú 聞 uén, 食 xĕ 而 lĥ 不 pú 知 chī 其 kî 味 uì.
uidens tamen non videt; audiens, tamen non intelligit; comedens, tamen ne
percipit eius, quod comedit, saporem; passionum uidelicet uehementiâ ipsos se-
sus corporis perturbante.

§.3. 此 çù 謂 guéi 脩 sieu 身 xīn 在 çaí 正 chím 其 kî 心 sīn
hoc est quod dicebatur, componere propriam personam, consistere in rectè componēdo
proprio corde.

p.2.§.1. 所 sò 謂 guéi 齊 çî 其 kî 家 kiā 在 çaí 脩
sieu 其 kî 身 xīn 者 chè quod supra dicebatur rectè instituendæ propriæ
familiæ rationem consistere in componendo propriam personam, sic probatur:
人 giñ 之 chī 其 kî 所 sò 親 çīn 愛 ngaí 而 lĥ 辟 pié
焉 yēn. homines passim erga eos, quos amant extra inordinatè feruntur, dum amore
cæci non reprehendunt illorum uitia. 之 chī 其 kî 所 sò 賤 çién 惡
ù, 而 lĥ 辟 pié 焉 yēn. erga eos, quos uilipendunt, et oderunt, etiam
inordinatè se habent, nec eos ad uirtutem adhortantur. 之 chī 其 kî 所 sò
畏 guéi 敬 kím, 而 lĥ 辟 pié 焉 yēn. erga eos, quos timent, ac ue-
nerantur, itidem inordinatè se habent, non audentes monere eos de quibus monendi es-
sent. 之 chī 其 kî 所 sò 哀 ngaí 矜 kīm, 而 lĥ 辟 pié 焉 yēn. erga
eos, quibus compatiuntur item immoderatè feruntur, illorū miseriosnimium exaggerādo.
之 chī 其 kî 所 sò 敖 ngaó 惰 tó, 而 lĥ 辟 pié 焉 yēn erga
eos, quos humiliter tractare conuenit, etiam torti sunt, et a recto deflectunt, dum inde-

indabito modo, ac rigore castigant 故 cú 好 haó 而 lĥ 知 chī 其 kî 惡
ngŏ; 惡 ù, 而 lĥ 知 chī 其 kî 美 muì 者 chè, 天 tiēn 下 hiá 鮮
sién 矣 ý. ideo qui amant alios, simulq; nouerint eorundem uitia, uel auersentur,
simulq; nouerint eorundem bona, in orbe rari sunt. 故 cú 諺 yén 有 yeù
之 chī 曰 yuĕ: 人 giñ 莫 mŏ 知 chī 其 kî 子 çù 之 chī 惡 ngŏ,
莫 mŏ 知 chī 其 kî 苗 miaô 之 chī 碩 xŏ ideo prouerbiū datur,
quod ait: homines amore cæci non agnoscunt suorū filiorū uitia, et fascinante eos
suauitiâ non norunt sui agri fertilitatem.

f.9.p.1.§.1. 此 çù 謂 guéi 身 xīn 不 pú 脩 sieū, 不 pú 可 cò 以
ý 齊 çî 其 kî 家 kiā. ac hoc est quod dicebatur, si propria persona sit
inordinata, non potest consequenter rectè ordinare suam familiam.

§.2. 所 sò 謂 guéi 治 chí 國 quŏ 必 pié 先 sién 齊 çî 其 kî
家 kiā 者 chè. quod supra dictum fuit, ad benè gubernandum regnū, necessa-
riò prius benè instituendam esse propriam domum, seu familiam; sic intellige; 其
kî 家 kiā 不 pú 可 cò 教 kiáo, 而 lĥ 能 neû 教 kiáo 人 giñ
者 chè, 無 uû 之 chī. ut quis propriam familiam non possit docere, et tamen
possit docere alios; fieri nequit. 故 cú 君 kiūn 子 çù 不 pú 出 chŏ 家
kiā, 而 lĥ 成 chím 教 kiáo 於 yū 國 quŏ. ideo uir perfectus etiam
non exiens domo, exemplo tamen, ac fama domus suæ benè instituæ, adhuc perficit, ac
docet regnum 孝 hiáo 者 chè, 所 sò 以 ý 事 sù 君 kiūn 也 yè.
hinc obedientes in domo priuatâ, ideò obediunt et Regi 弟 tí 者 chè, 所
sò 以 ý 事 sù 長 chàm 也 yè. et natu minores, ideo quoq; seruiunt
maioribus. 慈 çû 者 chè, 所 sò 以 ý 使 sù 衆 chum 也 yè.
pius ac benevolus domi suæ, ideo deinde facilè imperat omnibus, uniuersū populum
habens promptum ad omnia.

§.3. 康 cām 誥 cáo 曰 yuĕ: 如 jû 保 paò 赤 chĕ 子 çù, 心
sīn 誠 chím 求 kieû 之 chī, 雖 sui 不 pú 中 chúm 不 pú
遠 yuèn 矣 ý. eam cáo liber ait: sicuti mater stringit, amata nudum
seu recens natum infantulum suum, atq; animitus uult complere quæ filiolus de-
sidevat (ait çem çù) et tametsi non usquequaq; assequatur filioli desideria, ta-
men non longè aberrat; norunt enim matres magistrâ naturâ absq; alio studio affe-
ctus peripere filiorum 未 uí 有 yeù 學 hiŏ 養 yàn 子 çù 而
lĥ 后 heú 嫁 kiá 者 chè 也 yè. hinc nunquam uisū est, addiscere
mulieres prius modū educandi liberos, ac deinde nubere (huiusmodi materno
affectu Rex prosequatur populum, cui tametsi non detur, Regem coram alloqui,
Rex tamen liberaliter concedat, quæ nouerit populo proficua, et necessaria.)

p.2.§.1. 一 yĕ 家 kiā 仁 giñ, 一 yĕ 國 quŏ 興 hīm 仁 giñ
unica familia si pia sit, totum regnum eriget ad pietatem. 一 yĕ 家 kiā 讓
jam, 一 yĕ 國 quŏ 興 hīm 讓 jam. una familia si ciuilitatem colat

tōu Regnū se eriget ad eandem uirtutem. 一 yĕ人 gin̂貪 tān戾 lí一 yĕ國 quĕ作 ço̤亂 luón unicus homo, qui praest, si cupidus sit turpis lucri tōu Regnū perturbabitur. 其 kî機 kî如 jû此 çù. huius rei cardo, et causa est, quam modo diximus. (quia uidelicet Rex bonus esse non potest quis, nisi prius fuerit bonus paterfamilias) 此 çù謂 guéi 一 yĕ言 yen̂僨 fuén事 sú 一 yĕ人 gin̂定 tín國 quĕ. hoc est, quod olim dicebatur: unū aliquod uerbum temerarium deseruit magna negotia; uti et unus aliquis uir probus recte gubernans stabilit Regnum.

§2. 堯 yaô舜 xún帥 sŏ天 tien̄下 hiá以 ỳ仁 gin̂. 而 lĕ民 mín̄從 çûn之 chī. hi duo pij Reges yaô, et xún rexerunt imperium pietate, et populi imitati sunt illos. 桀 Kiĕ紂 cheú帥 sŏ天 tien̄下 hiá以 ỳ暴 paó而 lĕ民 mín̄從 çûn之 chī hi duo impij Reges Kiĕ et cheú gubernarunt imperiū tyrannide, et populi item imitati sunt illorū improbitatem. 其 kî所 sŏ令 lín̂反 fán其 kî所 sŏ好 haó, 而 lĕ民 mín̄不 pú從 çûn. et si quando ea, quae Reges mandauerant, repugnabant ijs, quae ipsi amabant agere, tùm populus non obediebat: (quia populus non tam obseruat praecepta, quàm exemplum Regis) 是 xi故 cú君 kiūn子 çù有 yeù諸 chū己 kì, 而 lĕ后 heú求 kiéu諸 chū人 gin̂. ideo Rex probus habens prius uirtutem in seipso, tùm deinde exigat eandem ab alijs 無 ù諸 chū己 kì, 而 lĕ后 heú非 fi諸 chū人 gin̂. et non habens prius uitium in seipso, tùm deinde reprehendat illud in alijs. 所 sŏ藏 çâm乎 hû身 xin̄, 不 pú恕 xú, 而 lĕ能 nen̂喻 yù諸 chū人 gin̂者 chè, 未 uí之 chī有 yeù也 yè. ut Rex uirtutem recondat in sua solius persona, nec eam propagetur exterius, et tamen possit docere eam alios, nequit hoc esse.

f·10·p·1·§·1. 故 cú治 chí國 quĕ在 çaí齊 çî其 kî家 kiā. ideo recta gubernatio Regni consistit in recte instituendo propriam familiam.

§.2 詩 xi云 yún桃 táo之 chī夭 yaō夭 yaō, 其 kî葉 yĕ蓁 chin̄蓁 chin̄. carmen ait: malus persica o quàm pulchra! ô quàm bella! eius folia ô quàm florida! ô quàm amœna! (comparat ornatum sponsae alicuius cùm tali arbore) 之 chī子 çù于 yû歸 guēi宜 ŷ其 kî家 kiā人 gin̂. sicut sponsa transiens in domum sponsi, si quod conuenit praestet suis domesticis (nimirum obedientiam mariti parentibus, pacem cognatis, obseruantiam marito, beneuolentiam inferioribus, et curam, etc:) hi uicissim praestant officium suum erga ipsam. 宜 ŷ其 kî家 kiā人 gin̂, 而 lĕ后 heú可 cŏ以 ỳ教 kiáo國 quĕ人 gin̂. si Rex (ait çem̄ çù) ea, quae par est, praestet suis domesticis, exemplo suo facit, ut et ipsi uicissim singuli faciant quod conuenit; atq; ita deinde poterit docere, sanceq instituere Regni totius populum.

§.3 詩 xi云 yún宜 ŷ兄 hiūn宜 ŷ弟 tí. carmen ait: si

si quae decent fratrem natu minorem, is seruet erga maiorē, hic uicissim seruabit, quae ipsum decent erga minorem: et è contra. 宜 ŷ兄 hiūn宜 ŷ弟 tí, 而 lĕ后 heú可 cŏ以 ỳ教 kiáo國 quĕ人 gin̂. sic Rex (ait çem̄ çù) si quod debet seruet erga fratres natu maiores et minores, hi uicissim quod debent seruabunt erga ipsum, et tunc poterit etiam docere Regni totius populum, ut exemplo suo idem faciat.

§.4. 詩 xī云 yún其 kî儀 ŷ不 pú忒 tĕ, 正 chín是 xí四 sù國 quĕ. carmen ait: si suo in omnibus exemplo non defuerit, recte institutum erit uniuersum eius Regnum. (quod exponens çem̄ çù ait:) 其 kî爲 guēi父 fú子 çù兄 hiūn弟 tí足 çŏ法 fă. si ipse, scilicet Rex domi suae agens personam patris erga filios, filij erga patrem, fratris natu maioris erga minores, et minoris erga maiores, sufficiens se praebuerit exemplar. 而 lĕ后 heú民 mín̄ 法 fă之 chī也 yè. num deinde populus imitabitur.

p.2 §.1. 此 çù謂 guéi治 chí國 quĕ在 çaí齊 çî其 kî家 kiā. hoc est quod dicebatur, recte gubernare Regnum consistere in recte instituendo propriā familiam

§.2. 所 sŏ謂 guéi平 pín̄天 tien̄下 hiá, 在 çaí治 chí其 kî國 quĕ者 chè. id quod dicebatur, pacificare imperium consistere in recte gubernando proprium Regnum (iuxta çem̄ çù ideo est quia) 上 xam̀老 laŏ老 laŏ 而 lĕ民 mín̄興 hin̄ 孝 hiáo. si Rex compleat officiū suū erga parentes, tum item populus exigetur ad obedientiam erga suos. 上 xam̀長 cham̀長 cham̀, 而 lĕ民 mín̄興 hin̄ 弟 tí. si Rex compleat suum officium erga senioves, tum et populus exigetur ad subiectionem erga maiores. 上 xam̀恤 sió孤 cū而 lĕ民 mín̄不 pú倍 poí. si Rex commiseratione feratur erga pupillos, tum et populus non aget contrarium. 是 xi以 ỳ君 kiūn子 çù有 yeù絜 hiĕ矩 kiù之 chī道 tao̤ 也 yè. atq: hoc modo Rex probus habebit in se normā rationem, cui populus sese unanimiter conformet.

f·11·p·1·§·1. 所 sŏ惡 ù於 yū上 xam̀, 毋 ù以 ỳ使 sù下 hiá. quod auersaris in superioribus, ne agas cum tuis inferioribus. 所 sŏ惡 ù於 yū下 hiá, 毋 ù以 ỳ事 sú上 xam̀ et quod tibi displicet in inferioribus, ne feceris tuis superioribus. 所 sŏ惡 ù於 yū前 çiĕn毋 ù以 ỳ先 sien̄後 heú: 所 so惡 u於 yu後 heú毋 ù以 ỳ從 çûn前 çiĕn. quod abominaris in tuis antecessoribus, in eo ne praecas tuis posteris, et quod odisti in posteris, in eo ne sequaris antecessores. 所 sŏ惡 ù於 yū右 yeú毋 ù以 ỳ交 kiāo於 yū左 çŏ 所 so惡 u於 yū左 çŏ毋 ù以 ỳ交 kiāo於 yū右 yeú. quod abhorres in ijs, qui sunt à dextris, ne agas cum ijs, qui sunt a sinistris: et quod abhorres in ijs, qui sunt a sinistris, ne agas cum ijs, qui sunt a dextris. uno uerbo: quod tibi non uis, alteri ne feceris. 此 çù之 chī謂 guéi絜 hiĕ矩 kiù之 chī道 tao̤.

hicralis dicitur omnis boni norma, ac regula. seu hoc ipsum dicitur normæ ratio.

§.2. 詩xī 云yún 樂lŏ 只chī 君kiūn 子çù, 民mín 之chī 父fú 母mù. carmen ait. amabilis ac benignus Rex, populi pater ac mater est. (quod carmen çem çù sic exponit:) 民mín 之chī 所sò 好haó 好haó 之chī, 民mín 之chī 所sò 惡ú 惡ú 之chī 此çù 之chī 謂guei 民mín 之chī 父fú 母mù. populus quo gaudet gaudere, et populus quod odit odisse, hoc dicitur, esse populi parvem ac magnum.

p.2.§.1. 詩xī 云yún 節çiĕ 彼pi 南nán 山xān 維guêi 石xĕ 巖yên 巖yên. carmen ait: ô quam eminet ille australis mons; ipsius congesta saxa ô quam præcipita, et inaccessa! 赫hĕ 赫hĕ 師sū 尹in 民mín 具kiū 爾lĕ 瞻chēn. ita dignitate tuâ uerendus emines magne magister regie in; populus omnis te suspicit quidem, at non amat, utpote privatq; non communi bono consulentem. 有yeù 國guĕ 者chè 不pú 可cò 以ỳ 不pú 愼xín. habentes Regna (loquitur çem çù) non debent in hoc (nempe ut sint populo amabiles) non esse circumspecti. 辟piĕ 則çĕ 爲guêi 天tiēn 下hiá 僇lŏ 矣ỳ. si in hoc deflexerint, mox erunt imperij ruina.

§.2. 詩xī 云yún: 殷yīn 之chī 未uí 喪sám 師sū, 克kĕ 配poí 上xàm 帝. tī. carmen ait: familia yn (vel familia imperatoria xam, qua eadem est, cuius truncus fuit Rex chim tam) priusquam amitteret populum, seu populi amorem, poterat æquiparari supremo Imperatori, seu cælo. (quod significat supremum Imperatorem, pro cælo accipiunt, sed revera cælum pro cœli Domino videntur accipere, ut in lib. chum yum clarius patebit, nec nouum apud sinas continens pro contento usurpari, uti dicunt chaô tim, quæ uerba proprie significant palatium imperatorium, et tamen Imperatorem intelligunt.) 儀ỳ 監kién 于yû 殷yīn 峻siún 命mín 不pú 易ỳ. oportet nos posteros è familia chêu conijcere oculos in familiam yn, quæ, quia populi amorem neglexit, amisit imperiũ: nam altissimũ cœli mandatum, seu cœli favor, quo imperia conservantur, haud facilè conseruatur. 道tao 得tĕ 衆chúm 則çĕ 得tĕ 國guĕ; 失xĕ 衆chúm 則çĕ 失xĕ 國guĕ. uult dicere; (inquit çem çù) Rex obtento populi amore, mox obtinet et imperiũ, et amisso populi amore, mox amittit et imperium.

f.12.p.1.§.1. 是xí 故cú 君kiūn 子çù 先siēn 愼xín 乎hû 德tĕ. ideo Rex perfectus ante omnia assidue inuigilat acquirendis uirtutibus. 有yeù 德tĕ, 此çù 有yeù 人giñ. habitâ uirtute, eo ipso habebit et hominũ uoluntates. 有yeù 人giñ, 此çù 有yeù 土tù. habitis pro se hominibus, hoc ipso habebit et terras. 有yeu 土tù 此çù 有yeù 財çaî. habitis terris, hoc ipso habebit et facultates terrarum. 有yeù 財çaî, 此çù 有yeù 用yum. habitis opibus, hoc ipso habebit omnia ad Regni usum et conseruationem necessaria.

§.2.

§.2. 德tĕ 者chè 本puèn 也yè, 財çaî 者chè 末mŏ 也yè. uirtus est magis principale, diuitiæ suæ minus principale, ut folia in arbore, etc.

§.3. 外uaî 本puèn, 內núi 末mŏ 爭çem 民mín 施xī 奪tŏ. si exteriora, ut opes, Rex æstimet ut magis principale; interiora uero, seu uirtutes ut minus principale; commouebit ad rebellionem populum, uiamq; aperiet furtis ac rapinis.

§.4. 是xí 故cú 財çaî 聚çiú 則çĕ 民mín 散sán; 財çaî 散sán, 則çĕ 民mín 聚çiú. ideo opum iniqua cumulatio est cerè populi dissipatio; et è contra opum prudens elargitio est cerè populi congregatio.

§.5. 是xí 故cú 言yên 悖pŏ 而lĭ 出chŏ 者chè, 亦yĕ 悖pŏ 而lĭ 入gĕ. atq; hoc est causa cur, sicuti uerbũ temerariũ, unde egressum fuerit, etiam tale deinde iterum eódem ingrediatur (qui contra alios uerba iniuriosa profert, similia ab alijs contra se prolata audiat necesse est) 貨hó 悖pŏ 而lĭ 入gĕ 者chè, 亦yĕ 悖pŏ 而lĭ 出chŏ. sic opes per nefas ingressæ, maleq; parta, etiam per nefas deinde egrediuntur, maleq; dilabuntur.

p.2 §.1. 康cām 誥caó 曰yuĕ 惟guêi 命mín 不pú 于yû 常chām. liber cam cao ait: solũm imperium non est diuturnum; (seu deficit deficiente uirtute in Rege.) 道tao 善xén 則çĕ 得tĕ 之chī; 不pú 善xén 則çĕ 失xĕ 之chī 矣ỳ. uult dicere: (inquit çem çù) si Rex sit probus et sanctus, sanè obtinet, conseruatq; imperium; si improbus, illicò amittit.

§.2. 楚çù 書xū 曰yuĕ: 楚çù 國guĕ 無uû 以ỳ 爲guêi 寶pao, 惟guêi 善xén 以ỳ 爲guêi 寶pao. Regni çù (nunc est prouincia hû quam) liber, seu Chronica ait: çu Regnũ nil habet quod reputet pretiosũ, solam uirtutem reputat pretiosam. (ita respondit legatus Regni çù interrogatus à Regni çin gubernatore de opibus, gemmisq; Regni çù)

§.3. 舅kiéu 犯fan 曰yuĕ. 亡uam 人giñ 無uû 以ỳ 爲guêi 寶pao. 仁giñ 親çin 以ỳ 爲guêi 寶pao. kiéu fan dixit: miserus ego homo nihil duco pretiosũ, solam pietatem erga parentes facio pretiosam (ita ille ad nepotem suũ uen cum, qui Regno suo çin pulsus, ad aliud uicinum, çin dictum, fugerat, à cuius Rege oblatum sibi contra rebelles exercitũ recusauit, auunculo kiéu fan ita hortante, malens Regno carere, quàm arma capiendo frangere lucris iura, ac lædere pietatem parri defuncto debitam, quæ tunc arma capere prohibebat.)

§.4. 秦çin 誓xí 曰yuĕ: 若jŏ 有yeù 一yĕ 个có 臣chin, 斷tuon 斷tuon 兮hī. Regni çin Rex mŏcum admonens suos subditos aiebat: si haberem unum aliquem subditum recti sincerig. animi. 無uû 他tā 技kí, 其kí 心sin 休hieū 休hieū 焉yên. absq. alio talento, modò eius cor amplum ac tranquillũ, liberumue inuidiâ esset. 其kí 如jû 有yeù 容yum 焉yên ipseq. eiusmodi haberet animi capacitatem; 人giñ 之chī 有yeù 技kí, 若jŏ 已kí 有yeù 之chī ut amaret eos, qui

habent talenta, tanquam si ipsemet ea habevet; 人 gin 之 chī 彥 yen 聖
xin 其 kī 心 sin 好 hao 之 chī. ut uiris sapientibus, ac perspicacibus
ipse animitus delectaretur. 不 pu 啻 chī 若 jo 自 çu 其 kī 口
keu 出 cho 寔 xe 能 nen 容 yum 之 chī. eosq; non tantū uerbo-
tenus, seu quasi suo met solu ove proponendo, sed uevè et ex covde admittevet.
以 y 能 nen 保 pao 我 ngo 子 çu 孫 sun 黎 li 民 min
huiusmodi posset feliciter tuevi meos filios, nepotes, populumq; uniuersum. 尚
xam 亦 ye 有 yeu 利 li 哉 çai! ô quanto insuperidipsū foret Regni
emolumento! 人 gin 之 chī 有 yeu 技 ki 娟 mao 嫉 çie 以 y 惡
u 之 chī. è contra si haberem unum aliquem subditū, seu Consiliarium, qui uiris
bene dotatis inuideret, et quia tales odisset. 人 gin 之 chī 彥 yen 聖 xin, 而
lh 違 guei 之 chī 俾 pi 不 pu 通 tum. uiros item sapientiâ, uirtuteq;
præcellentes excluderet ac impediret, nihil non faciens, ut non emergant. 寔 xe
不 pu 能 nen 容 yum. et reuera eos non posset pati, seu admittere. 以
y 不 pu 能 nen 保 pao 我 ngo 子 çu 孫 sun 黎 li 民 min consequē-
tur hic talis non posset tuevi meos filios, posteros, ac populum. 亦 ye 曰 yue,
殆 tai 哉 çai imò dico, ô quantum inde toti Regno discrimen!

f.13. p.1 §.1. 唯 guei 仁 gin 人 gin 放 fam 流 lieu 之 chī 迸 pim 諸
chī 四 sy 夷 y 不 pu 與 yu 同 tum 中 chum 國 que. solum pius
Rex populiq; amans, ubi eiusmodi nequam consiliarium deprehenderit, eum proscribit ac
ejicit longius ad omnes quatuor barbarorum plagas, non permittens eum cohabitare veli
quis in Sinarum Regno (barbaros uocabant Sinæ eos, qui non erant de Regno chum que,
idest, Regno medio, quæ nunc est Prouincia hô nan; reliquarum Prouinciarū populos uoca-
bant Barbaros, et quidem rumy orientales, sijun occidentales, nan man australes, pe tie
boreales barbaros nominabant.) 此 çu 謂 guei 唯 guei 仁 gin 人 gin 爲 guei 能
nen 愛 ngai 人 gin 能 nen 惡 u 人 gin. et hoc est quod Confucius dixerat: solū
Regē pium ac sanctū esse qui nouit amare homines, et nouit odisse homines.

p.2.§.1 見 kien 賢 hien 而 lh 不 pu 能 nen 舉 kiu 舉 kiu 而 lh 不 pu 能
nen 先 sien 命 min 也 ye uidens quis uirū probū, nec uolens euehere ad honores, uel si euehat
quidem, tamen nolit id facisse cuius, iniuriam facit. 見 kien 不 pu 善 xen 而 lh 不 pu
能 nen 退 tui 退 tui 而 lh 不 pu 能 nen 遠 yuen 過 guo 也 ye. uidens
improbū in dignitate constituti nec uolens eum dejicere uel si dejiciat, tamen non abjiciat longius, peccat.

§.2 好 hao 人 gin 之 chī 所 so 惡 u 惡 u 人 gin 之 chī 所 so
好 hao 是 xi 謂 guei 拂 foe 人 gin 之 chī 性 sim amare quæ homines
passim odervnt, et odisse quæ homines amant hoc est quod dicitur repugnare com-
muni hominum naturæ 菑 çai 必 pie 逮 tai 夫 fu 身 xin odeoq; calami-
tates cerò imminent ejusmodi personæ.

§.3 是 xi 故 cu 君 kiun 子 çu 有 yeu 大 ta 道 tao 必 pie 忠
chum 信 sin 以 y 得 te 之 chī 驕 kiao 泰 tai 以 y 失 xe 之 chī ideo

ideo uir in dignitate constitutus, si habeat in se magnam illam virtutum normam,
cui se ultrò conformet subditi, certè comitate, animiq; vecitudine (candidè sine dolo,
ac sincerè sine fictione agendo) eam consequetur; arrogantiâ verò, animiq; prauitate
(aspernando subditos, ac imponendo populis) perdet.

f.14. p.1 §.1 生 sem 財 çai 有 yeu 大 ta 道 tao. augendi opes regias
datur magna quædam regula. 生 sem 之 chī 者 chè 衆 chum, 食 xe
之 chī 者 chè 寡 qua. siniminum aggregantes sint omnes, nemine otioso veli-
cato, et consumentes, seu prodigentes pauci. 爲 guei 之 chī 者 chè 疾 çie 用
yum 之 chī 者 chè 舒 xu si qui laborant, et agros colunt, sint strenue occupati,
nec à Rege ad alia distracti; utentes uerò, seu exigentes, ac dispensantes regios census,
et uectigalia sint prouidè liberales, longè in futurum prospicientes. 則 çe 財 çai
恒 hem 足 ço 矣 y. hoc uidelicet modo regiæ facultates semper abundè sufficiēt.

§.2. 仁 gin 者 chè 以 y 財 çai 發 fa 身 xin. uir pius, seu amans populi,
(agit de mandarinis seu ministris Regis, quorum est exigere regios census) diuitijs, quas
in populi emolumentum dispensat illustrat suam persona, factus omnibus amabilis.
不 pu 仁 gin 者 chè 以 y 身 xin 發 fa 財 çai. è contra uir impius
ac uexator populi, suâ persona, cuius solius commodum intendit, ornat diuitias, accu-
mulando eas, nihilq; in egentis populi necessitates deriuando, factus ideo omnibus execrabi-
lis.

§.3. 未 ui 有 yeu 上 xam 好 hao 仁 gin, 而 lh 下 hia 不 pu 好
hao 義 y 者 chè 也 ye. nondum uisum est, quòd Rex amaret pietatem erga
subditos, et subditi uicissim non gauderent fidelitate erga Regem 未 ui 有
yeu 好 hao 義 y, 其 ki 事 su 不 pu 終 chum 者 chè 也 ye.
neq; uisum est hactenus, quod populus gauderet fidelitate erga Regem, et ipsius
(scilicet Regis) negotia, et conatus non sortirentur exitum optatum 未 ui 有
yeu 府 fu 庫 cu 財 çai 非 fi 其 ki 財 çai 者 chè 也 ye
ne cunquam uisum est, regij ærarij diuitias non semper fuisse suas ipsius met Re-
gis diuitias. (populus enim pium Regem vedamans, in pace conseruat, et in bello
defendit thesauvum regium velut suum)

§.4. 孟 men 獻 hien 子 çu 曰 yue: 畜 hio 馬 ma 乘 xim 不 pu 察
cha 於 yu 雞 ki 豚 tun. men hien çu, magnus Mandavinus Regni lu sic dictus,
aiebat: qui alunt equos pro cuvribus (hi evant Optimates ta fu dicti, et uehebantur
curru 4. equorum) non evactent gallinas, et porcellos. (ne stillicrū auferant à plebe, cuius
hæc est negotiatio) 伐 fa 氷 pim 之 chī 家 kia 不 pu 畜 hio 牛 nieu
牟 yam. findentium glaciem familia (hi evant magni Mandarini Imperatoris, et
dicebantur kim: ab his numerando usq; ad supremum ordinem, omnes in sacrificijs ue-
hebantur glacie) non alat boues, et oues. 百 pe 乘 xim 之 chī 家 kia 不 pu
畜 hio 聚 çiu 斂 lien 之 chī 臣 chin. centum curruum bellicorū familia,
(hi evant magni Mandarini Regulorum kim dicti, seu Marchiones, qui sub dominio ha-

14 bebant spatium decem stadiorum, debebantq; centum currus bellicos prestò habere) non alant, seu foueant domi suae iniustè exigentes uectigalia ministros. 與 yù 其 kî 有 yeù 聚 çiú 歛 lién 之 chī 臣 chîn 寧 nîm 有 yeù 盜 taó 臣 chîn. at, si fortè talis familia domi habeat huiusmodi iniustè exigentes uectigalia subditos, expedit potiùs habere domi palàm latrocinantem (uel publici aerarij praedonem) quàm eiusmodi exactorem subditum, (quia ille uni tantùm, hic omnibus nocet.) 此 çù 謂 guéi 國 què 不 pú 以 ỳ 利 lí 爲 guêi 利 lí, 以 ỳ 義 ý 爲 guêi 利 lí 也 yè. hoc (ait çem çù) significatur illis uerbis: Reges non de priuato lucro faciunt lucrum, sed de sua, ac populi mutuâ pietate ac fidelitate faciunt lucrum.

p. 2. §. 1. 長 chàm 國 què 家 kiā 而 lh̄ 務 uú 財 çaî 用 yúm 者 chè 必 piě 自 çú 小 siào 人 gîn 矣 ỳ 彼 pì 爲 guêi 善 xén 之 chī. si quis cum sit Rex tamen se totum impendat diuitijs coacerundis, haud dubiè hoc oritur ab improbis et abiectae indolis Consiliarijs, in suum ipsorum commodum suadentibus iniustas exactiones, qui id habent pro iusto et aequo. 小 siào 人 gîn 之 chī 使 sù 爲 guêi 國 què 家 kiā 菑 çaî 害 hái 並 pím 至 chí. quodsi eiusmodi abiectos, ac improbos homines contingat administrare Regnum, tùm et calamitates à coelo, et ab hominibus infortunia cumulatim superuenient isti Regno. 雖 suî 有 yeù 善 xén 者 chè 亦 yě 無 uû 如 jû 之 chī 何 hô 矣 ỳ. et licet dentur ibidem uiri probi, tamen ne sic accidat quomodo poterunt impedire: 此 çù 謂 guéi 國 què 不 pú 以 ỳ 利 lí 爲 guêi 利 lí, 以 ỳ 義 ý 爲 guêi 利 lí 也 yè. atq; hoc significant illa uerba: Rex probus non de suo solius particulari lucro facit lucrum, sed de suâ ac populi mutuâ pietate et fidelitate facit lucrum.

finis lib. tá hiŏ.

西文四書直解

卷之三

http://www.fondazioneintorcetta.info/

RACCOLTA TRIVULZIANA

Lib. Lún Yú
Pars. I.

Hic liber, quē textus sinicus distinguit in decē 卷 kiuén, seu partes, cōtinet sētētias et uelut apophtegmata moraliū uirtutū, tū à Cōfucio, tū ab eius discipulis prolata. Breuitatis causâ in his libris placuit unicam pro multis litterā scribere. vg. C. idest Cōfucius. D. idest discipulus Confucij. q. idest quærit. r. idest respōdet. a. idest ait.

f.1. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuě 學 hiŏ 而 lĥ 時 xî 習 siě 之 chī 不 pú 亦 yě 說 yuě 乎 hû. C a. si āddiscas imitando Sanctos ac Sapiētes uiros, et in tali studio semper te exerceas, cōstāter superādo omnes difficultates, nonne deinde id tibi iucundū?

§.2. 有 yeù 朋 pûm 自 çú 遠 yuèn 方 fam 來 laî 不 pú 亦 yě 樂 lŏ 乎 hû. si studio sapiēs euadas, habeasq. amicos et socios, qui uel ex longinqua regione ad te ueniant ut addiscant, nonne sanè multū lætaberis?

p.2. §.1. 人 gîn 不 pú 知 chī 而 lĥ 不 pú 慍 uēn 不 pú 亦 yě 君 kiūn 子 çù 乎 hû. demus quod te non nouerint socij. ab hominibus nesciri, et tamē nō indignari nec affligi, nonne perfecti uiri est?

§.2. 有 yeù 子 çù 曰 yuě 其 kî 爲 guei 人 gîn 也 yè 孝 hiáo 弟 tí 而 lĥ 好 háo 犯 fàn 上 xám 者 chè 鮮 sièn 矣 ỳ 不 pú 好 háo 犯 fàn 上 xám 而 lĥ 好 háo 作 çó 亂 luon 者 chè 未 uí 之 chī 有 yeù 也 yè. D yeù çù. a. ut aliqui sint eiusmodi homines, qui domi morē gerāt parētibus, et debita præstēt obsequia natu maioribus; et foris gaudeāt opponere sese maioribus aut ijs qui præsūt profecto hi rari sunt. quidquis nō gaudeat repugnare maioribus aut Præfectis, et tamen gaudeat excitare bella et turbas, nequit hoc esse.

§.3. 君 kiūn 子 çù 務 uú 本 puèn 本 puèn 立 liě 而 lĥ 道 táo 生 sem 孝 hiáo 弟 tí 也 yè 者 chè 其 kî 爲 guei 仁 gîn 之 chī 本 puèn 與 yû. perfectus uir (loquitur yeù çù) totus sese impēdit principali: principali benè firmato mox inde uirtutis lex nascitur. obediētia erga parētes, et reuerētia erga maiores hæc duo sunt operū pietatis radix.

f.2. p.1. 子 çù 曰 yuě 巧 kiào 言 yên 令 lím 色 sě 鮮 sièn 矣 ỳ 仁 gîn. C a. ex ijs, qui, ut appareāt alijs sapiētes et probi, comptis uerbis ac miti, sed emētito uultu utuntur, paucos puto habere solidas cordis uirtutes.

p.2. 曾 çem 子 çù 曰 yuě 吾 ngû 日 gě 三 sān 省 sìm 吾 ngû 身 xīn 爲 guéi 人 gîn 謀 meû 而 lĥ 不 pú 忠 chūm 乎 hû 與 yû 朋 pûm 友 yeù 交 kiāo 而 lĥ 不 pú 信 sín 乎 hû 傳 chûen 不 pú 習 siě 乎 hû. D çem çù. a. ego quotidie circa tria examino me ipsū; nimirū

http://www.fondazioneintercetta.info/

sit cum in bonũ cuiuspiã hominis negotiũ aliquod egi aut meditatus sũ agere tamẽ nõ id cũ omni diligẽtia et sincero corde egerim: si quãdo cũ amicis et socijs cõsuetudinẽ habui, tamẽ non solidè ac fideliter me gesserim: denique si in doctrina mihi tradita à præceptore nõ me cõstanter exercuerim.

f.3.p.1 子 çù 曰 yuĕ 道 taó 千 çien 乘 xím 之 chī 國 quĕ 敬 kím 事 sú 而 lĕ 信 sín 節 çiĕ 用 yúm 而 lĕ 愛 ngái 人 giñ 使 sù 民 miñ 以 ỳ 時 xî. C a. ad recte gubernãdũ mille curruũ, seu magnũ Regnũ (Regulorũ erat, et ad minimũ mille currus bellicos alere tenebatur) Rex cautè et circũspectè agat re omnes Regni; sit item rectus ac fidelis erga populũ tum in supplicijs et præmijs, tum in nutibus et, moderetur sumptus, ut diuitiæ semper illi abundè sint; item amet homines, quia Rex populi pater ac mater est; denique si populo uti oporteat utatur illo iuxta temporũ opportunitatem, non agriculturæ aut messis tempore.

p.2 §.1 子 çù 曰 yuĕ 弟 tì 子 çù 入 gĕ 則 çĕ 孝 hiáo 出 chŏ 則 çĕ 弟 tì 謹 kím 而 lĕ 信 sín 汎 fán 愛 ngái 衆 chúm 而 lĕ 親 çín 仁 giñ 行 hím 有 yeù 餘 yû 力 liĕ 則 çĕ 以 ỳ 學 hiŏ 文 ueñ. C a. fratres natu minores et filij familias cũ intrò seu domi sunt tum obediat parentibus et natu maioribus, foris autẽ tum uenerẽtur seniores, sint stabiles ac perseuerantes in opere bono, item ueraces in uerbis, amplè ac uniuersali amore diligat omnes; attamẽ appropinquẽt magis uiris pijs et probis; seu hos magis veddat sibi familiares; præstitis his si forte adhuc eis supersunt ad alia uires, tum eas in addiscẽdis litteris uel artibus impẽdant.

§.2 子 çù 夏 hiá 曰 yuĕ 賢 hiẽn 賢 hiẽn 易 ỳ 色 sĕ 事 sú 父 fú 母 mù 能 nem 竭 kiĕ 其 kî 力 liĕ 事 sú 君 kiũn 能 nem 致 chí 其 kî 身 xĩn 與 yû 朋 pum 友 yeù 交 kiáo 言 yen 而 lĕ 有 yeù 信 sín 雖 suĩ 曰 yuĕ 未 uí 學 hiŏ 吾 ngû 必 piĕ 謂 guéi 之 chī 學 hiŏ 矣 ỳ. D çù hiá. a si quis in amãdo sapientes et probos uiros ita se habeat, ut cõmuter amorẽ quo affici solet erga pulchra aut delectabilia sensui, seu si ita ardenter et toto animi conatu amet sapientiã uiri uirutẽ, uti amat exteriora siuè pulchra siuè delectabilia etc; si itẽ in obsequendo patri et matri ualeat exhaurire proprias uires; si in seruiẽdo Regi ualeat impẽdere propriam personã et uitam; si cum amicis agẽdo, et in uerbis simul sit fidelis ac uerax, quamuis dicant omnes eiusmodi hominẽ nõdũ studuisse, ego quidẽ dicã illũ studuisse satis.

f.4.p.1.§.1 子 çù 曰 yuĕ 君 kiũn 子 çù 不 pú 重 chúm 則 çĕ 不 pú 威 guĕi 學 hiŏ 則 çĕ 不 pú 固 cú. C a. probatur si nõ seruet grauitatẽ uenerationẽ dignã sed amet incomposite uagari ac nugari, certè non habebit authoritatẽ apud alios sed parui fiet, quinimo scientias quas acquisiuit sanè non diuturnabit.

§.2 主 chù 忠 chũm 信 sín. licet exterior hæc compositio requiratur, tamẽ præcipuũ uiri probi institutũ est sinceritas cordis et ueracitas in agẽdo, seu interior animi compositio.

p.2.§.1 無 uû 友 yeù 不 pú 如 jû 己 kì 者 chè. ne habeas sociũ qui nõ sit uti ipse es. illos seligere tibi socios qui in uirtute sint æquales, aut superẽt te; si improbi sint socij tanto est ijs cauere.

§.2 過 quó 則 çĕ 勿 uĕ 憚 tán 改 caì. peccasti igitur ne timeas te corrigere. seu ne paueas difficultates quæ insurgũt et mouẽt ad perseuerandũ in peccato, eas omnino superes.

§.3 曾 çem 子 çù 曰 yuĕ 愼 xín 終 chum 追 chūi 遠 yuèn 民 miñ 德 tĕ 歸 guei 厚 heú 矣 ỳ. D. çem çù. a. si qui præsunt populo sint sedula in seruandis ritibus funeralibus et splẽdido apparatu in morte parentũ, itẽ meminerint illis sacrificare cæteraq; pietatis opera exercere post annũ et annos à morte parentũ, tum sanè populi uirtus pietatis et obedientiæ, si forte tenuis, redibit ad debitã amplitudinẽ, seu eadẽ seruabit erga suos defunctos. arguit eos qui ualdè tenues serũt in apparatu funerali et ritibus pietatis erga parentes defunctos, licet exterius præseferẽt dolentẽ inultũ ac mœstũ.

f.5.p.1.§.1 子 çù 禽 kiñ 問 uén 於 yū 子 çù 貢 cúm 曰 yuĕ 夫 fū 子 çù 至 chí 於 yū 是 xí 邦 pam 也 yè 必 piĕ 聞 ueñ 其 kî 政 chím 求 kieû 之 chī 與 yū 抑 yĕ 與 yû 之 chī 與 yū. D çù kîn q. ex cõdiscipulo çù cum dicens: Magister. C accedẽs ad aliquod Regnũ illicò scit distinctè qualis illius sit administratio, quæro: num eam ipse à Rege uel alio exquirat, an uerò ultrò eã Rex illi aperiat?

§.2 子 çù 貢 cúm 曰 yuĕ 夫 fū 子 çù 溫 uén 良 leam 恭 cum 儉 kièn 讓 jám 以 ỳ 得 tĕ 之 chī 夫 fū 子 çù 之 chī 求 kieû 之 chī 也 yè 其 kî 諸 chū 異 ỳ 乎 hû 人 giñ 之 chī 求 kieû 之 chī 與 yū. çù cum. v. Magister noster. C suâ illâ morũ suauitate, mansuetudine, grauitate, acreuerentiâ, moderatione ac parcitate, deniq; submissione ac humilitate assequitur illicò notitiã regiminis; Rex onim quia suspicit in illo tantas uirtutes ultrò illũ cõsulit de recto regimine. ecquid uidetur? Magistri nostri exquirendi modus, is nonne totaliter differt ab eo, quo alij homines quidpiã exquirere solent?

p.2 子 çù 曰 yuĕ 父 fú 在 çái 觀 quõn 其 kî 志 chí 父 fú 沒 mŏ 觀 quõn 其 kî 行 hím 三 sañ 年 nién 無 uû 改 caì 於 yū 父 fú 之 chī 道 taó 可 cò 謂 guéi 孝 hiáo 矣 ỳ. C a. si uelis cognoscere obedientiã filij familias, patre superstite observa ipsius filij intentũ et naturalẽ inclinationẽ, quia tunc cũ nõ sit sui iuris quidquid agit ex patris directione agit; patre uerò defuncto observa ipsius met filij opera, si ad uiriliũ à morte patris non immutauerit patrios mores, tunc poteris eũ nuncupare obedientẽ.

f.6.p.1.§.1 有 yeù 子 çù 曰 yuĕ 禮 lì 之 chī 用 yúm 和 hô 爲 guĕi 貴 guéi 先 sien 王 uâm 之 chī 道 taó 斯 sū 爲 guĕi 美 muì 小 siaò 大 tá 由 yeû 之 chī. D yeù çù. a. in officiorũ et urbanitatis usu affabilitas habẽda in pretio, nam Priscorũ Regũ lex et institutio hãcipiã affabilitatẽ reputabat esse officiorũ uenustatẽ, et iuxta eiusmodi urbanitatis regulã uniuersi orbis res siuè paruæ siuè magnæ diriguntur suauiter ac perficiuntur.

http://www.fondazioneterzo.it/

§.2. 有 yeù 所 sò 不 pú 行 hîm 知 chī 和 hô 而 lh 和 hô 不 pú 以 ỳ 禮 lì 節 çiĕ 之 chī 亦 yĕ 不 pú 可 cò 行 hîm 也 yè. datur tamē casus quando nō decet ita affabilitate operari; tunc scilicet quando quis scit equidē affabilitatē habēdā esse in preceptio, attamē illā nō iuxta urbanitatis regulā moderatur, sed iuxta particulare affectū, seu rerū incertio, atq;

guêi. mem ý çù Præfectus Regni lù consulit Confuciũ de obediẽtia erga parentes. C.v. ne jis cõtradicas. (Præfectus audito hoc, forè putans Confuciũ sermonẽ absoluisse, statim abijt.)

§.2. 樊 fan 遲 chi 御 yu 子 çù 告 cao 之 chi 曰 yuĕ 孟 mem 孫 sun 問 uen 孝 hiao 於 yu 我 ngo 我 ngo 對 tuí 曰 yuĕ 無 uû 違 guêi. dehacre suũ D. fan chi simulet vhedaviũ Confucius ceverorẽfecit his uerbis. mem sun (idem est ac mem ý çù) consuluit de obediẽtia à me, egouerò respondi: ne contradicas. ille tum statim abijt. (uerbũ tuí in his libris ordinariò tunc ponitur ante uerbũ yuĕ quãdo persona in dignitate inferior respõdet superiori, arg: adeo est reuerẽtiæ signũ)

§3. 樊 fan 遲 chi 曰 yuĕ 何 hô 謂 guêi 也 yè 子 çù 曰 yuĕ 生 sem 事 su 之 chi 以 ỳ 禮 li 死 sù 葬 sam 之 chi 以 ỳ 禮 li 祭 çi 之 chi 以 ỳ 禮 li. fan chi tunc. a. quidnoluisti significare pervilla uerba o Præceptor! C. explicans. a. ut uiuis parẽtibus illis debita præstẽt filij obsequia iuxta id quod ritus præscribunt; in morte sepeliãt parẽtes iuxta debita officia; post ãnum aut annos à morte illis sacrificia et iusta persoluant iuxta debitos ritus. si parẽtes uolint ex his aliquid facere contra ritus, tunc filius jis cõtradicẽs nõ dicetur inobediens. (tunc tẽporis in Regno lù tres familiæ usurpabãt sibi ritus Regulorũ cũ essẽt familiæ Præfectorũ, nempe, mém sun, Xô sun, et Kí sun, quod Cõfucius ferre nõ poterat.)

p.2. §.1. 孟 mem 武 u 伯 pĕ 問 uen 孝 hiao 子 çù 曰 yuĕ 父 fù 母 mù 唯 guêi 其 kî 疾 çi 之 chi 憂 yeu. mem u pĕ filius supradicti mém sun. q. de obedientia. C.v. parentes dumtaxat de suorũ filiorũ ægritudine tristantur. filij ne corrũpant sese uitâ et moribus dissolutis, ne si in morbũ incidãt tristitiã parẽtibus causẽt. (hic cũesset diuitũ filius erat deditus gulæ, et alijs uitijs; ideo Confucius tali respõso eũmonet)

§.2. 子 çù 游 yeû 問 uen 孝 hiao 子 çù 曰 yuĕ 今 kim 之 chi 孝 hiao 者 chè 是 xí 謂 guei 能 nêm 養 yam 至 chí 於 yu 犬 kiuèn 馬 mà 皆 kiai 能 nêm 有 yeu 養 yam 不 pu 敬 kim 何 hô 以 ỳ 別 piĕ 乎 hu. D. çù yeû q. de obedientia C.v. hoc tempore obedientes illos uocant, qui possũt alere parentes: si ita est, cum hoc se extendat etiam ad canes, equos, etc; nã hi omnes ualẽt habere àquo alãtur; dic quæso, imõ præstẽt filij obsequia debita parẽtibus, quæ oriantur ex interiori affectu et reuerẽtiâ, quodnam erit discrimen!

f.11 p.1. §.1. 子 çù 夏 hia 問 uen 孝 hiao 子 çù 曰 yuĕ 色 sĕ 難 nân 有 yeu 事 sú 弟 tí 子 çù 服 fŏ 其 kî 勞 lâo 有 yeu 酒 çieu 食 sú 先 sien 生 sem 饌 siuen 曾 çem 是 xí 以 ỳ 爲 guei 孝 hiao 乎 hû D. çù hia. q. de obedientia C.v. ita obsequi parẽtibus ut hilaritas frontis et ingenuitas in obsequẽdo appareat, hoc sanè difficile: nã cũ parẽtes aut fratres natu maiores habẽt aliquid agẽdũ, quòd tunc minores natu, aut filij subleuẽt eorũ labores; itẽ cũ filij, aut natu minores habẽt uinũ et dapes ministrẽt et offerãt parẽtibus aut natu maioribus ad bibẽdũ et edẽdũ, quomodo hoc esse potest id, unde quis denominetur

uur obediẽs. hæc omnia fictè exhibẽ potuit, ut hilaritas et ingenuitas frõtis color excorde manãt fingi nõ posset.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngu 與 yû 回 hoêi 言 yen 終 chum 日 gĕ 不 pú 違 guei 如 jû 愚 yû 退 tuí 而 lí 省 sim 其 kî 私 sũ 亦 yĕ 足 çŏ 以 ỳ 發 fa 回 hoêi 也 yè 不 pú 愚 yû. C.a. ego cum meo D. hoêi (alias yen yuẽn dicto) de uirtutibus dissero integro die, ille uerò nõ cõtradicit, nõ arguit, nec interrogat quidpiã, ac si rudis omnino esset) at postquã à me recedit, tunc ego observãs illũ tacitè expẽdẽtem singula mox cognosco sufficiẽtèesse ad exponẽdũ, ad penetrãdas rationes, etc, nã ad praxim reducit quidquid à me tacitus audiuit. profectò D. meus hoêi non est, ut apparet, rudis.

p2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 視 xí 其 kî 所 sò 以 ỳ. C.a. ut cognoscas quẽpiam, et distinguas uirũ probũ ab improbo, primò quidẽ observa is quid agat.

§.2. 觀 quon 其 kî 所 sò 由 yeû. deinde attẽde eius operam, et quo dagit unde, ex quo motiuo promanẽt, ex ficto, an sincero corde.

§.3. 察 chă 其 kî 所 sò 安 ngan. denique examina id in quo cõquiescat eius animus, amet ne pietatẽ, ac exerceat opera uirtutis hilaritate et nõ [illegible] ui.

§.4. 人 giñ 焉 yen 廋 seu 哉 çai 人 giñ 焉 yen 廋 seu 哉 çai. si hæc tria supradicta bene examines, hominũ qualis nam poterit te latere, cuius nam uitium aut uirtus te lateat.

f.12 p.1. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 溫 uen 故 cu 而 lí 知 chi 新 sin 可 cŏ 以 ỳ 爲 guei 師 sĩ 矣 ỳ C.a. si quis recolit ueteva, seu quæ priùs didicit iterum iterumq; mente reuoluat, recolendo etiam sciet multa de nouo, quæ priùs ipsũ latuerãt, et poterit is deinde sic benè instruere alios scientiâ esse aliorũ præceptor ac doctor.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 君 kiun 子 çù 不 pú 器 kí C.a. perfectus uir nõ est ueluti uas, aut ves ei inservumẽtũ aliquod uniusus dumtaxat capax. habet talẽta ad omnia. (alio seu olim Confucius ingressus in ẽplũ Regũ uidẽs uas quoddã inclinatũ suspirãs aiebat: uas uacuũ, uas item exũdans facilè inuenitur, uas semiplenũ rectè cõsistit. discipulus çù lú qui aderat quæsiuit, quid significare uellet his uerbis C.v. ita Rex uirtute uacuus, aut præsũptione plenus facilè adquæuis mala inclinatur, et pereũ sequẽs eius Regnũ est facilè lapsu; at quando Rex magnis talẽtis de scientijs refertus de se cogitat, quòd sit rudis et ignorans, quando plenus meritis et uirtutibus cedit alijs, præsumẽs de jis maiora, quando foris a populẽ putat se imbecillẽ, sic mediũ seruans rectè cõsistet, firmũq; erit eius Regnũ. magna talenta nõ officiũt si animi submissio illa cõseruet.)

§.3. 子 çù 貢 cum 問 uen 君 kiun 子 çù 子 çù 曰 yuĕ 先 sien 行 him 其 kî 言 yen 而 lí 後 heu 從 çum 之 chi. D. çù cum. q. quid sit esse uirũ perfectũ. C.v. is est talis, qui prius opere compleuit quidquid uirtutis ipsius uerba promũet. deinde indicãs alijs quid operãdũ sit sermonẽ prosequitur.

§.4 子 çù 曰 yuĕ 君 kiun 子 çù 周 cheu 而 lí 不 pú 比 pí 小 siao 人 giñ 比 pí 而 lí 不 pú 周 cheu C.a. perfectus uir universalis est, et amat omnes eos, qui reuerendi amore digni sũt, et nõ dirigitur particulari affectu ad lucro: improbus uerò è contrà priuatis affecti-

http://www.fondazionemarino/

bus et lucris ducitur; amat si laudes aut munera præbes, et nō est universalis.

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 學 hiŏ 而 lŏ 不 pú 思 sū 則 çĕ 罔 uàm 思 sū 而 lŏ 不 pú 學 hiŏ 則 çĕ 殆 tái. C.a. qui studet quidē, sed nō meditatur, et revolvit quæ didicit, mox omniū oblivius in tenebris ignorātiæ manebit, qui verò speculatur dūtaxat et nō studet libris, nec cōfert quæ meditatur cū sanâ doctrina in libris cōtētâ, profectò eius cor ac mēs dubia sæpe erit et timebans, errorūq; periculis obnoxia.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 攻 cūm 乎 hû 異 ý 端 tuon 斯 sū 害 hái 也 yè 已 kì. C.a. qui applicat se, ac cæteris divigit hæreticis dogmatibus, declinās à directione cæteræ legis Sanctorū, hoc modo agē do damno sibi est. (huiusmodi hæreses quatuor enumerat Cōmentator Sinēsis cham Colao exponēs hunc locū; quas scire, est habere ualidū argumētū ad impugnādas hîc quascūq; Sectas et falsas Religiones ipsis met armis sinēsibus sumēdo, seu authoritate illorū librorū, quorū doctrinā cœlestē oraculū reputāt Sinæ; 1. quam uocat yam xí, quæ solū curabat propria cōmoda. 2. quā uocat mĕ xí, quæ solū curabat aliena, et cōtra has, quæ solæ serpebāt tēpore Confucij maximè inuehebatur Confucius. 3. quā uocat táo kiā, et ora putatur à yam xí, est quā modo táo sū uulgò nunc cupasi prædicāt. 4. quā uocat fŏ kiā, et ora existimatur à mĕ xí, est quā modò sequūtur Bonzij. hæ duæ postremæ paucis post Christū annis Sinas cæpērūt inficere, et adhuc perseverāt, nec infæcundæ, exhis enim aliæ atq; aliæ pestiferæ Sectæ pejores prioribus emerserē, quæ, ut potē à patre diabolo genitæ, passim turbas causāt, minurā plebē uarijs artibus decipiūt, ac rebelliones machinātur, mox cū à Regni Præfectis audiunt supplicia ac mortē pro publica edicta cōtra eas statui, mutant nomē et secretò plebē inficiūt. itaq; Sinēsis Cōmentator his omnibus Sectis rejectis tanquā hereticis his uerbis: 非 fi 聖 xím 人 giñ 之 chī 道 táo 而 lŏ 別 piĕ 爲 guéi 一 yĕ 端 tuon 者 chè 叫 kiáo 做 só 異 ý 端 tuon 如 jû 楊 yam 氏 xí 墨 mĕ 氏 xí 及 kiĕ 今 kīn 道 táo 家 kiā 佛 fŏ 家 kiā 之 chī 類 lúi 皆 kiāi 是 xí; unicā tantùm ait esse veram et aut iā Religionē penetrante ad omnia, seu universalē in cordis naturæq; rectitudine sitā, quā licet hoc loco nō nominet, sed alibi, illa tamē est quæ uulgò dicitur jû kiáo, siue litteratorū lex, ac Religio, quæ nunc up ar sibi Authorē Cōfucium, et si modò ab eo in multis degeneret. huius Religionis gradus et ordines idē Cōmētator quinq; enumerat, quos uulgò uocāt ù lún, his uerbis: 其 kí 倫 lún 則 çĕ 君 kiūn 臣 chín 父 fú 子 çù 夫 fū 婦 fú 長 cham 幼 yeu 朋 pûm 友 yeù. idest, ipsius ordines, scilicet continēt novem quādā uirtutū inter Regē et subditos, inter parētes et filios, inter maritū et uxorē, inter seniores et iuniores, deniq; inter socios seu amicos. Itē quinq; enumerat uirtutes exercēdas his uerbis: 其 kí 德 tĕ 則 çĕ 仁 giñ 義 ý 禮 li 智 chī 信 sín. idest, ipsius uirtutes scilicet sunt pietas, iustitia, urbanitas, prudētia, fidelitas. Addit etiā hāc Religionē se extēdere ad omnis gradus et cōditionis homines his uerbis: 其 kí

kí 民 mín 則 çĕ 士 sú 農 núm 工 cūm 商 xām. idest, ipsius populus sunt scilicet litterati, agricolæ, artifices, et mercatores. deniq; quatuor enumerat subsidia et exercitia quæ cōservātē de corē humanæ Reipublicæ his uerbis: 其 kí 事 sú 則 çĕ 禮 lì 樂 yŏ 刑 hím 政 chím. idest, ipsius exercitia sunt scilicet ritus ciuiles et officia mutua, musica seu mutua concordia, pœnæ ac supplicia, et leges ad rectè gubernandū. de his nos alibi fusiùs.)

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 由 yeû 誨 hoéi 女 jù 知 chī 之 chī 乎 hû 知 chī 之 chī 爲 guéi 知 chī 之 chī 不 pú 知 chī 爲 guéi 不 pú 知 chī 是 xí 知 chī 也 yè. C.a. heus tu mi discipule yeû (idē est acçùlú) uenī docebo te uere scire quod uerè scis dicere et fatere te scire, quod nō scis dicere sincerè nescio. hoc est uerè scire. (hic discipulus de se præsumebat, sicē monet, ut addiscat interrogare de ijs quæ nescit aut dubitat.)

f.13. p.1. §.1. 子 çù 張 cham 學 hiŏ 干 cān 祿 lŏ. D. çù cham addiscebat hoc intuitu, ut perscientias acquireret sibi dignitates et pingues ædditus.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 多 tō 聞 uén 闕 kiuĕ 疑 ý 愼 xín 言 yên 其 kí 餘 yû 則 çĕ 寡 quà 尤 yeû 多 tō 見 kién 闕 kiuĕ 殆 tái 愼 xín 行 hím 其 kí 餘 yû 則 çĕ 寡 quà 悔 hoéi 言 yên 寡 quà 尤 yeû 行 hím 寡 quà 悔 hoéi 祿 lŏ 在 çai 其 kí 中 chum 矣 ý. C.a. si ex multis quæ audieris, aliqua sint, quibus statim adhibere fidē nō iudicaueris, nō statim in uerba prorūpas, sed in mētē cōservues dubia ut maturescāt, quinimo cautè uerba proferas circa reliqua quibus pueras præstāda fides; sanè in uerbis parum delinques: si item ex multis quæ uideris in orbe agi aliqua sint quæ tibi cordi nō sedeāt, relinquas talia agere, quinimo cautè egeris reliqua quæ agenda putas; sanè actionū tuarū parùm te pœnitebit. si itaq; in uerbis parùm offendis, et in operibus ratiò quid agas cuius te pœniteat, redditus et dignitates sitæ sunt in horū medio; siuè redditus sequantur, non est necesse ut tu quæras illos.

p.2. §.1. 哀 ngāi 公 cūm 問 uén 曰 yuĕ 何 hô 爲 guéi 則 çĕ 民 mín 服 fŏ 孔 cùm 子 çù 對 tuí 曰 yuĕ 舉 kiù 直 chĕ 錯 çŏ 諸 chū 枉 uam 則 çĕ 民 mín 服 fŏ 舉 kiù 枉 uam 錯 çŏ 諸 chū 直 chĕ 則 çĕ 民 mín 不 pú 服 fŏ. ngāi cūm Regulus Regnibū q. dicens: ecquid faciā ut populus se mihi subdat? Cōfucius respōdit: euehe ad dignitates rectos ac probos uiros exterminа omnes improbos, ita fiat ut populus se tibi promptè subijciat. si ad dignitates euexeris improbos, et exclusueris omnes uiros rectos, tùm populus nō ex animo se tibi subdet.

§.2. 季 kí 康 cām 子 çù 問 uén 使 sù 民 mín 敬 kím 忠 chum 以 ý 勸 kiuén 如 jû 之 chī 何 hô 子 çù 曰 yuĕ 臨 lín 之 chī 以 ý 莊 chuam 則 çĕ 敬 kím 孝 hiáo 慈 çû 則 çĕ 忠 chum 舉 kiù 善 xen 而 lŏ 教 kiáo 不 pú 能 nem 則 çĕ 勸 kiuén. kí cām çù Præfectus Regnilù q. dicēs: ut populus me debito honore colat ac reueream, sit sincerus nōmē decipiēs aut parui-

pẽdẽs mandata mea, et sese mutuo horteretur excitetq; ad uirtutẽ, quid facto est opus. C.v. siquando iudicas causas populi aut quoties cũ populo agis, agas cũ debita grauitate et cõpositione, mox populus colet te cũ debita reuerẽtia; si obedientẽ erga parẽtes, et pium ac beneficũ erga omnes te exhibueris, mox populus fidelis, sincerus, et obediẽs tibi erit; deniq; si ad dignitates promoueris probos uiros, ac docueris exhortationibus et exẽplo eos qui nõ ualent esse tales ut promoueantur, tũm fiet ut populus sese mutuo horteretur ad uirtutẽ.

f.14.p.1.§.1. 或 hoè 謂 guèi 孔 cùm 子 çù 曰 yuè 子 çù 奚 hī 不 pú 爲 guèi 政 chím quidã alloquẽs Confucium ait: ò Confuci quare nõ agis Mandarinũ? (in principio quo Regulus rím cum capit gubernare Regnũ lù Confucius uoluit priuatus manere quia tunc temporis ÿ quorũ consiliÿs acquiescebat Regulus, erãt duo improbi uiri kí xí et yam hó)

§.2. 子 çù 曰 yuè 書 xũ 云 yun 孝 hiáo 乎 hû 惟 guêi 孝 hiáo 友 yeù 于 yû 兄 hiũm 弟 tí 施 xī 於 yu 有 yeù 政 chím 是 xí 亦 yè 爲 guêi 政 chím 奚 hī 其 kî 爲 guêi 爲 guêi 政 chím. C.v. xũ kim liber (ubi agit de imperio cheũ.) ait: o quam obediẽs fuit (agit de uiro quodã sapiẽte Kiun chîn dicto) tãũ move gessit parẽtibus, et sincero amore affectus est erga fratres, extẽditq; has uirtutes in totã suã familiã quã unicã gubernabat. hoc erã est gubernare; quid ergo opus est mihi eo Regni munere publico ad gubernãdũ inter priuatos pariete administratio datureti cũ laude.

§.3. 子 çù 曰 yuè 人 gîn 而 lî 無 uû 信 sîn 不 pú 知 chī 其 kî 可 cò 也 yè 大 tá 車 chē (uel kiũ) 無 uû 輗 gnî 小 siáo 車 chē 無 uû 軏 yuè 其 kî 何 hô 以 ý 行 hîm 之 chī 哉 çai C.a. sit homo, et tamẽ in uarijs, operibusq; nõ sit fidelis ac sincerus corde, equidẽ nescio is ad quid præstet! magna et honorata plaustra si sint absque temone, et parua rurium uehicula si sine axe, his quomodo potest iter in stitui? sic nec agi cũ homine qui careat fide, qui cunqueille sit.

p.2.§.1. 子 çù 張 chím 問 uen 十 xé 世 xí 可 cò 知 chī 也 yè D. çù chām. q. utrum, quid tempore decẽ sequẽtiũ sæculorũ seu familiarũ Imperatorũ futurũ sit, possit iam nunc præsciri. (xí seu sæculũ ordinariò apud sinas triginta annis clauditur, hic tamẽ accipitur pro tempore unius imperatoriæ familiæ, siue excedat triginta annos, siue ad illos nõ pertingat.)

§.2. 子 çù 曰 yuè 殷 in 因 in 於 yu 夏 hiá 禮 lî 所 sò 損 sun 益 yè 可 cò 知 chī 也 yè 周 cheu 因 in 於 yu 殷 in 禮 lî 所 sò 損 sun 益 yè 可 cò 知 chī 也 yè 其 kî 或 hoè 繼 kî 周 cheu 者 chè 雖 sui 百 pè 世 xí 可 cò 知 chī 也 yè. C.v. impetatoria familia in (cuius fundator Rex tam annis ante Confucium plus mille) quæ successit ac conformauit sese familiæ hiá (cuius fundator Rex yù annis ante Confucium amplius 1400) in statutis ac ritibus, in his quid et quatum minuerit uel addiderit potest facile sciri, familia iterũ cheu, quæ insecuta est familiã in in ritibus, quid dempserit, uel addiderit potest etiã facile sciri: atq; ita quoad hoc eodem modo dicendũ, si deinde fortasse succederet aliæ atq; aliæ imperatoriæ domus huic familiæ cheu, (sub hac uixit

uixit Confucius) licet centum numerò fuerint successuræ familiæ imperatoriæ, potest iã nũc præsciri, quo scilicet successu gubernaturæ sint; atque a deo prout plùs minùs ue a supradicto uirtutũ ordine recesserint cõÿcti poterit de ruina, uel firmitate imperÿ. C firmissimũ fundamẽtũ conseruationi simperÿ, quod hîc littera 禮 lì denotare uoluit, sũt illi ordines, uirtutes, etc; de quibus supra f.12.p.2.§.2. fusè egimus, sed præcipuè ordo ac morale illud subordinationis uinculũ inter subditos et Regẽ, inter filios et parẽtes, inter uxorẽ et maritũ, quos ordines 三 sam 綱 cam uocãt; itaquinq; illæ uirtutes, pietatis, iustitiæ, urbanitatis, prudẽtiæ, et fidelitatis, quas uirtutes etiã uocãt 五 ù 常 cham. his omnibus uelut octo cardinibus Regna firmiter cõsistere assentiũ; hinc ÿsdẽ statibus, aut collabẽtibus cõÿcere quis poterit plùs minùsue, iuxta mẽtẽ Confucij, Regna diù cõstitura, aut subitò casura)

f.15.p.1.§.1. 子 çù 曰 yuè 非 fi 其 kî 鬼 guèi 而 lî 祭 çí 之 chī 謂 chèi 也 yè. C.a. si nõ sit proprius Spiritus, seu Spiritus cuius sacrificare deceat, et tamẽ sacrificas adulatis dũtaxat. (nota iam olim apud Sinas uarios Spiritus uarijs hominũ, ac rerũ Ordinibus ut Præsides, et tutelares assignatos credi; scilicet, Spiritus cœli et terræ Ordini imperatorio; Spiritus aquarũ et mõtiũ Ordini Regulorũ; Prætoribus uerò Spiritus Foci, Domus, Fenestræ, Portæ, et Viæ; Ordini denique plebeio assignatos Spiritus inferioris ordinis. plebeis licet sacrificare dumtaxat defunctis parẽtibus ac progenitoribus, quod etiã superiores ordines peragũt, at nõ licet ordini inferiori sacrificare Spiritui ordinis superioris; si igitur sacrificet, nõ ex sincero corde et debito cultu ac ritu id agit, sed spe aliqua proprij lucri, ideo adulatorio modo. Commentator sinẽsis cõnectẽs hunc locũ cũ sequẽti ait: docemur cauere ab ijs quæ sunt extra nostrã sphærã, aut superãt nostras uires, ut si quis uellet perscrutari Spiritũ arcana et scitu difficillima, minimè curans ea quæ intra sphærã sũt intellectus nostri, nosque perficiũt. hinc Confucius subdit:)

§.2. 見 kién 義 ý 不 pú 爲 guêi 無 uû 勇 yùm 也 yè. si uideas et cognoscas aliquid iuxta dictamẽ rectæ rationis ac iustũ esse, et æquũ ut agas et tamẽ nõ agis uel ob metũ hominis, uel ob lucrũ, etc. minimà fortis es quouis. (at si nescias Spiritũ arcana nõ tibi culpæ imputabitur.)

Lib. Lún Yú

Pars 2.

f.1.p.1.§.1. 孔 cùm 子 çù 謂 guéi 季 kí 氏 xí 八 pă 佾 yè 舞 ù 於 yu 庭 tîm 是 xí 可 cò 忍 gìn 也 yè 孰 xŏ 不 pú 可 cò 忍 gìn 也 yè. C. agens de Præfecto Regni lù kí xí dicto qui sibi ritus imperatorios usurpabat, admirans ait: octo tripudiatiũ ordinibus choros agit in suâ Maiorũ Aulâ, si hoc quidẽ potest tolerari, ecquid tãdẽ nõ poterit tolerari! (mos erat ut solũ in Aulâ defunctis Imperatoribus cõsecratâ exhiberẽt noui Imperatores octo tripudiatiũ choros et ordines, quorũ singuli octo cõsisterẽt capitibus; in Aulâ uerò Regulo uix sex tantũ ordines, quorũ quisq; sex cõsisteret hominibus; in Aulâ Prætorũ simi-

li modo quatuor tantũ ordines; in Aulâ denique Litteratorũ, aliorũq; inferioris notæ Mandarinorũ duos tantũ ordines. nefas autẽ erat inferioris ordinis Mandarinũ affectare ordinis superioris choreas, ut faciebat Kí xí, de quo, uti de sequentibus cõqueritur Cõfucius notãs sui temporis mores inuersos.)

§.2. 三 sãn 家 kiã 者 chè 以 ỳ 雍 yum 徹 chĕ 子. çù 曰 yuĕ 相 siam 維 gueî 辟 piĕ 公 cum 天 tien 子 çù 穆 mŏ 穆 mŏ 矣 hi 取 çiu 於 yu 三 sãn 家 kiã 之 chi 堂 tam. tres familiæ, scilicet mem sũn, xŏ sun, kí sun seu Kí xí illustres in Regno lù, cũ cantu carminis yum dicti (in libro carminũ caput illud quod cõtinet laudes familiæ chèu, nominatur yum) sacrificio persoluto colligebãt edulia oblata defunctis Maioribus. C egrè id ferẽs (quia dũ taxãt in Aulâ imperatoria ipsomet Imperatore sacrificante, et Regulis à latere assistẽtibus ac ministrãtibus canebatur yum, et colligebãtur oblata). a. uerba carminis hæc sunt: siam gueî piĕ cum, tien çù mŏ mŏ. idest, ministri à latere sũi dũtaxat Reguli Imperatore litante summâ cũ reuerẽtiâ et grauitate. quare igitur adeo temerè usurpatur hic uirtus in tritũ dictarũ familiarũ Aulâ? (hæ tantũ erat familiæ Prætorũ quos tá fũ uocãt.)

p.2. 子 çù 曰 yuĕ 人 gin 而 lh 不 pú 仁 gin 如 jú 禮 lì 何 hô 人 gin 而 lh 不 pú 仁 gin 如 jú 樂 yŏ 何 hô C.a. siquis homo cũ sit, tamẽ non habeat uirtutẽ gin, seu integrã ac perfectã cordis uirtutẽ ex qua actiones externæ procedãt, quid ei eu alijs prosũt externiores ritus et officia. si homo cũ sit, tamẽ nõ habeat uirtutẽ gin, seu interiorẽ uirtutũ cõcentũ et animi cõcordiã, ad quid ualet eius musica et exterior cãsonãtia auocũ? (officia exhibita sine interiori cultu et reuerentiâ, itẽ musica sine animi cõcordiâ sunt inanime instrumẽtũ)

f.2.p.1.§.1. 林 lin 放 fam 問 uen 禮 lì 之 chi 本 puen. lin fam uir Regni lù rectus et probus, uidẽs homines sæculares nimio et prodigo apparatu cõuiuia instituere tempore lætitiæ, et luctus tẽpore magnâ cũ pompâ luxuq; immodico ritus funerales agere, dubitans an Reges prisci instituerint ita uoluerint ritus et officia inter homines exhiberi, interrogat Cõfuciũ de uirtutũ ciuilium officiorũq; institutione ac radice.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 大 tá 哉 çai 問 uen. C. tum. a. o magna et sublimis interrogatio! (hũc præcaterus laudat, quia hic dũtaxãt uirtutũ originẽ et fundamẽtalẽ ornatũ inquisiuit, cũ reliqui omnes tunc temporis ad exteriorẽ ornatũ attẽderẽt)

§.3. 禮 lì 與 yú 其 kí 奢 xe 也 yè 寧 nim 儉 kien 喪 sam 與 yú 其 kí 易 ỳ 也 yè 寧 nim 戚 çiĕ quoad urbanitatis officia, (prosequitur Confucius) in iis nimio et prodigo apparatui præferenda parcitas et moderatio. quoad ritus funerales erga parentes defunctos, in his pompæ et luxui immodico præferẽdus interior animi luctus. (summo æstuabat Confucius desiderio reducendi uirtutũ obseruantiã ad primæuã sinceritatẽ, et penitus abolendi omnẽ uanã ostẽtationẽ hinc interrogãtem laudat, simulq; docet præcipuũ urbanitatis decorẽ et fundamẽtũ in societate hominũ esse animi sinceritatẽ; in funeribus uerò cordis dolorẽ.

p.2.§.1

p.2.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 夷 ỳ 狄 tiĕ 之 chi 有 yeù 君 kiun 不 pú 如 jú 諸 chu 夏 hia 之 chi 亡 uû 也 yè. C.a. orientales barbari et boreales habent Regẽ, seu norũt distinguere inter Regẽ et subditũ, nõ sũt uti homines huius nostri imperij amplissimi, qui non habẽt; illi in paruis adeò Regnis nõ temerè sibi usurpãt regios ritus, ut ialique familiæ nostri tam ampli Regni. (norat ipse illas familias, de quibus supra f.2. §.2. litteris ỳ tiĕ hîc omnes barbaræ nationes significãtur, de quibus egimus lib. 1. à huĕ f.13. p.2. §.1.)

§.2. 季 kí 氏 xí 旅 liù 於 yu 泰 tái 山 xan 子 çù 謂 gué 冉 gen 有 yeù 曰 yuĕ 女 jù 弗 fŏ 能 nem 救 kieu 與 yu 對 tui 曰 yuĕ 不 pú 能 nem 子 çù 曰 yuĕ 嗚 u 呼 hu 曾 çem 謂 gueî 泰 tái 山 xan 不 pú 如 jú 林 lin 放 fam 乎 hu kí xí supra memoratus sacrificabat spiritui montis tái xan, cui dũtaxat Regulus Regni lù litare cõsueuerat. id Cõfucius indignè ferebat, unde agẽs cũ discipulo suo gen yeù (qui etiã erat paruus mãdarinus domesticus ipsius Kí xí) ait: mi discipule tune pores occurrere tanto malo. D.V. equidẽ nõ ualeo. C tune suspiras. a. proh dolor! anne dicetur tái xan mõtis Spiritus nõ ita intelligẽs uirtutũ substantiã ac cõuenientiã, uti uir ille lin fam? profectò Spiritus montis nõ admitteret cultũ adeo inordinatũ (si lin fam, de quo supra f.2, circa ritus et officiorũ usũ uoluit à Cõfucio doceri id quod est magis principale et cõuenientes, ne aliud quã quod æquè est admittere, quanto magis Spiritus mõtis nõ admitteret sacrificia hæc ex exteriore apparatu, quæ temerè ei exhibet Prætor Kí xí; anne Spiritus nõ bene nouit eius modi inordinationẽ et temeritatẽ.)

§.3.p.1.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 君 kiun 子 çù 無 uû 所 sò 爭 çem 必 piĕ 也 yè 射 xé 乎 hû 揖 yĕ 讓 jam 而 lh 升 xim 下 hia 而 lh 飲 in 其 kí 爭 çem 也 yè 君 kiun 子 çù. C.a. perfectus uir nullibi cũ alijs cõtendit. dicet quis: profectò in Aulâ ad sagittandũ destinatâ, ubi omnes cõtendere assueuerunt, cõtendet necibi sanè; nã accedẽs ad theatrũ, ante quã sagittas emittat reuerenter alios saluat, et ex alijs locũ cedit, ac tum ascẽdit in Aulã. postquã uerò sagittã reiecit albũ, atq; victor euasit, una cũ uictis descẽdit, et sine ullâ cõtentiõe saluat, et inuitat uictos, ut ipsi in Aulã ascẽdant, et bibant punitionis poculũ. (mos erat ut uictor imperaret uicto, ut ipsi in Aulã ascẽderet, suis manibus uinũ in poculũ infunderet, et pedes stans biberet, quo ducebatur uinũ punitionis.) perfectus uir in ipsâmet sagittandi uixâ perfectũ se exhibet.

§.2. 子 çù 夏 hia 問 uen 曰 yuĕ 巧 kiao 笑 siao 倩 çien 兮 hi 美 mui 目 mo 盼 pien 兮 hi 素 sú 以 ỳ 爲 gueî 絢 hiuen 兮 hi 何 hô 謂 gueî 也 yè D. çù hia q. dicẽs: carmẽ ait: gratiosus risus ornatæ in ore emicat. belli oculi speciosè distincti coloribus coruscãt. est candidũ solũ, seu ab ipsâ natiuâ bene apta, ac disposita materia, inde fit ut sit ornatus et forma speciosior, acuentissior. (hanc ultimã carminis periodũ scilicet, sú ỳ gueî hiuén hũ, nõ benè percipiebat çù hia, ideo interrogat Cõfuciũ dicẽs:) quid sibi uolũt hæc uerba?

p.2.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 繪 hoéi 事 sŕ 後 héu 素 sú. C. uæs cõparatione aui spicuie a colonibus depicta figura posterior est ipso solo, seu materiâ illâ, in qua effingẽda est figura: imposita homĩũ uultus effigies prior supponitur naturaliter pulchra, et inde quicunq; alius ornatus superaddit.

§.2. 曰 yuĕ 禮 li 後 héu 乎 hû 子 çù 曰 yuĕ 起 kì 子 yû 者 chè 商 xam 也 yè 始 xì 可 cò 與 yû 言 yên 詩 xī 已 ỳ 矣 ỳ. Dauditâ cõparatione sic infert dicẽs: urbanitatis igitur officia et exteriores ritus sunt quid posterius, interiora animi uirtus, seu amor et reuerentia cordis sunt quid prius, et principale fundamẽtum. C. ad hæc qui ingenio suo ita assurgat ut statim percipiat me mẽtemq; meã, is tuos ò mi xam (xam est nomẽ ipsius sũ hiâ) ideo iam nunc potest tecũ agi de uersibus, licet caput difficillimis.

f.4.p.1 §.1. 子 çù 曰 yuĕ 夏 hiá 禮 li 吾 ngû 能 nêm 言 yên 之 chī 杞 不 pú 足 çŏ 徵 chim 也 yè 殷 in 禮 li 吾 ngû 能 nêm 言 yên 之 chī 宋 sum 不 pú 足 çŏ 徵 chim 也 yè 文 uen 獻 hién 不 pú 足 çŏ 故 cú 也 yè 足 çŏ 則 çè 吾 ngû 能 nêm 徵 chim 之 chī 矣 ỳ. Ca de familia hiâ statuit seruitibus ego quidẽ possẽ aliquid loqui, at Regnũ kì (quod obtinuerũt nepotes posteri ex familia hiâ) nõ potest sufficienter testari, et cõfirmare mea uerba. itẽ circa familiæ interius et exterius ornatũ ego possẽ aliquid memorare ut excitarẽ populos ad sequẽdũ mores Episcorũ at Regnũ sum (quod obtinuerũt nepotes familiæ in, seu xam) nõ potest sufficienter testari; quia libri continentes statum illarũ familiarũ, et uiri Sapientes illius temporis non extant, hæc est ratio; quasi sufficientia hæc testimonia extarẽt, tunc ego postẽ proferẽdo hæc testimonia testari et loqui; nunc uerò si loquar quis mihi fidẽ adhibeat.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 禘 tí 自 çú 既 kí 灌 quón 而 lû 往 uàm 者 chè 吾 ngû 不 pú 欲 yŏ 觀 quon 之 chī 矣 ỳ. C. a. de magno illo ritu sacrificij tí (quod dum taxat Imperatores in templo Maioribus dicato semel quinto quoque ãno celebrabãt) hoc unũ sincerè fatear, priores ceremonias adhuc mihi placere, at ritus illos omnes quos agũt deinde, incipiendo ab effusine uini cũ reliquis ad finẽ usque, ego sanè nõ aueo uidere, quãuis ibi adesse cogar, tum quia hoc sacrificiũ quod Imperator Chim uam indulsit fieri tunc dum taxat in honorẽ Auunculi sui Cheũ cum uiri de imperio optimè meriti, nunc Reguli Regni lù sibi in perpetuũ usurparũt, tum quia post effusionẽ uini pigrè, et irreuerẽter reliqua peragunt. (more imperatorio pocula uini nouies offerebãt, et totidẽ uicibus uinũ in terrã fundebãt, sic Spiritus inuitabãt ut descenderẽt.)

p.2. 或 hoĕ 問 uén 禘 tí 之 chū 說 xuĕ 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 知 chī 也 yè 知 chī 其 kî 說 xuĕ 者 chè 之 chī 於 yû 天 tien 下 hiá 也 yè 其 kî 如 jû 示 xí 諸 chū 斯 sū 乎 hû 指 chi 其 kî 掌 cham. quidam uidẽs in Regno lù celebrari ritũ hunc Imperatorũ, et nesciens causã et originẽ, interrogauit sacrificij tí institutionẽ. C. v. nescio. si tamen quis sciret huius tam magni ritus institutionẽ, et mira excellentia, circa ueros, et ritus imperij

istalẽ haberet notitiã, ac si esset uidens omnia hîc, seu in hâc manus palmâ. discipuli referunt, Confuciũ, cũ hæc diceret, digito indicasse suæ manus palmã. C. noluit interrogati clarè exponere institutionẽ sacrificij tí in Regno lù ne Regulũ offẽdere, ac diffamare apud alios; sitẽ uos nõ deberet mira excellentia tanti sacrificij, quæ uerbis explicari nequeat.)

f.5.p.1.§.1 祭 çí 如 jû 在 çaí 祭 çí 神 xin 如 jû 神 xin 在 çaí. discipuli memorãt, Confuciũ eâ uenerẽriâ, et animi cõpositione sacrificare defunctis Maioribus suis, ac si ipsi Maiores ibi præsẽtes adessẽt, eâq; uenerationẽ, et modestiâ sacrificare Spiritibus, ac si ipsi Spiritus essẽt ibi præsẽtes.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngû 不 pú 與 yú 祭 çí 如 jû 不 pú 祭 çí. C. a. ego cum ob aliquod urgẽs negotiũ nõ possũ ipse met præsẽs sacrificare, et aliũ mitto qui meo fungatur nomine, tamquã mihi essẽt ac si nõ sacrificarẽ. nam quãuis exteriores sacrificij ritus omnes ab eo persoluantur, tamẽ cũ illi desit animi debita cõpositio a me illius sacrificij potestà à Spiritibus accepti.

§.3. 王 uam 孫 sun 賈 kià 問 uén 曰 yuĕ 與 yû 其 kî 媚 muí 於 yû 與 ngáo 寧 nîn 媚 muí 於 yû 竈 çáo 何 hô 謂 guéi 也 yè. Præfectus Regni guei uam sun kià dicens q. dicẽs: prouerbiũ ait: demus quod qui uelit adulari, aut sacrificare Spiritui ngáo, potiùs aduletur et sacrificet Spiritui çáo. quid sibi uult hoc prouerbiũ? (Sciebat sanè Præfectus dicti illud populare omnẽsse à more Episcorũ, qui primo loco, et potiorẽ cultũ adhibebãt Spiritui Foci çáo dicto, et deinde Spiritui Aulæ ngáo dicto, licet hic ille nobilior esset; non enim nobilitatẽ Spiritus, sed necessitatẽ propriã, utilitatẽq; respiciebãt, nã sine egualis culinæ, cui præsidet çáo, nec hominẽ uiuere, nec aliis Spiritibus sacrificari posse aiebãt: at tamẽ Præfectus sine cuius cõsilio nihil Rex statuebat, putãs Cõfuciũ uenisse postulatũ à Rege aliquod munus publicũ, uolẽsq; tẽtare animũ eius per iocũ interrogauit, ac tacitè monuit, se comparatũ cũ Rege esse sicuti est Spiritus çáo cõparatus cũ Spiritu ngáo.)

p.2.§.1 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 然 gen 獲 hoĕ 罪 çuí 於 yû 天 tien 無 uû 所 sò 禱 tào 也 yè. C. v. nõ ita quidẽ. nõ est eius modi res, dignitates, officia, felicitates in fortunia, etc. à coelo sunt; ad quid igitur adulatione opus est erga reliquos Spiritus? qui deliquerit in cœlũ nõ habet quò aliunde ueniam precetur.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 周 chéu 監 kién 於 yû 二 lî 代 taí 郁 yŏ 郁 yŏ 乎 hû 文 uen 哉 çai 吾 ngû 從 çûm 周 chéu. C. a. familia imperatoria chéu respiciens in duas præcedẽtes familias hia et xam, seu in princ. ipes, quãdo uen uam, iu uam, et cheũ cum, ue uoluẽtes statuta prædecessorũ, ritus omnes ad pondus et mẽsuram deduxerũt, ò quàm ornatè et uenustè apparebat in officijs, in litteris, et in reliquo cultu! has ego sequar familiæ cheũ ritus. tum quia ornatissimi sũt, et à sanctis Regibus instituti, tum quia et mihi sub imperio cheũ cõtigit uiuere.

§.3 子 çù 入 gĕ 太 taí 廟 miáo 每 mùi 事 sú 問 uén 或 hoĕ 曰 yuĕ 孰 xŏ 謂 guéi 鄹 çeũ 人 gin 之 chī 子 çù 知 chī 禮 li 乎 hû 入 gĕ 太 taí 廟 miáo 每 mùi 事 sú 問 uén 子 çù 聞 uen 之 chī 曰 yuĕ

是 xì 禮 lì 也 yè. C. agés Mandarinũ in Regno lù quoties ingrediebantur in magnũ illud templũ dicarũ sapientissimo cheũ cum, de quacunq; re spectãte ad sacrificij ritus interrogabat. quidã uolés eũ notare ait: ecquis nam diceret çeũ hominis filiũ scire ritus. (filiũ hominis çeũ uocat, quia xŏ leaũ hĕ pater Cõfucij egerat Præfectũ in uillã, seu Vrbe çeũ dictã) quoties enim intrat in hoc magnũ templũ toties de quacunq; re culã interrogat ac si nil omninò sciret. C. audiés hæc. a. ea ipsa interrogare est scire ritus. ritus est uenerari, ac colere ritus. quia mihi cordi sũ ideo de ijs diligẽter inquirere.

f.6. p.1. §.1 子 çù 曰 yuĕ 射 xé 不 pú 主 chù 皮 pí 爲 guéi 力 liĕ 不 pú 同 tũm 科 cõ 古 cù 之 chī 道 táo 也 yè. C. a. in libro ritũ legũtur hæc uerba scilicet, regula sagittãdi nõ cõsistit in perforãdo pellẽ (pellis erat pro albo et scopo) sed in attingẽdo albũ sagittã (reddit rationẽ Confucius, quare Prisci hanc regulã instituerint.) quia hominũ uires nõ sunt æquales (ad perforãdã pellẽ requirũtur magnæ uires, quibus nõ omnes pollẽt, hinc attingere pellẽ erat dirigẽdo sagittã, ad quã attingendã esse ducebãt.) Priscorũ lex et institutũ ideo tale (attingere uirtutis scopũ uirtus est nõ autẽ ut ũs gredi.)

§.2. 子 çù 貢 cùm 欲 yŏ 去 kiù 告 cŏ 朔 sŏ 之 chī 餼 hí 羊 yâm. D. çù cùm cupiebat tolli penitus, nec amplius offerri in Regno lù ouem illã, quã Regulus accedẽs ad templũ maioribus dicarũ monebat Spiritus, seu calẽdariũ extrahens ueuerẽter peragebat eos ritus, quibus primâ die cuiuslibet mẽsis sacrificabant ouis. (olim Imperator in fine anni iubebat cõfici nouũ calẽdariũ, quod distribuebat Regulis, ethi seruabãt in templis Maiorũ, adque accedẽtes primâ die cuiuslibet mẽsis extrahebãt libellũ, et iuxta ritus præscriptos sacrificabãt ouẽ. at quia in Regno lù à tẽpore Reguli uẽ cũmque ad illud tempus nullus Regulorũ accedebat ad sacrificãdã ouẽ, et tamẽ erat assignatus unus Mandarinus et reddit⁹ pro alẽdis ouibus inutilis sacrificij, ideo D. çù cùm cupiebat omninò tolli tales oues, ne fierẽt tot inutiles expẽsæ, quod discipuli desiderijnõ approbat Cõfucius, ex eo quia, si etiã oues auferẽtur, ritus omninò abolebitur, at stante Mandarino, qui curã habeat ouiũ, et ritus aliquomodo perseuerat, et posteri Reges habent unde excitẽtur ad restaurandũ de integro ritũ illũ.)

p.2. §.1 子 çù 曰 yuĕ 賜 sú 也 yè 爾 lì 愛 ngái 其 kì 羊 yâm 我 ngò 愛 ngái 其 kì 禮 lì. C. cognitã discipuli uoluntate. a. ò mi sú (sũ est nomẽ ipsius çù) tu amas illas oues, sed doles quia tot sumptus inutiliter fiunt. ego uerò amo illũ ritũ.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 事 sú 君 kiũn 盡 çín 禮 lì 人 gín 以 ỳ 爲 guéi 諂 chĕn 也 yè. C. a. in obsequẽdo Regi adhibeo omnẽ conatũ, ut in omnibus seruẽ debitã Regi obsequia, alij tamẽ id reputãt adulationẽ esse et fictionẽ. (cõtrarios ritus omnes seruabat. C. pauũ aut ás hominũ dicta.)

f.7. p.1 §.1. 定 tím 公 cũm 問 uén 君 kiũn 使 sù 臣 chín 臣 chín 事 sú 君 kiũn 如 rú 之 chī 何 hô 孔 cùm 子 çù 對 túi 曰 yuĕ 君 kiũn 使 sù 臣 chín 以 ỳ 禮 lì 臣 chín 事 sú 君 kiũn 以 ỳ 忠 chũm. tím cùm Rex Regni lù sic interrogauit. Reges in præcipiẽdo subditis, et subditi in seruiẽdo Regibus quẽmodũ se habere debẽt? C. respõdit. Reges præcipiãt subditis, seu agãt cũ illis iuxta id quod ritus præscribũt, ea comitate et benignitate uiẽdo, quã et status, et munia subditorũ, et dignitas ipsa Regia exigũt. subditi seruiant

ant Regibus cũ fidelitate et cordis sinceritate, uel ipsã mortẽ pro Rege subire parati.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 關 quan 雎 çiũ 樂 lŏ 而 lì 不 pú 淫 ín 哀 ngai 而 lì 不 pú 傷 xam. C. a. tempore quo carmina quan çiũ dicta decãtata sunt (scilicet in nuptijs Regis ueñ uam in laudẽ Reginæ uxoris tãi sũ obeũs uirtutes eximias.) lætitia summa, et intorã familiã fuit, attamẽ sine ullã turpitudine aut peccamine, seu excessu, quin imo lætitiæ plausus, et nuptialis musica audientiũ corda, et cordiũ turpes motus sedabat. et si tristitiam ante quã obineret Rex talẽ Reginã, et animi ardorẽ ac desiderium illã obtinẽdi magnũ quidẽ et uniuersale fuit, attamẽ nõ angebat cũ excessu, nec cum pudore conferiebat. (tum in lætis, tum in mœstis medium uirtutis tenẽdũ.)

§.3. 哀 ngai 公 cum 問 uén 社 xé 於 yũ 宰 çaì 我 ngò 宰 çaì 我 ngò 對 túi 曰 yuĕ 夏 hiá 后 heú 氏 xì 以 ỳ 松 sum 殷 ín 人 gín 以 ỳ 柏 pĕ 周 cheu 人 gín 以 ỳ 栗 liĕ 曰 yuĕ 使 sù 民 mín 戰 chén 栗 liĕ. ngai cum Rex Regni lù interrogauit de areâ xé discipulũ Cõfucij nomine çaì ngò (area xé erat locus ille ex ara urbẽ, ubi sacrificabatur ceres.) çaì ngò respõdit: hiá imperialis familia pinifer is arboribus, familiæ in homines cypressinis ornabãt areã, at familia cheũ sub qua uiuimus, homines castaneis ornatã habere uoluit, et ideo, ut populus paueat et horrescat (talis area apta erat horrorẽ incutere, tum quia Prisci ibi mortẽ plectebãt malefactores, tum quia illæ arbores sunt uiro horridæ et mœstæ.)

p.2 §.1 子 çù 聞 uen 之 chī 曰 yuĕ 成 chîn 事 sú 不 pú 說 xuĕ 遂 suí 事 sú 不 pú 諫 kién 既 kí 往 uam 不 pú 咎 kieu. C. audiens hæc quæ discipulus temerè, et impudenter respõderat Regi de Priscorũ institutione circa areã xé, ait ad discipulũ: acta res est, nõ opus est uerbis. quãuis tua uerba prolata nunc statim nõ operẽtur, tamẽ infalibiliter sequetur effectus, ideo nõ opus est reprehẽsione ut diligãter ea quæ uerba. quoniã hæc res transacta iã est, et factũ infectũ fieri nequit, prohâc uice non opus est punitione. nam hæc omnia nunc inutilia reputo. (tacitè monet discipulũ, ut cautè loquatur in futurũ, nã illo loquẽdi modo impulit animũ Regis ad uterẽdũ pœnis, et rerum rebus, et necibus; sæuiùs et uerius dixisset, si percontanti Regi de institutione areæ xé respõdisset: nescio. Institutio enim fuit, ut sacrificijs debitas et rerum gratias ageret ob annuas fruges.)

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 管 quon 仲 chum 之 chī 器 kí 小 siao 哉 çai. C. a. Præfecti Regni çi quon chum dicti animus et capacitas ò quam uilis et tenuis fuit. hic erat cõsiliarius Regis, et quamuis talẽtis et meritis plenus, tamẽ solidâ uirtute Magnorũ uirorũ uacuus erat.

§.3. 或 hoĕ 曰 yuĕ 管 quon 仲 chum 儉 kién 乎 hû 曰 yuĕ 管 quon 氏 xì 有 yeù 三 sañ 歸 guei 官 quon 事 sú 不 pú 攝 xè 焉 yen 得 tĕ 儉 kién. quidam tum ait: anne quon chum est parcẽs sumptibus aut auarus. C. a. si quon chum familia magnis sumptibus extruxit magnificã illã turrim sañ quei dictã; si quon chum Præfecto Regni tribunaliũ negotia ex causæ nõ ad unũ diuaxat reducebãtur, sed ad multa capita, et inferiores Mandarinos quos magnis etiã sumptibus alebat, quomodo quon chum potuit dici parcẽs sumptibus aut auarus? ex alio capite eius animus et capacitas dicitur tenuis.

http://www.fondazioneintorcetta.info/

f.8 p.1 然 gen 則 sé 管 quon 仲 chum 知 chi 禮 li 乎 hu 曰 yue 邦
pam 君 kiun 樹 xu 塞 se 門 muen 管 quon 氏 xi 亦 ye 樹 xu 塞
sè 門 muen 邦 pam 君 kiun 爲 guei 兩 leam 君 kiun 之 chi 好 hao
有 yeu 反 fan 坫 tien 管 quon 氏 xi 亦 ye 有 yeu 反 fan 坫 tien 管
quon 氏 xi 而 lhi 知 chi 禮 li 孰 xo 不 pu 知 chi 禮 li. sitta est.
(prosequitur idē qui supra, et capta occasione ex uerbis Confucij dicēris, quon chum fuisse liberale
nec pati potuisse ad uniusiudicium ettribunal reduci plura, et uaria negotia; sic infert.) evgo
quon chum benè callet Regni ritus. C.v. Rex portatili pariete operit maiorā portā palatij;
quon chum familia eriā pariete operit suā portā (tantū regia domus utebatur tali pariete
quē adingressū uel egressū Regis dumtaxat dimouebant, reliqui omnes per latera ualas portas
suū iterū instituebant.) Rex instituēs duorū Regū lætitiæ cōmuniū; seu quādo Rex inuitabat ad prā-
diū aliū Regē hospitē, in regiâ aulâ ritu regio habebat paratas ad deponēdū pocula mensas.
quon chum familia itidē habet tales mēsas, usurpāssibi regios ritus. si quon chum familia, cum
hac agat; tamē dicaturscire ritus; quis sanè dicet ur nescire ritus?

p.2 子 çù 語 yu 魯 lu 大 tai 師 su 樂 yo 曰 yue 樂 yo 其 ki 可
co 知 chi 也 ye 始 xi 作 so 翕 hie 如 jù 也 ye 從 çum 之 chi
純 xun 如 jù 也 ye 皦 kiao 如 jù 也 ye 繹 ye 如 jù 也 ye
以 y 成 chim. C alloquēs Regni lu magnū magistrū musicæ ait: musicā, quæ apud uetereses-
per fuit in magno pretio, illā te oportet scire; ea enim in principio cōcordi et unita quoad uoces et instru-
menta resonabat; deide in decursu paulatim et suauiter ueminēs planè armonicā unionē seruabat,
ita tamē ut clara, et distincta in tonis sine ulla uocū cōfusione esset; connexa itidē sine ullâ interruptione;
hoc modo perficiebatur (sinæ quoq; suā habēt musicā, quā per 六 lo 律 lio, seu sex regulas docent, in
五 u 聲 xim seu quinq; uoces distinguūt; et 八 pa 音 im. seu octo tonis, aut instrumētorum
ordinibus perficiūt. Cōfucius ualdè delectabatur musicâ; hinc intēdēs cūeâ cōseruare rectā Regni
administratione et animorū concordiā, cupiebat audiri in Regno patrio lū musicā regulatā.)

f.9 p.1 儀 y 封 fum 人 gin 請 çim 見 hien 曰 yue 君 kiun 子 çù 之 chi
至 chi 於 yu 斯 su 也 ye 吾 ngu 未 ui 嘗 cham 不 pu 得 te 見
kien 也 ye 從 çum 者 che 見 hien 之 chi 出 cho 曰 yue 二 li 三 sam
子 çù 何 ho 患 hoan 於 yu 喪 sam 乎 hu 天 tien 下 hia 之 chi 無
ui 道 tao 也 ye 久 kieu 矣 y 天 tien 將 çiam 以 y 夫 fu 子 çù
爲 guei 木 mo 鐸 to. urbis y Mandarinus ille, cui curæ erāt termini et limina reuisi-
ui (quamuis uiresset spectatæ uirtutis agebat partē Mādarinū, quia tunc in Regno quē inō tam sapientes
et probos, quàm potentes, et diuites admaiores dignitates promouebāt) perijt ac uocauit discipulos Cōfucij, ut
introducerēt ad uidendū et salutandū Cōfucium, dicēs: perfectos et probos uiros uenientes in hāc urbe ego nun-
quā nō obtinui uidere. discipuli introduxerūt ad salutandū præceptorē. ille uerò deinde egrediēs ad discipulos
Cōfucij conuersus ait: ò uos discipuli quare doletis primatū dignitatibus uidere Magistrū, quòd in imperio

nō seruetur uiusitata et sine lege uiuamus, hoc a multo tempore. quid mæstiessetis, si Reges nō utātur Cō-
fucio, cuius sanè propēsest ut illo utatur tanquā instrumento mō tō ad docendū uniuersū imperiū. (olim
eligebatur unus præcipuæ notæ Mādarinus, quē uocabāt 遒 çeu 人 gin 宣 siuen 令 lim
之 chi 官 quon, hic utebatur æneo tintinnabulo habēte ligneā linguā quâ tangeretur et resona-
ret; hoc instrumētū uocabāt 木 mo 鐸 to, seu ligneā linguā campanæ, quâ campanulâ dum ta-
xat qui ex limitaris mandatis selectus fuisset ad dilatandā per prouincias et regna sanā doctri-
nā et Sanctorū leges, utebatur; nā qui ex ducibus belli eligebatur ad dilatādas belli leges utebatur illâ
campanulâ æneâ uocatâ 金 kim 鐸 to. seu æneam linguā habēte.)

p.2 §.1 子 çù 謂 guei 韶 xao 盡 çin 美 mui 矣 y 又 yeu 盡 çin 善
xen 也 ye 謂 guei 武 u 盡 çin 美 mui 矣 y 未 ui 盡 çin 善
xen 也 ye. C, ut discipuli memorāt, solebat dicere et uocare musicā xao dictā, seu Regis xun,
qui pacificè obtinuit impeviū, musicā ualdè ornatā et pulchrā nimis, instrumētis et uarijs cōcentibus
replenā; item ualdè bonā, mitē, suauē, ac benignā. solebat uocare musicā tāuū dictā, seu Regis uuum,
qui uiet armis impeviū obtinuit occiso impio Rege chéu, musicā itidē ualdè ornatā et pulchrā
quoad exteriores apparatus, attamē nō ualdè suauē ac mitē; bella enim et arma redolebat.

§.2 子 çù 曰 yue 居 kiu 上 xam 不 pu 寬 quon 爲 guei 禮 li 不
pu 敬 kim 臨 lin 喪 sam 不 pu 哀 ngai 吾 ngu 何 ho 以 y
觀 quon 之 chi 哉 çai. C a. si quis aliis præsit nō sit ample et benigne ergā subdi-
tos, sed nimiū molesti, in officijs urbanitatis parum reuerētes et graues; et tempore luctus ac funeris
nullo doloris motu afficiatur, ego quæso undenā uidere ac cognoscere potero eos esse uiros probos? si
ipsis desint fundamēta ales uirtutes, ad quid prosunt reliquæ?

f.10 p.1 §.1 子 çù 曰 yue 里 li 仁 gin 爲 guei 美 mui 擇 çe 不 pu 處
chu 仁 gin 焉 yen 得 te 知 chi. C a. detur locus, licet paruus, uigintiquinq; domorū
locus, ubi solā uirtutē in colœ æstimāt pulchrā et pretiosā, et pios moues colūt, et eligēs quis sedē ad mo-
randū nō moueturin tali loco pio, quomodo is poterit esse uir prudens? nō locus, sed uirtus æstimāda.

§.2 子 çù 曰 yue 不 pu 仁 gin 者 che 不 pu 可 co 以 y 久 kieu 處
chu 約 yo 不 pu 可 co 以 y 長 cham 處 chu 樂 lo 仁 gin 者 che
安 ngan 仁 gin 知 chi 者 che 利 li 仁 gin. C a. improbi nec possunt diu sisteve
in paupertate et laboribus, tandē in patientes in furta, et latrocinia ruent; nec possunt diu perduare
in lætitia sic furtis, ac nequitijs parta, tandē aliquādo improbitatis poenas luent. uiri tamē probi paci-
ficè coquiescūt in uirtute, et uiri prudentes totū suū lucrū in uirtute fundāt, nō in diuitijs, aut loco.

p.2 §.1 子 çù 曰 yue 惟 guei 仁 gin 者 che 能 nem 好 hao 人 gin 能
nem 惡 u 人 gin. C a. solùm uiri probi nouerūt amare homines, et nouerūt odisse homines.
nō enim partiali et priuato diriguntur affectu, et ideo nō nisi ob uirtutē amāt, aut ob uitiū oderunt.

§.2 子 çù 曰 yue 苟 keu 志 chi 於 yu 仁 gin 矣 y 無 u 惡 u (uel ngo)
也 ye. C a. si uerè et firmiter quis uoluntate suâ adhæreat uirtuti, profectò nō aget turpia.

hominis natura ex se nō amat turpia, itaq; siuitcat quis malas suggestiones aliunde ortas, nō peccabit.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 富 fù 與 yù 貴 quéi 是 xí 人 giṅ 之 chī 所 sò 欲 yŏ 也 yè 不 pú 以 ỳ 其 kí 道 táo 得 tĕ 之 chī 不 pú 處 chù 也 yè 貧 pín 與 yù 賤 çién 是 xí 人 giṅ 之 chī 所 sò 惡 ú 也 yè 不 pú 以 ỳ 其 kí 道 táo 得 tĕ 之 chī 不 pú 去 kiù 也 yè C. a. diuitiæ et honor sunt homines quod amāt et appetunt, si quis uerò nō iuxta illā debitā cōueniētiā et ratiōnē obtinuerit, seu cognouerit nō esse sibi debitas eas diuitias et dignitatē, et ideo nō retinuerit, sed à se abdicauerit, ac renuntiauerit, is est perfectus uir. paupertas et status humilis sunt homines quod auersātur, si quis uerò nō iuxta illā debitā cōueniētiā sustineat, seu si cognouerit in se meritā, et ideo nō sibi debitū statū, et tamē patienter sustinēs nō studeat à se amouere, is itidē perfectus erit.

f.11. p.1. §.1. 君 kiūn 子 çù 去 kiù 仁 giṅ 惡 ù 乎 hū 成 chîm 名 mîm. C. a. si itaq; uir perfectus amoueat à se uirtutē giṅ per cupiditatē diuitiarū, et honorū, quomodo perficiet nomē perfecti uiri? nullo sanè modo conueniet illi tale nomē.

§.2. 君 kiūn 子 çù 無 uŭ 終 chūm 食 xĕ 之 chī 間 kién 違 guei 仁 giṅ 造 çáo 次 çù 必 piĕ 於 yū 是 xí 顚 tién 沛 poí 必 piĕ 於 yū 是 xí. C. a. perfectus uir nō solū habet sufferre patienter paupertatē aut humilē statū, et contemnere honores opes q.; sed nec per unius reflectionis spatiū conuariatur uirtuti, seu nunquā nec ad breue tempus, separatur à uirtute; in repentinis casibus etiam ita est; in rebus aduersis etiam ita est, firmiter ad hæres uirtuti.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 我 ngò 未 uí 見 kién 好 haó 仁 giṅ 者 chè 惡 ú 不 pú 仁 giṅ 者 chè 好 haó 仁 giṅ 者 chè 無 uŭ 以 ỳ 尚 xam 之 chī 惡 ú 不 pú 仁 giṅ 者 chè 其 kí 爲 guei 仁 giṅ 矣 ỳ 不 pú 使 sù 不 pú 仁 giṅ 者 chè 加 kiā 乎 hū 其 kí 身 xīn. C. ait: ego nō dū, uidi aliquē qui perfectè amaret uirtutē, et uerè odio haberet uitia; nāq; is solidè amat uirtutē nil habet in cor eatis, quod supra illā amet, et qui solidè odit uitia, is ita operatur uirtute, ut nō patiatur quid inordinatū et nō redolēs uirtutē applicari suæ personæ. priuatos affectus et inordinatos animi motus omninò compescit, ne secatq;

p.2. §.1. 有 yeù 能 nem 一 yĕ 日 gĕ 用 yum 其 kí 力 liĕ 於 yū 仁 giṅ 矣 ỳ 乎 hū 我 ngò 未 uí 見 kién 力 liĕ 不 pú 足 çŏ 者 chè. C. a. fuit unquā aliquis qui uerè uoluerit uel uno die, adhibere totū suū conatū in acquirēda uirtute, et tamen nō obtinuerit ob defectū uiriū? ego sanè nunquā uidi eius modi hominē qui uellet uiribus suis uiribus, et eius uires non sufficerēt.

§.2. 蓋 hŏ 有 yeù 之 chī 矣 ỳ 我 ngò 未 uí 之 chī 見 kién 也 yè forte dabitur talis homo qui uoluerit, sed illi uires nō suffecerint, mihi tamen nūquā cōtigit uidere illū.

f.12. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 人 giṅ 之 chī 過 guó 也 yè 各 cŏ 於 yu 其 kí 黨 tàm 觀 quon 過 guó 斯 sū 知 chī 仁 giṅ 矣 ỳ. C. a. hominū uarias suggestiones et excessus ita sunt, ut quilibet excessus unius sit in suâ specie diuersus ab excessu alterius (cōparatio fit inter excessus hominis improbi, et excessus uiri probi; si forte aliquando in aliquo excedat hic, in benefaciēdo excedit, uir

uir autē nequā in malefaciēdo, ideo addit) cōsidera ac conspice excessus et exitus in excessibus cognosces uiri probitatē, uel improbitatē.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 朝 chāo 聞 uen 道 táo 夕 siĕ 死 sù 可 kò 矣 ỳ. C. a. si quis tandē aliquando mane obtineat audire, uel clarè percipere cœlestē legē, seu iustā uerū cōueniētiā et rationē rebus à cœlo inditā, quā antea forte nō poterat percipere; tum si cōtingat, ut uespere moriatur, benè illi erit: nō habet unde tristetur, mors erit illi requies.

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 士 sú 志 chí 於 yū 道 táo 而 lì 恥 chī 惡 ù 衣 ỳ 惡 ù 食 xĕ 者 chè 未 uí 足 çŏ 與 yù 議 ỳ 也 yè. C. a. uir litteratus, cuius intētio sit ad perfectionē tendere, et tamē erubescat humili ac paupere uestē indui, et paupere accessioni cibo uesci, nō est is sufficiens, ut cum eo agā et discurrā de perfectione.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 君 kiūn 子 çù 之 chī 於 yū 天 tién 下 hiá 也 yè 無 uŭ 適 tiĕ 也 yè 無 uŭ 莫 mŏ 也 yè 義 ỳ 之 chī 與 yù 比 pí. C. a. perfectus uir in rebus quas in Orbe agit, nō ita agit, ut nulla præcognita cōuenientiā uel apud se immutabiliter statuat actum uē, nec tenaciter decernit nō actum, sed iustitiæ et cōueniētiæ legā sequitur. si conueniat agere infallibiliter agit, aliter nullo modo agit.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 君 kiūn 子 çù 懷 hoaí 德 tĕ 小 siaò 人 giṅ 懷 hoaí 土 tù 君 kiūn 子 çù 懷 hoaí 刑 hîm 小 siaò 人 giṅ 懷 hoaí 惠 hoéi. C. a. perfectus uir tantū cogitat uirtutē; nequā homo tantū cogitat terrena et caput locū ad corporis quietē, uirtute corpta. perfectus uir in negotijs ad corpus spectantibus tantū cogitat legem et statuta Imperatorū, quæ ob nullū proprium lucrū audet cōtemnere; uir autē improbus tantū cogitat lucrū, nō legem.

f.13. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 放 fam 於 yū 利 lí 而 lì 行 hîm 多 tō 怨 yuén. C. a. qui tantū innititur lucris, et nō nisi ob lucrū operatur; multorū odia in se cōcitabit; fieri enim nequit, utis peritus talucra nō noceat multis, adeoq; incurrat multorū odia.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 能 nem 以 ỳ 禮 lì 讓 jam 爲 guei 國 quŏ 乎 hū 何 hô 有 yeù 不 pú 能 nem 以 ỳ 禮 lì 讓 jam 爲 guei 國 quŏ 如 jû 禮 lì 何 hô. C. a. si Rex uelit, exemplo suo præcedēdo, iuxta uirtutū interiorē observatiā regere, se ut debitā tū parētibus suis, tum gradui cuiuscūq; personæ, officia sincerè et ex interiori animi affectu ac reuerentiâ præstare, ad gubernādū Regnū quam nā difficultatē habebit? si uerè nolit iuxta hanc officiorū solidā observatiā gubernare Regnū, sed tantū exteriori quadā et fucatâ reuerentiæ specie delectetur, quē usū tales uitus habere possunt. (Curbanitatis officia, nisi præcedāt ex interiori animi reuerentiâ, sunt uelut i corpus sine animâ. si Rex nō seruet quæ debet erga subditos, hi Regis iussa cōtemnet.)

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 患 hoán 無 uù 位 guei 患 hoán 所 sò 以 ỳ 立 liĕ 不 pú 患 hoán 莫 mŏ 已 kí 知 chī 求 kieû 爲 guei 可 kò 知 chī 也 yè. C. a. uir perfectus nō tristatur si careat dignitate, sed tristatur, quòd careat ijs talentis et uirtutibus, ob quæ cōstituitur quis in dignitate. nec tristatur si nō ab alijs ipse cognoscatur, sed nititur ea agere, ob quæ dignus sit qui ab alijs cognoscatur.

§.4 子 çù 曰 yuĕ 參 sīn 乎 hû 吾 ngû 道 taó 一 yĕ 以 ỳ 貫 quón 之 chī 曾 çem 子 çù 曰 yuĕ 唯 guèi C.a. heùs tu mi discipule sīn (sīn est nomē ipsius çem çù quiquidē erat studiosus, et q; quotidie examinabat opera sua, nō dū tamē benè cognouerat fundamētū et originē uirtutū, quas exercebat, ideo Cōfucius sic eū monet) meā doctrinā, seu uirtutē legē fundamētale scias unā esse, sed complectētem multa. in unitâ hâc radice fundātur flores, fructusq; uirtutū. tum D. çem çù alios nunc uerè nouit illā, ita est, ut dicis.

p.2. 子 çù 出 chŏ 門 muen 人 gin 問 uén 曰 yuĕ 何 hŏ 謂 guéi 也 yè 曾 çem 子 çù 曰 yuĕ 夫 fū 子 çù 之 chī 道 taó 忠 chūm 恕 xú 而 lŏ 已 ỳ 矣 ỳ. Cōfucio foràs egresso alij discipuli secretò quæsierūt dicētes: tu quæso, em çù dic nobis quid uoluerit Præceptor significare per illa uerba ỳ quón chī. em çù v. Magister doctrina in hoc uno cōsistit; scilicet, in perfectâ cordis sinceritate se extendere ad alios, seu talis sit quis erga alios, quales uellet alios erga se esse. et sufficit. sint omnes homines co-unū uelut plures ānulium o filo pēdētes.

f.14. p.1 子 çù 曰 yuĕ 君 kiūn 子 çù 喻 yú 於 yū 義 ỳ 小 siaò 人 gin 喻 yú 於 yū 利 lí. C.a. perfectus uir clarè discernit ea quæ sunt cōsona uarietati, ut hæc tantū agat improbus uerò quia tortuosus est in luce ris, clarè nouit distinguere ea quæ sibi lucro suę, ut opes augeat, nec aliud curat.

p.2. §.1 子 çù 曰 yuĕ 見 kién 賢 hién 思 sū 齊 çī 焉 yen 見 kién 不 pŭ 賢 hién 而 lŏ 內 núi 自 çù 省 sim 也 yè. C.a. probus uir si uideat Sapientem statim cogitat quomodo possit illū imitari; si uerò uideat aliquē improbū statim intra uis seipsū examinat, num sit improbo similis, ut se emendet.

§.2 子 çù 曰 yuĕ 事 sú 父 fú 母 mù 幾 kī 諫 kién 見 kién 志 chī 不 pŭ 從 çûm 又 yeû 敬 kím 不 pŭ 違 gueî 勞 laô 而 lŏ 不 pŭ 怨 yuén C.a. circa obsequia debita parentibus hoc dicā: blandè ac leniter eos filius admoneat, si forte de aliquo admonēdi sint. si eos uiderit eo animo esse, ut non curent monita, iterū cū respectu et reuerentiâ admoneat, non desistens ab incœpto, nec cōtradicēs vixando, sed reuerētèr et mitì, submissâq; uoce rogando. si eos uiderit molestè ferre, et admonitem labo ribus, uerberibus, et iniurijs afficere, filius tamē ne illis infensus sit. hæc est regula admonēdi parentes.

§.3 子 çù 曰 yuĕ 父 fú 母 mù 在 çaí 不 pŭ 遠 yuèn 遊 yeû 遊 yeû 必 piĕ 有 yeù 方 fam. C.a. parentibus adhuc uiuentibus filius nō in longinquas terras abeat sed domi maneat, ut occurrat parentū necessitatibus, siq; laborū leuamē: si forte urgente causâ abeundū sit, tum oportet eū certiorē esse ceruū ac notū parentibus locū, ut in necessitate eò recurrat

f.15. p.1 §.1 子 çù 曰 yuĕ 三 sān 年 nién 無 uû 改 caí 於 yū 父 fú 之 chī 道 taó 可 cŏ 謂 guéi 孝 hiaó 矣 ỳ. C.a. si filius ad triennū à morte parentū nō immutauerit patrios mores, tunc poterit nuncupari obediēs. (hæc uerba exposuimus supra pariter sp.)

§.2 子 çù 曰 yuĕ 父 fú 母 mù 之 chī 年 nién 不 pŭ 可 cŏ 不 pŭ 知 chī 也 yè 一 yĕ 則 çĕ 以 ỳ 喜 hi 一 yĕ 則 çĕ 以 ỳ 懼 kiú. C.a. parentum ætatē nō debet filij nescire, ex una parte ut lætentur, si uideat parentes longæuos, et multò magis si eos ui

uideat benè ualere; ex altera parte, ut paueat et timeat, ne uita parentum, quā produci optat, à cœlo citiùs surripiatur nā mors et uita à cœlo sunt, et multò magis si eos uideat nō benè ualere.

§.3 子 çù 曰 yuĕ 古 cù 者 chè 言 yen 之 chī 不 pú 出 chŏ 耻 chī 躬 cūm 之 chī 不 pu 逮 taí 也 yè. C.a. Veteres in loquēdo nō erant tàm facites aut profusi, sed parci, et uerecundabātur enim sui ipsimet et operibus nō pertingere eō, quò uerba pertingebāt.

§.4 子 çù 曰 yuĕ 以 ỳ 約 yŏ 失 xĕ 之 chī 者 chè 鮮 sien 矣 ỳ. C.a. iuxta regulā uiuere uelle, et tamē sæpe delinquere, uarò contingit. qui regulâ rectæ rationis dirigitur raò peccat, nō itidē qui particulari aliquo affectu, et noxijs appetitibus regitur.

p.2. §.1 子 çù 曰 yuĕ 君 kiūn 子 çù 欲 yŏ 訥 nŏ 於 yū 言 yen 而 lŏ 敏 mùn 於 yū 行 him. C.a. perfectus uir uult parcus ac tardus esse in uerbis, nā in multo sermone nō deest peccatū, et uelox ac diligens in operibus, nā per bona opera augetur merita.

§.2 子 çù 曰 yuĕ 德 tĕ 不 pú 孤 cū 必 piĕ 有 yeù 鄰 lín C.a. uirtus nūquā est sola et destituta, profectò semper habet uicinos et sectatores. ad uirū uirtutibus prædituū omnes cōfluunt ut doceantur, si Rex iustus omnes barbaræ nationes se sibi libēter subijcient, et Orbis erit una domus.

§.3 子 çù 游 yeû 曰 yuĕ 事 sú 君 kiun 數 sŏ 斯 sū 辱 jŏ 矣 ỳ 朋 pûm 友 yeù 數 sŏ 斯 sū 疏 su 矣 ỳ. D. çù yû. a. Mandarinus ille qui ut sincerus sit et fidelis in obsequēdo Regi munus habet monēdi Regē de aliquo, si uidet id impoterunus acmolestus sit in admonēdo, ob id ipsū iniuriā patietur sine fructu, nō aut officio, aut uitâ priuabitur, aut saltē uerbe ibus afficietur; nōne melius priuatā uitā ducere, si semel aut bis admonitus te nolit audire Rex, quā ei molestū, et tibi damnosse? sitē cū amicis agēdo ijs molestus et importunus sis in monendo, ob id ipsū sine ullo fructu alienabis à te eorū animos, et odia tibi cōciliabis. sit modus in rebus, et in monēdo finis

Lib. Lún Yú
Pars 3.

f.1. p.1. §.1 子 çù 謂 guéi 公 cūm 冶 yè 長 cham 可 cŏ 妻 çī 也 yè 雖 suī 在 çaí 縲 luî 紲 siĕ 之 chī 中 chūm 非 fi 其 kī 罪 çuí 也 yè 以 ỳ 其 kī 子 çù 妻 çī 之 chī. C. loquēs de suo discipulo nominato cūm yè cham ait: potest illi in uxorē dari quælibet honorata mulier (eò quòd enim uir probus, et innocēs in carcerē conijctus) quamuis enim sit arctis funibus constrictus in carcere, nō id patitur ob suā culpā. hinc factū est ut ipsius Confucij filia data sit ei in uxorē.

§.2 子 çù 謂 guéi 南 nan 容 yum 邦 pām 有 yeù 道 taó 不 pú 廢 fi 邦 pām 無 uû 道 taó 免 mien 於 yū 刑 hím 戮 lŏ 以 ỳ 其 kī 兄 hium 之 chī 子 çù 妻 çī 之 chī. C. loquēs de suo discipulo nan yum dicto ait: quando Regnū est pacificū et legibus gubernatur, ille tunc nunquā excluditur à regimine publico; quando uerò Regnū est turbatū, et nullis legibus regitur, tum ille suâ prudētiâ et suauitate motū nouit

BIBLIOTECA STATALE TRIVULZIANA

se subtrahere à pœnis, periculis, et necibus (erat uir valdè cautus in uerbis, et operibus; et pacis turbatores tempore ita se prudèter habebat, ut nunquã odia aliorũ incurreret) hinc factũ est, ut ipse Cõfucius filiã de uxore eius fratris sui filiã de uxorẽ.

p.2 子 çù 謂 guéi 子 çù 賤 çién 君 kiun 子 çù 哉 çaī 若 jŏ 人 giñ 魯 lù 無 uû 君 kiun 子 çù 者 chè 斯 sū 焉 yen 取 çiù 斯 sū C. loquãs de suo discipulo uocato çù çién ait: o quam perfectus ille sanè! at si in Regno lù nõ essent tàm multi sapientes, et perfectiui uiri, quorũ alios sibi Magistros, alios sibi uirtutis socios eligit; ille quomodo assequi potuisset eiusmodi uirtutẽ?

f.2.p.1.§.1 子 çù 貢 cúm 問 uén 曰 yuĕ 賜 sú 也 yè 何 hô 如 jû 子 çù 曰 yuĕ 女 jù 器 kí 也 yè 曰 yuĕ 何 hô 器 kí 也 yè 曰 yuĕ 瑚 hû 璉 lién 也 yè D. çù cúm q. dicens: ego (sú est nomẽ ipsius çù cúm) qualis nam sum? C. v. tu es tanquã uas. ite. rũ ille q. dicẽs. cuius nã generis uas ego sum? C. v. tu es uas illud pretiosũ et ornatũ hû lién dictũ. (interuasa ad usũ sacrificij, quod Reges in templo Maiorũ faciebant, pretiosissimũ gẽmis q ornatissimũ erat uas quod tempore imperij hiá uocabant hû, et tempore imperij xam uocabat lién. cõparat discipulũ cũ hoc uase, ut ostẽdat, eũ tali habere talẽta ad gubernandũ, ut si Rex uti uelit, possit inter cæteros Regni Præfectos primũ locũ obtinere; nõtatq Cõfucius æstimatilli ũ absolutè perfectũ, sed in hũc usũ perfectũ nã alibi ages de uiro perfecto ait, hunc nõ esse ne luti uas, et instrumẽtũ aliquod unius tantùm usus capax. uide supra. parti 1. 12. pro.)

§.2 或 hoĕ 曰 yuĕ 雍 yum 也 yè 仁 giñ 而 lû 不 pú 佞 nim. quidã ages de discipulo Cõfucij yum dicto, modo quodã contemptũ ue dolẽte, ait: yum est probus uir, at tamẽ nullã habet eloquẽtiã et oris facundiã (tunc temporis in illo Regno nõ qui uirtute, sed qui dicacitate, aut facũdiâ uerborũ pollebat is magnus uir reputabatur.)

§.3 子 çù 曰 yuĕ 焉 yen 用 yum 佞 nim 禦 yú 人 giñ 以 ỳ 口 kèu 給 kiĕ 屢 liú 憎 çem 於 yu 人 giñ 不 pú 知 chī 其 kí 仁 giñ 焉 yen 用 yum 佞 nim. C. hæc audiens. a. quem sanè usũ habet in Orbe dicacitas, et ista talis oris facũdia! qui eiusmodi uerbis scit superare alios, alios q obmutescere facit, seu audito quocunq uerbo statim scit oppugnare, et oris tantùm facundiâ, uel potiùs loquacitate uincere, discursus inutiles inuexendo, hic multoties indignationẽ, et odia multorũ incurrit; nã quis hodie uerbonũ copiâ sapiẽs apparet, cuas operibus improbus cognoscetur. nũc ego nescio, seu nõ discutio an discipulus meus yum sit probus uir nec ne, tantùm dico: ad quid sanè confert talis dicacitas et fucata uerborũ facũdia.

p2.§.1 子 çù 使 sù 漆 çiĕ 雕 tiāo 開 cāī 仕 sú 對 tuí 曰 yuĕ 吾 ngû 斯 sū 之 chī 未 uí 能 neû 信 siú 子 çù 說 yuĕ C. præcepit discipulo suo çiĕ tiāo cāī dicto, ut ageret magistratũ, at D. respondit: ego de hac materia ne gimur uerè nihil scio, nullũ habeo talẽtũ gubernãdi. C. hoc audito gauisus est maximè, obuiam discipuli imitatis Pharisæorũ exẽpla Sanctorũ.

§2 子 çù 曰 yuĕ 道 taó 不 pú 行 hiñ 乘 xim 桴 fu 浮 feû 于 yû 海 hai 從 çúm 我 ngò 者 chè 其 kí 由 yeû 與 yù 子 çù 路 lú 聞 uén 之 chī 喜 hì 子 çù 曰 yuĕ 由 yeû 也 ye 好 haó 勇 yum 過 quó 我 ngò 無 uû 所 sò 取 çiù 材 çaî. C. a. doctrina mea seu uirtutũ lex nequit dilatari. (tunc Rex nõ promouebat sapientes et probos uiros ad munia publica, atq adeo Cõfucius, qui dignitatis hoc dum tax at intuitu admittebat, quia sperabat sic facilius suã doctrinã a populis admittẽdã, uidẽs se, probosq uiros dignitate priuatos, dolore ue plenus in talia uerba prorupit) liberè igitur cõscẽdere uaram et peruagari mauia. qui sequatur me, ille nõ nisi discipulus meus yeû. (yeû, seu çù lú, uterat fortis et audax amabatq arduatẽ rem) çù lú hæc audiẽs gauisus est. C. tum. a. heus mi yeû tu amas fortitudinẽ et uires, quibus excedis me sed nõ habes id unde meritum uires nões prudens, nec mature pẽ pendis ea quæ audis, nõ ne uides mauem nõ esse locũ aptũ ad habitãdũ, et uerba mea ex nimio dolore ora?

f.3.p.1.§.1 孟 mém 武 uú 伯 pĕ 問 uén 子 çù 路 lú 仁 giñ 乎 hû 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 知 chī 也 yè. Præfectus Regni lù mém uú pĕ dictus uolẽs promouere aliquos ad munia publica interrogauit Confucium dicẽs: çù lú habet ne uirtutẽ giñ, seu cordis perfectionẽ et solidas uirtutes? C. v. equidẽ nescio.

§.2 又 yeû 問 uén 子 çù 曰 yuĕ 由 yeû 也 yè 千 çien 乘 xim 之 chī 國 quĕ 可 cò 使 sù 治 chí 其 kí 賦 fú 也 yè 不 pú 知 chī 其 kí 仁 giñ 也 yè. ite. rũ interrogauit nõ enim poterat credere, Confucium nescire discipuli sui uirtutẽ. tũ C. v. meo D. yeû mille curruũ bellicorũ Regnũ comitti potest ut regat ipsius milites et arma, at nescio utrũ ipse sit solidæ uirtutis uir.

§.3 求 kieû 也 yè 何 hô 如 jû 子 çù 曰 yuĕ 求 kieû 也 yè 千 çien 室 xĕ 之 chī 邑 yĕ 百 pĕ 乘 xim 之 chī 家 kiā 可 cò 使 sù 爲 guéi 之 chī 宰 çaî 也 yè 不 pú 知 chī 其 kí 仁 giñ 也 yè. ite. rũ sæpe de alio quærit dicens: tuus D. kieû qualis nã ille est? C. v. meo D. kieû aut mille domorũ oppidũ, aut centũ curruũ bellicorũ familia (ut erat Præfectorũ Regni) comitti potest ut sit ibi Præfectus et moderator, at tamẽ nõ scio ipsius uirtutẽ interiorẽ.

p.2.§.1 赤 chĕ 也 yè 何 hô 如 jû 子 çù 曰 yuĕ 赤 chĕ 也 yè 束 xŏ 帶 taí 立 liĕ 於 yū 朝 chaô 可 cò 使 sù 與 yû 賓 pin 客 kĕ 言 yen 也 yè 不 pú 知 chī 其 kí 仁 giñ 也 yè. ite. rũ de alio quærit dicẽs. tuus D. chĕ qualis nã ille est? C. v. meus D. chĕ talis est, ut si induitus uestibus uirilibus et cinctus cingulo Præfectorũ steterit cũ alijs Præfectis in Aula ubi se uidendũ exhibet Imperator, possit illi comitti munus, ut cũ legatis hospitibus ad curiã uenientibus agat. (callet enim uirtus, scit hospites comitere tractare, et negotia uirtus q pacis cum summa pace expedire) at nescio illius animi uirtutẽ et cordis perfectionẽ.

§.2 子 çù 謂 guéi 子 çù 貢 cúm 曰 yuĕ 女 jù 與 yû 回 hoeî 也 yè 孰 xŏ 愈 yù. C. agẽs cũ D. suo çù cúm ait: tu si compares te cum eõ discipulo hoeî, dic quæso, quis nã ingenio præcellit. (hic sæpiùs aliorũ facta iudicabat, et ea ad se oculos reflectebat, ideo C. sic eũ interrogat)

§.3 對 tuí 曰 yuĕ 賜 sú 也 yè 何 hô 敢 cañ 望 uám 回 hoeî 回 hoeî 也 yè

聞 uen̂ 一 yĕ 以 ỳ 知 chī 十 xĕ 賜 sù 也 yè 聞 uen̂ 一 yĕ 以 ỳ 知
chī 二 lĥ. Respondit çù cum̃ dicẽs: ego (suę est nomẽ ipsius çù cum̃) quomodo audeã compavare
me cum cõdiscipulo hoeî, ò quàm longè supra me eminet ille namq; à natalibus sapiens ita ingenio pol-
let, ut audiẽs unicã propositione illico ỳ inferat et assequatur decẽ alias; seuvẽ, de qua agitur statim
compvehẽdit. ego uerò audiẽs unicã ad sũmum assequor inde et infero duas.

§. 4. 子 çù 曰 yuĕ 弗 fœ̆ 如 jû 也 yè 吾 ngû 與 yû 女 jù 弗 fœ̆ 如 jû 也
yè. C. tum. a. hoc quod tam sincere fatevis, scilicet, te nõ esse sicut ille est, ego etiã do id tibi, et
fatevor, te nõ esse similẽ illi. at spero fore, ut deinde studio et labore similis illi euadas.

f. 4. p. 1. §. 2. 宰 çaì 予 yû 晝 cheú 寢 çìn 子 çù 曰 yuĕ 朽 hieù 木 mŏ 不
pú 可 cŏ 雕 tiaō 也 yè 糞 fuèn 土 tù 之 chī 牆 çiâm 不 pú 可 cŏ
杇 ū 也 yè 於 yū 予 yû 與 yû 何 hô 誅 chū. D. çaì yû quadã die maturinis hori
cũ studio uacãdũ erat, dormitabat. C. captâ hâc occasione. a. puridũ lignũ nõ est aptũ ad sculp-
vã, ex stercore et luto confectus paries nõ est aptus ad hoc ut liniatur solidiori luto, aut læuigetur cala-
huic D. yû quid similiter prosũt reprehẽsiones et supplicia ad addiscẽdũ uidentur ineptus.

§. 2. 子 çù 曰 yuĕ 始 xi 吾 ngû 於 yū 人 gin̂ 也 yè 聽 tim̃ 其 kî 言
yen̂ 而 lĥ 信 sin̂ 其 kî 行 him̃ 今 kin̂ 吾 ngû 於 yū 人 gin̂ 也 yè
聽 tim̃ 其 kî 言 yen̂ 而 lĥ 觀 quon̂ 其 kî 行 him̃ 於 yū 予 yû 與
yû 改 cai 是 xi. C. a. primum ego cum alijs agens ita me habebã, ut audiẽs eorũ uerba
statim eredevẽ eorundẽ operibus, quia putabã facta uerbis concordare; at modò ego cum
alijs agens, audio quidẽ eorũ uerba, sed uolo uidere eorũ opera si cõcordẽt uerbis, aliter nõ
credo. occasione huius mei discipuli yû emendaui me ita. nãiste discipulus, quando accessit
ad me, quotidie et singulis mometis aiebat, se uelle addiscere, et totis uiribus uacare studio nũ
uerò toto die dormitat, nullãq; uim sibi infert, ut studio, ac uirtuti uacet.

p. 2 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngû 未 uí 見 kien̂ 剛 cam̃ 者 chè 或 hoĕ 對
tuí 曰 yuĕ 申 xin̂ 棖 çem̂ 子 çù 曰 yuĕ 棖 çem̂ 也 yè 慾 yŏ 焉
yen̂ 得 tĕ 剛 cam̃. C. a. ego nõdũ uidi uere fortẽ actenacẽ uirtutis uirũ. tum quidã illico
dixit Cõfucio: tuus D. xiũ çem̂ nõne foveis. C. v. D. meus çem̂ indulget sensui, et noxijs mũdi appeti-
bus, quomodo obtinebit nomẽ foveis. fortẽ nullares mundi ab arreptoui uirtutis cursu potest dimouere.

f. 5. p. 1. §. 1 子 çù 貢 cum̃ 曰 yuĕ 我 ngo 不 pú 欲 yŏ 人 gin̂ 之 chī 加 kiā
諸 chū 我 ngo 也 yè 吾 ngû 亦 yĕ 欲 yŏ 無 ù 加 kiā 諸 chū 人
子 çù 曰 yuè 賜 sú 也 yè 非 fi 爾 lĥ 所 sŏ 及 kiĕ 也 yè D. çù cum̃. a. ego
quod nolo ab alijs fieri mihi, ego itidẽ uolo nõ facere alijs. C. tum. a. mi sũ, seu çù cum̃, nondũ tu
ad hãc perfectionẽ peruenisti, paulatim fortè peruenies si cõstanter uim tibi facias.

§. 2. 子 çù 貢 cum̃ 曰 yuĕ 夫 fû 子 çù 之 chī 文 uen̂ 章 cham̃ 可 cŏ 得 tĕ 而
lĥ 聞 uen̂ 也 yè 夫 fû 子 çù 之 chī 言 yen̂ 性 sim̃ 與. yû 天 tien̂ 道 taó
不 pú 可 cŏ 得 tĕ 而 lĥ 聞 uen̂ 也 yè D. çù cum̃. a. tuũ illũ exteriore mi uirtutũ ornatũ

o Magistey, siue sit personæ tuæ grauitas, modestia, compositio, siue litterarũ, aut uerborũ ornatus,
adhuc potest quis, etiã mediocris ingenij, tandẽ assequi et percipere. at tua illa uerba, quibus in-
texis discursus de naturâ, atque uirtutibus a coelo homini inditis, aut de substãtia cælesti, et uiua cæle-
stiũ motuũ, a e effectuũ ordine et inuiolabili lege, tum, non solũ qui mediocres sunt, sed nec qui per-
spicaci pollẽt ingenio, possunt assequi et percipere. (nomine 性 sim̃, seu naturæ quã homo à cæ-
lo obtinuit, ueniũt etiã quatuor uirtutes 仁 giñ 義 ỳ 禮 li 智 chí, scilicet, pietas, iu
stitia, urbanitas, et prudentia. nomine 天 tien̂ 道 taó significat cælestẽ substãtiã habẽtem
illas proprietates, quas libet yĕ kim̃ exprimit per has litteras 元 yuen̂, scilicet, magnitudinẽ præ-
grandẽ 亨 hem̃ extensionẽ summam 利 lí cõuenientiã et cõcordãtiã maximã 貞 chim̃ ve-
ritudinẽ denique ac perpetuitatẽ stabilẽ. hanc supremã substãtiã, sine ullâ prorsus interruptione circũ-
uoluí, et habitare in altissimis aiunt, his uerbis 運 yún 于 yû 於 ū 穆 mŏ 之 chī 中
chum̃.)

p. 2. §. 1 子 çù 路 lú 有 yeù 聞 uen̂ 未 uí 之 chī 能 nem̂ 行 hin̂ 唯 guêi
恐 cum̃ 有 yeù 聞 uen̂. alij discipuli memorãt D. çù lú tale fuisse uitæ uiũ, ut statim opere
complevet quidquid ad uirtutẽ spectãs audivet; si aliquãdo ob aliquã causã nõ posset subitò id operari,
tum tantum timebat, ne se se offerret aliquid aliud audiendũ, antequã operaretur uirtutẽ illã, de
qua prius sermonẽ audierat.

§. 2. 子 çù 貢 cum̃ 問 uen̂ 曰 yuĕ 孔 cum̃ 文 uen̂ 子 çù 何 hô 以 ỳ 謂
guêi 之 chī 文 uen̂ 也 yè 子 çù 曰 yuĕ 敏 min̂ 而 lĥ 好 haó 學 hiŏ 不
pú 耻 chī 下 hiá 問 uen̂ 是 xi 以 ỳ 謂 guêi 之 chī 文 uen̂ 也 yè.
D. çù cum̃. q. dicens: Præfectus Regni guêi dictus cum̃ uen̂ çù quare post mortẽ suã obtinuit uocabu-
litterâ illâ uen̂, quæ ornatũ significat! C. mos erat ut eximiæ uirtutis Optimates post mortẽ eximio
honoris titulo donarentur; nunc çù cum̃ mirabatur; sciebat enim hunc Præfectũ fecisse, ut quidã nomi-
natus tái xŏ çiĕ repudiaret propriã uxorẽ, ut ei filiã suã in uxorẽ daret, aliaq; similia, nõ laudẽ, sed detestẽ
dignã. C. v. quia, cũ esset perspicax, et acutus ingenio, tamẽ amabat studere libris et addiscere, parũ ingenio suo fidẽs; quamuis esset tam magnus Præfectus, tamẽ nõ erubescebat de rebus quas nesciebat,
cõsulere inferiores Mandarinulos, et cõtemptibiles homines interrogare si opus esset; hæc est ratio cur
obtinuerit uocabulũ tituli honoris uen̂.

f. 6. p. 1. §. 1 子 çù 謂 guêi 子 çù 產 chan̂ 有 yeù 君 kiũn 子 çù 之 chī 道 taó 四
sú 焉 yen̂ 其 kî 行 him̃ 已 kì 也 yè 恭 cum̃ 其 kî 事 sú 上 xam̃ 也 yè 敬
kim̃ 其 kî 養 yam̃ 民 min̂ 也 yè 惠 hoéi 其 kî 使 sù 民 min̂ 也 yè 義 ỳ.
C. agẽs de Præfecto Regni chim̃ çù chañ dicto ait: habet ille perfecti uiri uirtutes quatuor; ille
enim in actionibus propijs cũ summâ animi demissione se habet, nũquã se suaq; laudat, inferiorẽ omni-
bus se reputãs uenerat ur omnes. ille in obsequẽdo Regi et superioribus eũ summâ reuerentiâ et obseruãtiâ,
semper diligẽs in obsequijs, et nũquã piger. ille in alendo populũ cũ summâ beneficentiâ et curâ, quæ
lucro sũt populo tribuẽs, quæ damno arcens. ille denique in dirigẽdo gubernãdoq; populũ cũ summâ

æquitate ac iustitiâ se habet, statũ personarũ distinguẽs, pœnasq; et præmia iuxtè distribuens.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 晏 yán 平 pîn 仲 chúm 善 xén 與 yù 人 giñ 交 kiāo 久 kieù 而 lh 敬 kím 之 chī. C.a. yen pîm chúm Præfectus Regni çi benè et perfectè se habet in amicorũ cõsuetudine, nã licet sit multorũ annorũ consuetudo, tamẽ semper æquè observatur ac reuerẽs est: antiqua cõsuetudo nõ minuit ineo affectũ reuerẽtiæ erga alios.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 臧 çam 文 uen 仲 chúm 居 kiū 蔡 çaí 山 xan 節 çiĕ 藻 çaò 棁 chuĕ 何 hô 如 jû 其 kí 知 chī 也 yè. C.a. çam uen chúm Præfectus Regni lũ erexit nouã domũ, ubi ve cõdebat magnã testudinẽ çaí dictã (çaí est nomẽ testudinis ubi nata est testudo) figuras monstrũ sculpere fecit super capitella columnarũ, et herbas aquaticas depingere super trabũ columellas; montibus enim, et herbis aquaticis gaudẽt testudines: si talia egit hic Præfectus, quomodo dici posset eius modi uir prudens et sapiẽs! (Omnes uulgò eũ uocabãt prudẽtẽ uirum, quod Cõfucius ferre nõ poterat; tũ quia solus Imperator, aut Regulis tantũ acceptas ab Imperatore vestes uti debet, et ornamẽta domi poterãt, tũ quia officijs et obsequijs uti debatur erga testudinẽ, ut eã benignã haberet, et ex eius dorso posset sibi auguria felicia cõijcere, et cõparare, hanc Cõfucius magnã stultitiã reputabat, à cuius enim sunt felices aut infelices hominũ euẽtus.)

p2 子 çù 張 chām 問 uen 曰 yuĕ 令 lîm 尹 in 子 çù 文 uen 三 sān 仕 çú 爲 guei 令 lîm 尹 in 無 uû 喜 hi 色 sĕ 三 sān 已 之 chī 無 uû 慍 uĕn 色 sĕ 舊 kieú 令 lîm 尹 in 之 chī 政 chím 必 pie 以 y 告 cáo 新 sîn 令 lîm 尹 in 何 hô 如 jû 子 çù 曰 yuĕ 忠 chum 矣 y 曰 yuĕ 仁 giñ 矣 y 乎 hû 曰 yuĕ 未 uí 知 chī 焉 yen 得 tĕ 仁 giñ. D. çù cham q. dicẽs: gubernatoribus (lîm in est nomẽ officij) nominatus çù uen in Regno çû, ter promotus ad officiũ egit Mandarinũ lîm in: et tamẽ nullã præferebat lætitiæ speciẽ in uultu, ut alij assolẽt quãdo promouẽtur ad dignitates; itẽ ter fecerũ eũ cessare ab officio, et tamẽ nullũ offẽsi animi uultũ ostẽdit; imo de suâ prætritâ ac peractâ officij lîm in administratione, (seu si sciret aliquã rectè administrãdi regulã, optimũ modũ gubernãdi illius urbis populũ) infallibiliter certiorẽ faciebat Mandarinũ, quide nouo succedebat in dignitatẽ lîm in. ecquid uidetur dicẽdũ de tali uiro? C.v. fuit sanè rectus, et omninò sincerus ac fidelis corde. D. itervm q. dicẽs: quid tibi uidetur dicẽdũ de illius uirtute gin? C.v. nescio; quomodo enim quis scire potest uirtutẽ gin, quæ est solida et interior perfectio!

f.7.p.1 崔 çuî 子 çù 弑 xí 齊 çî 君 kiun 陳 chîn 文 uen 子 çù 有 yeù 馬 mà 十 xĕ 乘 xím 棄 kí 而 lh 違 guei 之 chī 至 chí 於 yū 他 tâ 邦 pām 則 çĕ 曰 yuĕ 猶 yeû 吾 ngû 大 tá 夫 fû 崔 çuî 子 çù 也 yè 違 guei 之 chī 之 chī 一 yĕ 邦 pām 則 çĕ 又 yeú 曰 yuĕ 猶 yeû 吾 ngû 大 tá 夫 fû 崔 çuî 子 çù 也 yè 違 guei 之 chī 何 hô 如 jû 子 çù 曰 yuĕ 清 çim 矣 y 曰 yuĕ 仁 giñ 矣 y 乎 hû 曰 yuĕ 未 uí 知 chī 焉 yen 得 tĕ 仁 giñ. supradictus çù cham itervm q. dicens. olim Præfectus Regni çi nominatus çuî çù occidit Regni çi Regẽ, tunc alter Præfectus eius dẽ Regni nominatus chîn uen çù quos domi habebat equorũ decem curr-

curruũ, seu 40 equos curules, illos omnes rẽliquit, et alio profectus est; peruenit ad aliud Regnum ac ibi obseruãs Præfectos esse improbos, et parùm Regi fideles, tunc ait: similes sunt huius regni Præfecti nostro Præfecto çuî çù, et inde aliò profectus est; peruenit ad alterũ Regnũ et itidẽm similiter ibi improbos Præfectos, tum itervm ait: similes uidentur hi Præfecti nostro Præfecto çuî çù, et inde aliò profectus est. ecquid tibi uidetur de hoc homine? C.v. fuit quidẽ purus à scelere, nõ cupidus diuitiarũ, nõ turbarũ, nec rebelliũ hominũ amator. D. çù cham itervm q. dicens: quinã ille fuit in uirtute gin? C.v. nescio; quomodo scire obtinẽã cordis uirtutẽ.

p2.§.1. 季 kí 文 uen 子 çù 三 sān 思 sū 而 lh 後 heú 行 him 子 çù 聞 uen 之 chī 曰 yuĕ 再 çaí 斯 sū 可 cò 矣 y. kí uen çù Præfectus Regni lũ vẽ agẽdã ter prius pẽsabat (seu nimius erat in cõsiderãdo, itaut nil aut tardè negotia resoluerit) et tum tãdẽ exequebatur. C. audito hoc ait, itervm, semel bis vẽ agẽdã expẽdere, sufficiẽs consideratio est.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 甯 nim 武 uù 子 çù 邦 pām 有 yeù 道 táo 則 çĕ 知 chī 邦 pām 無 uû 道 táo 則 çĕ 愚 yû 其 kí 知 chī 可 cò 及 kiĕ 也 yè 其 kí 愚 yû 不 pú 可 cò 及 kiĕ 也 yè. C.a. nim uù çù Præfectus Regni qui, quãdo Regnũ est pacificũ, seruat leges, tunc prudẽter sapienterq; obit regni negotia, et prudẽs ab omnibus reputatur; quando uerò Regnũ turbatũ est, et nõ seruat leges, tunc uelut simplex et stolidus exterius apparet, sed est sapiẽter pro priã personã ruens Regẽ priuatis cõsilijs ad rectã Regni gubernationẽ, et populos ad hortationibus ad subiectionẽ inducere; hinc sanè est, ut ad eius prudentiã tempore pacis possit quis facilè peruingere, illũq; imitari, ad eius uerò prudẽtissimã illã simplicitatẽ tempore rebellionis nõ possit quis facilè peruingere.

f.8.p.1 子 çù 在 çaí 陳 chîn 曰 yuĕ 歸 guei 與 yû 歸 guei 與 yû 吾 ngû 黨 tàm 之 chī 小 siaò 子 çù 狂 quâm 簡 kien 斐 fi 然 gen 成 chîm 章 cham 不 pú 知 chī 所 sò 以 y 裁 çaí 之 chī. C. cum esset in Regno chîn, (ĩã ex peruius fuerat, doctrinã, quã dilatarũ uenerat, nõ recipi ab hoc Regno, sicuti nec ab alijs per quæ transierat) dolens ait: reuertar igitur, reuertar in patriũ Regnũ, ut instruã adolescẽtes meæ patriæ discipulis suis quidẽ omnino habiles et ad maxima quæq; nati, at quia maiorijs adquæuiuere, et studijs illorũ pertingãt, intendunt, et parùm curãt alia, indefinitum ornatus sanè illorũ, et discursus de uirtute, ac cõpositiones habent aliquid quod delectet, sed nõdũ sciunt id quod recidẽdũ est, seu nesciunt adhuc tenere mediũ uirtutis; reuertar igitur, ut eos doceã extrema euitare, et mediũ tenere; spero enim fore, ut post mortẽ meã queat sanã doctrinã toto impetio propagare, et hæreses penitus extirpare.

p2.§.2. 子 çù 曰 yuĕ 伯 pĕ 夷 y 叔 xŏ 齊 çî 不 pú 念 nién 舊 kieú 惡 ngŏ 怨 yuen 是 xí 用 yum 希 hī. C.a. pĕ y et xŏ çî filij Regis cũ chŏ (de quibus infra fusius agemus par.4 f.4 p.2 §.2.) nõ reuocabãt in memoriã prætrita improborũ scælera, seu, licet odio haberẽt improbos propter scælera, tamẽ, si hi reuertà à malo resipiscerẽt, tali affectu eos cõplectebatur, ac si priùs nullo modo deliquissẽt. hinc fiebat, ut aliorũ, uel improborũ hominũ odia in dictos fratres essẽt omninò leuia aut nulla.

f.9.p.1.§.1 子 sù 曰 yuě 孰 xŏ 謂 guéi 微 uî 生 sem 高 cāo 直 chĕ 或 hoé
乞 kiĕ 醯 hi 焉 yen 乞 kiĕ 諸 chu 其 kí 鄰 lin 而 lh 與 yù 之 chi.
C.a. quis uocabit hominē dicturū iū sem cāo (hic erat apud plebē in opinione uiri sumā sinceri)
hominē sincerū, si in leuissimâ eriāve, nullā sinceritatē ostēdit. quidā enim petijt mutuū
abillo parūm aceti, ille nō ausus est sincerè dicere, nō habeo, sed simulās se habere secre-
tò petijt mutuū illud à suo uicino, et dedit peteti (examinānda hominis opera si cōcordēt
famæ, nō statim uulgi dictis credendū; uulgus enim sæpè fallitur; nō uariones, sed rumore ueritatis
f.9.p.1.§.2 子 sù 曰 yuě 巧 kiaò 言 yen 令 lim 色 sĕ 足 cú 恭 cum 左
ço 丘 kieū 明 mim 恥 chi 之 chi 丘 meù. (uerbū meù legendum esset kieū, sed quia
est nomē paruū, quo se nominat Cōfucius, ideo honoris ergò mos inualuit apud Sinas, ut loco kieū
legerentur meù) 亦 yĕ 恥 chi 之 chi 匿 nie 怨 yuén 而 lh 友 yeù 其 kí 人
gin 左 ço 丘 kieū 明 mim 恥 chi 之 chi 丘 meù 亦 yĕ 恥 chi 之 chi. C.a.
compta erat affectata uerba, emāritū uultū, et nimia fucata obsequia olim Sapiēs illa ac celebris uir
ço kieū mim dictus erubescebat, et fœre nō poterat tales fictos homines, ego quoq; erubesco: eos qui
regut animis odia, et amicos se ostēdut illi, quē reuerà oderūt, Sapientissimus ço kieū mim erubesce-
bat, oderatq;, ego pariter erubesco.

§.2 顏 yen 淵 yuen 季 kí 路 lú 侍 xí 子 sù 曰 yuě 盍 hŏ 各 cŏ 言 yen 爾
lh 志 chi D. yen yuen, et alius D. kílú, seu çulú, solitabātad latus Cōfucij, tum C.a. illis quæ
uerè nō mihi manifestat suū animi propositū ac desiderium?

§.3 子 sù 路 lú 曰 yuě 願 yuen 車 kiū (uel che) 馬 mà 衣 y 輕 kim 裘 kieu 與
yu 朋 pum 友 yeù 共 cum 敝 pí 之 chi 而 lh 無 uû 憾 han D. çulú prior. v. di-
cēs: desidero curruū cuiequis, et indui leuibus pellibus pretiosis, hasq; cū socijs et amicis habere cōmunes,
et quamuis haberes in usū amicorū attenuatū, tamē nō indignabor, amicorū omnia cōmunia.

§.4 顏 yen 淵 yuen 曰 yuě 願 yuen 無 uû 伐 fá 善 xen 無 uû 施 xi 勞 lao
D. yen yuen deinde. v. dicens: desidero nō ostentare uirtutes, si quæ forte in me sunt, nec extolleve menta

p.2 子 sù 路 lú 曰 yuě 願 yuen 聞 uen 子 sù 之 chi 志 chí 子 sù 曰 yuě 老
lao 者 chè 安 ngan 之 chi 朋 pum 友 yeu 信 sin 之 chi 少 xaó 者 chè 懷
hoai 之 chi. D. sù lú tum a. desidero nunc ego audire tuū ò Confuci animū. C. v. desidero, ut
toto Orbe Seniores quiete, quā desiderāt, perfruātur, habeāt satis ad uescēdū, et uestiēdū sine ipsi-
uū labore, ut inter amicos et socios fides, et amor mutuus, mutuaq; officia præstētur, ut iuuentus
deniq; foueātur beneficijs, doceātur, ac mature in omnibus affectu promoueātur, amētur q; uno
uerbo, uniuersi Orbis desiderium est et etiā meū.

f.10.p.1.§.1 子 sù 曰 yuě 已 ço 矣 hu 吾 ngu 未 uí 見 kién 能 nem 見
kién 其 kí 過 gúo 而 lh 內 nui 自 sú 訟 sum 者 chè 也 yè. C.a. proh dolor! ego
nō dū uidere obtinui hominē, qui uellet seriò cognoscere proprios defectus et culpas, et in interiori
panitēs seipsū iudicare et accusare. homo aliquâ culpâ carere nō potest, at ille perfectus uir ve-

reputatur, qui scit culpas cognoscere, et emendare.

§.2. 子 sù 曰 yuě 十 xĕ 室 xĕ 之 chi 邑 yĕ 必 pie 有 yeù 忠 chum 信 sin 如
jû 丘 meù 者 chè 焉 yen 不 pú 如 jû 丘 meù 之 chi 好 háo 學 hiŏ 也
yè. C.a. in paruo, uel decē domorū pago profectò dantur multi homines æquè sinceri cor-
dere bâ naturâ tàm benè dispositi ad uirtutē amplectēdā, ac ego sum (kieū est nomē Confucij, et
legitur meù) sed nō uti ego amant studiū uirtutis. et bona naturæ indoles, et propria cooperatio,
ac labor, et studiū requiritur ad uirtutē perficiēdā. (passim uocabāt Confucium à nativitate sācti,
ac sapientē, illeuerò quidquid sciret, à Priscis Sapientibus studio et imitatione accepisse ingenuè fatebatur)

§.3. 子 sù 曰 yuě 雍 yum 也 yè 可 ço 使 sù 南 nan 面 mién. C.a. D. meus yum
dignus est qui ad aulam seruū cōuertat uultū, seu est imperio dignus. Horonus Imperatoris apud Sinas respi-
cit aulam seruū.

p.2.§.1 仲 chum 弓 cum 問 uen 子 sù 桑 sam 伯 pĕ 子 sù 子 sù 曰 yuě 可
ço 也 yè 簡 kien D chúm cum (idē est ac superbiet yum, uel jen yum) q. dicēs: de uiro illo
sù sam pĕ sù dicto, quid tibi uidetur. C.v. transi ue potest, est contemptor sui, et rerū mundi; nō est ni-
mium sollicitus, nec molestus uir in rebus quas agit. (hic çù sam pĕ sù uir Regni lù, quē Diogenē Si-
nicū appelles licet, tantus erat contemptor sui, ut laceris uestibus, ac sine pileo incedere, et
pauperatē suā palā Orbi facere nō erubesceret, dicere subinde solitus: coelū nō clam regit
omnia, terra nō clam sustinet omnia; coelū igitur et terra quo pacto uelint me clam esse pau-
perē? de cœtera liber dicitur 四 sú 書 xū 徵 chim, cū die quadā Cōfucius illū inuisēs offe-
deret sine pileo (inurbanissimus erat apud Sinas nō operto capite honoratū aliquē hospitē excipere) Confu-
cij Discipuli eā inurbanitatē molestè ferētes dixerūt: ò Magister, ut quid ad hominē huius mo-
di uidēdū pergis? tum C.v. uiri candor, et uerecundo sanè placet, at mores uestri cōtra. ego tamē cul-
pio illos corrigere, et illius mores componere. postquā uerò discessit Cōfucius discipuli huius çù sam
pĕ sù minimè cōtenti de nimia gravitate Cōfucij Magistri ore suo dixerūt: ò Magister, ut quid uide-
re cōtēdis Cōfucium? tum ille. v. Confucij quidē candor, et uerecundo sanè placet, at morū nimia cō-
positio et gravitas nōstra, ego tamē quod nimium, et superfluū est cupio corrigere.)

§.2. 仲 chum 弓 cum 曰 yuě 居 kiū 敬 kim 而 lh 行 him 簡 kien 以 y 臨
lin 其 kí 民 min 不 pú 亦 yĕ 可 ço 乎 hu 居 kiū 簡 kien 而 lh 行 him
簡 kien 無 uû 乃 nai 太 tá 簡 kien 乎 hu. D. chúm cum, cū audisset, sa laudā-
via Cōfucio tanquā habētē talenta ad gubernādū Regnū, et cognoscere se aliquo modo similē
uiro çù sam pĕ sù, nō tam sollicitū, ac minutū in rebus exterioribus, ouna tq; huius mūdi, nūc tamē uidear
nō tam plenè à Confucio laudari candorē uiri çù sam pĕ sù, et nōnisi ob aliquē excessū in modo, ait:
in interiori suo cauitū ac uigilātē esse, minutè omnia perpēdendo, sed in operando deinde nō nimiū
sollicitū nec alijs molestū esse, et iuxta hāc regulā regere suū populū, nomine hoc absolutè
cōueniēs est, ac laude dignū. in interiori suo nullo modo sollicitū de Regni negotijs, et in
operādo, regendo q; populū nullo etiā modo sollicitū esse, nōne hæc magna inuuria est?

§3. 子 çù 曰 yuě 雍 yum 之 chī 言 yen 然 gen. C. ad hæc a. yum mauerba uera sũt.
fol. p2 哀 ngai 公 cum 問 uen 弟 tí 子 çù 孰 xŏ 爲 gueî 好 haó 學 hio 孔
cum 子 çù 對 tuí 曰 yuě 有 yeu 顏 yen 回 hoeî 者 chè 好 haó 學 hio 不
pú 遷 çien 怒 nú 不 pu 貳 lh 過 quo 不 pú 幸 him 短 tuon 命 min 死
sù 矣 ý 今 kin 也 yè 則 sě 亡 uũ (uel uàm) 未 uí 聞 uen 好 haó 學 hio 者
chè 也 yè. ngai cum Regulus Regni lù (cuius Regni anno 16. mẽse 4. uiuere desijt Cõ-
fucius) interrogauit, inter discipulos quis nã esset amãs studij uirtutũ. C. respondit: erat
D. meus yen hoeî, uerè amator studij. illetalis erat, ut si data causa iuâ succẽderet uirtuti quã-
nõ ideo transfundebat iuã suã in alios, sed statim benignũ ac serẽnũ uultũ erga alios osti-
debat; si aliquãdo ex fragilitate peccaret, nõ itẽrũ delinquebat. at is ob meã infelicitatẽ
reciso uitæ filo mortuus est ætatis anno 32. nunc eo iã mortuo non noui, nec audiui dari aliũ
æquè amãtẽ studij uirtutũ.

fr2. p1 §1. 子 çù 華 hoâ 使 sù 於 yũ 齊 çi 冉 jen 子 çù 爲 gueî 其 kí 母
mù 請 çin 粟 sŏ 子 çù 曰 yuě 與 yù 之 chī 釜 fù 請 çin 益 yě 曰 yù
與 yù 之 chī 庾 yù 冉 jen 子 çù 與 yù 之 chī 粟 sŏ 五 ù 秉 pim. D. çù
hoâ missus fuit à Cõfucio ob negotia publica in Regnũ çi, cum alius D. uocatus jen çù pro sua
cõdiscipuli matre intercessit apud Cõfucium, ut daretur aliquid milij in sustẽtatione. C. a. dedit ei
li unũ fù (est mẽsura parua) rursũ intercessit, ut plus daretur. C. a. dedit pauló amplior mẽsura, ve-
rumtamẽ D. jen çù dedit milij quinq; pim, seu mẽsuram multò maiorẽ eâ quã præscripserat Cõfucius.

§2. 子 çù 曰 yuě 赤 chě 之 chī 適 xě 齊 çi 也 yè 乘 xim 肥 fi 馬 mà 衣
輕 kim 裘 kieû 吾 ngû 聞 uen 之 chī 也 yè 君 kiuĩ 子 çù 周 cheũ 急 kĭ
不 pú 繼 kí 富 fú. C. a. meus D. chě (chě, idẽ est, ac çù hoâ, qui diuerserat, et agebat Mandarinũ,
unde ipsius matri nõ indigebat eâ magnâ mensurâ milij, quã ei dederat jen çù, ideo C. arguit illum,
perperã ad Regnũ çi cõcẽdit super pinguẽ equũ, indutus leuibus pelliceis preciosis. equidẽ semper audi-
perfectũ uirũ elargiri pauperibus, nõ autẽ diuitũ augere diuitias, ut tu fecisti ò mi jen çù.

§3. 原 yuên 思 sũ 爲 gueî 之 chī 宰 çai 與 yù 之 chī 粟 sŏ 九 kieu 百 pě 辭
çũ. D. yuên sũ cum esset çai, seu Præfectus oppidi in Regno lù (tunc Cõfucius agebat etiã ibi ma-
gnũ Mandarinũ titulo sũ kéu) dares illi in stipẽdium milij nongẽtas mẽsuras recusauit.

§4. 子 çù 曰 yuě 毋 ù 以 ý 與 yù 爾 lh 鄰 lin 里 lì 鄉 hiam 黨 tam 乎. C. prohibẽs. a. nõ debes sane recusare has annuos reditus, qui tibi cõringũt, nõ ne melius elargiri
tuis uicinis oppidanis ac cõciuibus egentibus, quã sine ullo prouẽtu recusare. (locũ quinq; domorũ
uocant lin, 25. domorũ uocãt lì, 500. domorũ uocãt tam, 12500. domorũ uocãt hiam.)

p2 子 çù 謂 gueî 仲 chúm 弓 cum 曰 yuě 犂 lí 牛 nieû 之 chī 子 çù 騂 sim
(uel sin) 且 çiè 角 kiŏ 雖 suĩ 欲 yŏ 勿 uě 用 yum 山 xan 川 chiuen 其 kí
舍 xè 諸 chũ. C. ages de suo D. chúm cum, uolens q; ostẽdere, quòd tametsi ortus esset ex
parẽte humiliori nequã, ob uirtutes tamẽ suas euehi mereretur ad munia publica, desumẽ-

similitudinẽ a familiæ chẽũ ritu, quo uile ducebãt uitium in sacrificijs uitulo, qui non esset totus
rufus, et cõcinnis cornibus, ait: maculosæ uaccæ uitulus si sit totus rufus sine maternis
maculis, et cornua habeat cõcinnè rotunda, quamuis hominũ aliqui fortè uelint eo nõ uti
in sacrificijs eo quod natus sit ex maculosa matre, anne etiam montium, aquarũq; spiritus ipsi
ideo rejicient illum, si offeratur?

f.13. p1 §1. 子 çù 曰 yuě 回 hoeî 也 yè 其 kí 心 sin 三 sañ 月 yuě 不 pú 違
gueî 仁 gin 其 kí 餘 yû 則 sě 日 gě 月 yuě 至 chí 焉 yên 而 lh 已 ý 矣 ý.
C. a. D. meus hoeî est eius modi uir, ut eius cor spatio trium mẽsium, seu ad lõgũ tempus, non
contradicat uirtuti, semper firmus perseuerat in uirtute; ita seipsum uincit, ut nunquã adi-
tum cordis aperiat prauæ alicui cogitationi: at reliqui discipuli fortè unodie, aut mense per-
ueniunt quidẽ ad talẽ perfectionẽ, sed nõ amplius; non enim singulis diebus, aut mensi-
bus perseuerãt in eadẽ cordis perfectione, sed hodie uincũt se, cras uincuntur, hoc mẽse rectâ
incedũt uiâ uirtutis, altero quidẽ a daffectus priuatos deflectũt.

§2. 季 kí 康 cam 子 çù 問 uen 仲 chum 由 yeû 可 cò 使 sù 從 çum 政 chim
也 yè 與 yù 子 çù 曰 yuě 由 yeû 也 yè 果 cò 於 yũ 從 çum 政 chim 乎 hu
何 hô 有 yeù 曰 yuě 賜 sù 也 yè 可 cò 使 sù 從 çum 政 chim 也 yè 與 yù 曰
yuě 賜 sù 也 yè 達 tá 於 yũ 從 çum 政 chim 乎 hu 何 hô 有 yeu 曰 yuě 求
kieû 也 yè 可 cò 使 sù 從 çum 政 chim 也 yè 與 yù 曰 yuě 求 kieû 也 yè
藝 gì 於 yũ 從 çum 政 chim 乎 hũ 何 hô 有 yeù. Ki cam çù Præfectus Regni lù q.
dicẽs: ò Confuci hoc tuo D. chum yeû potest ne Rex uti in officio Præfecti Regni? C. r. D. meus yeû
est uir, qui rectè nouit lites decidere, et quæcũq; negotia facilè expedire; ad gubernãdũ igitur quid
obest? rursũ q. dicẽs: D. tuo sú potest ne uti ad gubernãdũ? C. a. D. meus sú est perspicacis inge-
nij, et penetrat rerũ causas, negotiorũq; rationes ac fines, ad gubernãdũ igitur quid obest: iterũ
q. dicẽs: D. tuo kieû potest ne uti ad gubernãdũ? C. r. D. meus kieû est omnibus artibus ac talẽtis
instructus, ad gubernãdũ igitur quid obest?

p2. 季 kí 氏 xí 使 sù 閔 min 子 çù 騫 kien 爲 gueî 費 pí 宰 çai 閔 min
子 çù 騫 kien 曰 yuě 善 xen 爲 gueî 我 ngò 辭 çù 焉 yen 如 jû 有 yeù
復 fù 我 ngò 者 chè 則 sě 吾 ngû 必 pie 在 çai 汶 uen 上 xam 矣. ý. Ki xi
nequã uir, Præfectus Regni lù, per nunciũ præcepit uiro probo nominato min çù kien, ut ageret
in oppido pí sibi subiecto Mandarinũ çai. min çù kien tum ait ad nunciũ: bonis obsecro
uerbis ingratiã mei age, ut excusatũm me habeat Dominus tuus, si uerò cõtigerit, eũ rursũ in-
stare, uelitq; ut iterũ ueniam ad me, tunc ego proculdubio me conferã ad partes boreales Regni
lù, et manebo in ripis quas abluit fluuius uen, quæ huic Præfecto nõ parẽt.

f.14. p1 伯 pe 牛 nieû 有 yeù 疾 çie 子 çù 問 uen 之 chī 自 çú 牖 yeù 執
chě 其 kí 手 xeù 曰 yuě 亡 uam 之 chī 命 min 矣 ý 夫 fú 斯 sũ 人 gin 也
yè 而 lh 有 yeù 斯 sũ 疾 çie 也 yè 斯 sũ 人 gin 也 yè 而 lh 有 yeù 斯 sũ 疾

çiĕ 也 yè D. pĕ nieû laborabat grauimorbo. C. eò se contulit quæsiturus qui se haberet, at nolẽs ingredi, abipsâ ianuâ, seu fenestrâ, subquâ iacebat infirmus, apprehẽdit eius manũ dicẽs: actũ est de uitâ. hæc est uoluntas cœli. iste uir adeò probus itane laborat hoc tàm grauimorbo. proh dolor. eius modi uir adeò rectus, nunc laborat tali morbo. ex dolore in hæc uerba prorupit (noluit Cõfucius ingredi, et sedere, ei quia infirmus ad parẽ aulæ tali domus se cõposuerat, ut sumo honore exciperet Cõfucii; mos enim erat, ut infirmus si à Rege uisitaretur iacere at austrũ uersus, ut Regis facies austrũ respiceret.)

p2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 賢 hiên 哉 çaī 回 hoeî 也 yè 一 yĕ 簞 tan 食 çù 一 yĕ 瓢 piaô 飲 in 在 çaī 陋 leú 巷 hiam 人 giñ 不 pú 堪 kan 其 kî 憂 yeu 回 hoeî 也 yè 不 pú 改 caī 其 kî 樂 lŏ 賢 hiên 哉 çaī 回 hoeî 也 yè. C. a. o quam sapiẽs, et perfectus erat D. meus hoeî, unicâ paruâ cistellâ orizæ in cibũ, et unicâ scutellâ aquæ in potũ, et admodũ angustâ illâ plateolâ leu hiam dictâ contẽtus erat: ita sanè, ut alijnõ sustinere posset hæc tam dia, loci q angustias, hoeî tamẽ inde nullo modo mutabat suã perpetuã animi lætitiã. o quàm sanè sapiẽs erat D. meus hoeî.

§.2 冉 jen 求 kieû 曰 yuĕ 非 fi 不 pú 說 yuĕ 子 çù 之 chī 道 tào 力 liĕ 不 pú 足 çŏ 也 yè 子 çù 曰 yuĕ 力 liĕ 不 pú 足 çŏ 者 chè 中 chum 道 tào 而 lŏ 廢 fi 今 kin 女 jù 畫 hoá D. jen kieû (hic parum, aut nihil in uirtute proficiebat, et pigeret q pusillanimis erat) ait: nõ quia nõ amo, aut irrideo quæ tua Confucii doctrinã, ideo nõ operor; tua enim doctrina mihi placet, sed meæ uires nõ sufficiunt; sunt à natalibus rudis. C. tum a. illi reputãtur uiribus insufficientes, qui quidẽ incipiũt uiribus sui, sed ad mediũ fortè iter peruenientes tandẽ desistunt; tu uerò nunc tibi statione ẽ terminũ præfigis, cui nõ dũ cæperis curreve uiruris cursũ.

f.15. p.2 §.1 子 çù 謂 gueî 子 çù 夏 hiá 曰 yuĕ 女 jù 爲 gueî 君 kiun 子 çù 儒 jû 無 uû 爲 gueî 小 siaô 人 giñ 儒 jû. C. alloquẽs D. suũ çù hia; a. tu esto perfectus ac probus literatus, ne sis nequam et uilis literatus. probus studet nõ propter ve dditus et inane nomẽ, ut inequâ literatus.

§.2 子 çù 游 yeû 爲 gueî 武 uù 城 chim 宰 çaī 子 çù 曰 yuĕ 女 jù 得 tĕ 人 giñ 焉 yen 爾 hì 乎 hû 曰 yuĕ 有 yeù 澹 tan 臺 taî 滅 miĕ 明 mim 者 chè 行 him 不 pú 由 yeû 徑 kim 非 fi 公 cum 事 çù 未 uî 嘗 cham 至 chī 於 yû 偃 yen 之 chī 室 xĕ 也 yè D. çù yeû agebat in oppido uu chim Mãdarinũ, Cõfucius cò perueniẽs interrogauit dicens: tune inueni sti hîc aliquos uiros Sapiẽtes, quibus cũ cõsuetudinẽ habeas. D. v. duos unus ex familiâ tan taî nomine miĕ mim, qui uir est adeo rectus, ut, uel iter agẽs, nunquã diuerat ad semitas, sed latâ semper incedat uiâ, is nisi habeat negotiũ aliquod spectãs ad cõmune bonũ nunquã accedit ad meas ædes et tribunal, (yen est nomẽ paruũ ipsius çù yeû) ut alijs faciũt lucri causâ.

p2. 子 çù 曰 yuĕ 孟 mem 之 chī 反 fan 不 pú 伐 fa 奔 puen 而 lŏ 殿 tien 將 tsiam 入 gĕ 門 muen 策 çĕ 其 kî 馬 mà 曰 yuĕ 非 fi 敢 can 後 heú 也 yè 馬 mà 不 pú 進 çin 也 yè. C. a. mem chī fan Præfectus, et generosus Dux exercitus Regni lũ est talis uir, ut nũquã se suaq; merita extollat. hoc inde uideri potest, cũ ab exercitu Regni çî semel congrederetur una cũ exercitu cedere, fugiente exercitu suo, ipse tamẽ manebat post suorũ militũ terga, ut

ut suos defenderet hostibus resistẽdo, cum uerò iam iam ingressurus esset portas mœnij, tũ flagello urgebat suũ equũ dicẽs: nõ equidẽ ausus fuissẽ à tergo meorũ militũ manere, sed equus itinere fatigatus in causâ fuit ne primus præuperim fugiẽdo, et ante meos milites incesserim.

f.16. p.1 §.1 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 有 yeu 祝 chŏ 鮀 tŏ 之 chī 佞 nim 而 lŏ 有 yeu 宋 sum 朝 chaô 之 chī 美 mui 難 nan 乎 hû 免 mien 於 yû 今 xin 之 chī 世 xí 矣 ŷ. C. a. nisi quis habeat uiri cho tŏ loquacitatẽ oris q; facũdiã; aut habeat adolescentis Regni sum nomine chaô pulchritudinẽ, ò quàm difficile est ut eua dat auersiones et odia hominũ præsentis sæculi. (sunt dolẽtis animi uerba, eo quod uideret in Regno gueí Prisco rũ moues in uersos, et ad dignitates, nõ qui uirtute, sed qui oris facũdiâ pollerẽt, eos à Rege lim cum promoueri, eos q; à Reginâ nan çù amari, qui pulchritudine excellerẽt. hæc Regina ex Regno patrio sum uocauerat ad se Adolescẽtẽ nominẽ chaô, ideo q; tũ in Regno sum, quando ibi manebat, tum in Regno gueí cum esset uxor Regis, apud omnes malè audiebat.)

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 誰 xuî 能 nem 出 chŏ 不 pú 由 yeû 戶 hú 何 hô 莫 mŏ 由 yeû 斯 sû 道 tào 也 yè. C. a. quis nam potest egredi domo nisi prius transeat per portã? quare ergo homines nõ ducuntur hâc ratione in negotijs agẽdis? nisi negotia iuxta regulã rectæ rationis agãtur, nullũ optimũ exitũ habere possũt.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 質 chĕ 勝 xim 文 uen 則 çĕ 野 yè 文 uen 勝 xim 質 chĕ 則 çĕ 史 çè 文 uen 質 chĕ 彬 pin 彬 pin 然 gen 後 heú 君 kiun 子 çù. C. a. si naturalis animi cãdor excedat exteriorẽ ornatũ et cõpositionẽ, tunc rudis ac sylue stris apparebit; si exterior ornatus et politia superet animi simplicitatẽ accãdovẽ, tum erit quis uelut Orator ille, qui solũ curat uerborũ ornatũ, nõ ueritatẽ; at si politia et cultus exterior, candor q; animi pari a sint, tum ranè perfectus uir cẽsetur, et omnibus numeris absolutus.

p2. §.1 子 çù 曰 yuĕ 人 giñ 之 chī 生 sem 也 yè 直 chĕ 罔 uàm 之 chī 生 sem 也 yè 幸 him 而 lŏ 免 mien. C. a. omnes quidẽ homines à natiuitate recti sunt, variorũ humore prædicti, quo bonũ agendũ, et malũ fugiẽdũ esse natura liter cognoscũt; si autẽ operibus prauis lumen rationis intetius obnubilẽt, et ficti ac nõ recti sint, et tamẽ cõtingat eos uiuere, casus et fortuna illorũ est, quòd uiuant, et ad tempus euitent mortẽ, ac supplicia, quæ merẽtur.

§.2 子 çù 曰 yuĕ 知 chī 之 chī 者 chè 不 pú 如 jû 好 haó 之 chī 者 chè 好 haó 之 chī 者 chè 不 pú 如 jû 樂 lŏ 之 chī 者 chè. C. a. illi, qui dũtaxat sciunt bonitatẽ uirtutis, nõ sunt æquè ac ij, qui amant uirtutẽ; amãtes dũtaxat nõ sunt æquè ac ij, qui uirtute perfruuntur ac possessione gaudẽt.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 中 chum 人 giñ 以 ŷ 上 xam 可 kŏ 以 ŷ 語 yú 上 xam 也 yè 中 chum 人 giñ 以 ŷ 下 hiá 不 pú 可 kŏ 以 ŷ 語 yú 上 xam 也 yè. C. a. cum uiris mediocritatẽ ingenij superantibus potest quis sane disserere de altioribus, ac subtilioribus uirtutũ arcanis, at cũ mediocris ingenij hominibus, et his inferioribus, nõ debet quis disserere de altioribus. in docãdo conformet se quisq; hominũ ingenijs.

f.17.p.1 樊 fan 遲 chi 問 uen 知 chi 子 çu 曰 yue 務 u 民 min 之 chi 義 y
敬 kim 鬼 gue 神 xin 而 lh 遠 yuen 之 chi 可 co 謂 gue 知 chi 矣 y 問 uen
仁 gin 曰 yue 仁 gin 者 che 先 sien 難 nan 而 lh 後 heu 獲 hoe 可 co 謂
gue 仁 gin 矣 y. D. fan chi. q. de uirtute prudentiæ C. v. qui enixè dat operā studio uir-
tutū illarū, quæ populo cōueniētes uirtutes sūt, seu quas omnē hominē sequi decet, et uenera-
tur spiritus, sed cū debita uenerētiâ, longè se abillis amouēs, nō temerè perscrutādo uecō di-
tas spirituū mētes, arcana q. scitu difficillima, is sanè potest appellari prudēs. uirsū quæ-
uir de solidâ cordis uirtute gin. C. v. hanc uirtutē ita possidentes, ut primò et principaliter
intendāt quæ difficilia sunt, cōstanter seipsos in omibus uincēdo, et deinde, ac secundo loco fru-
ctus et effectus partæ uirtutis, y sanè possūt dici absolutè corde perfecti.

p.2.§.1 子 çu 曰 yue 知 chi 者 che 樂 yao 水 xui 仁 gin 者 che 樂 yao 山 xan 知
chi 者 che 動 tum 仁 gin 者 che 靜 çim 知 chi 者 che 樂 lo 仁 gin 者 che 壽
xeu. C. a. sapientes et perspicaces uiri gaudent aquis, solidæ uirtutis uiri gaudēt moribus.
nam sapiētes, fluminis instar, sūt in perpetuo motu, alia semper, et alia speculātur, nouas sēper ra-
tiones inueniūt, semper agūt, et negotia facili cursu expediūt; solidæ uirtutis uiri, mōtis instar,
sunt in perpetuâ quiete, et ita firmi, ut nulla ues mundi eos à cordis trāquillitate, autà uirtutis
proposito possit dimouere. hinc fit, ut hi naturaliter mōtibus gaudeāt, illi uerò aquis; hinc etiam
fit, ut sapiētes cōprehēsione scientiarū supra alios eminētes, sint leti, et perfecti ob animi quietē ordinē legum

§.2 子 çu 曰 yue 齊 çi 一 ye 變 pien 至 chi 於 yu 魯 lu 魯 lu 一 ye 變 pien 至
chi 於 yu 道 tao. C. a. si Regnū cu semel seuelit mutare, ac renouare in moribus et regimine,
(tunc in Regno ex amor laudis, et lucri, liturgia, et fictiones uigebāt, et iuxta hæc Rex et Præfecti populos
regebāt, qui modus gubernādi longè dissimilis erat ab eo, quē tenebat primus Regulus tai cum
in principio Imperij chēu ad dignitatē Regiā electus; hic enim Regū uēnuam, et uūuam impias leges,
sācta q. statuta seruabat) ad sūmum perueniet ad regimē, quod nunc tenet Regnū lu; in quo uigēt
adhuc iustitia, pietas, fidelitas, urbanitas, quāuis homines sint desidiosi, et parùm curēt
reficere id ornamēti, quod deperditū est; attamē si Regnū lu in hoc semel seuelit mutare, ac renu-
uare, proculdubio perueniet ad perfectissimū regimē sapientissimi chēu cum, et ad sancta
statuta Piorū Regū Prædecessorū (chēu cum fuit primus Regulus Regni lu, ad talē dignitatē
in principio Imperij chēu ite electus.)

f.18.p.1.§.1 子 çu 曰 yue 觚 cu 不 pu 觚 cu 觚 cu 哉 çai 觚 cu 哉 çai. C. uolēs
docere, unūquēq; talē esse oportere, qualis denominatur, utitur cōparatione tabellæ quadrate
habētis angulos acutos, quâ Prisci loco papiri utebātur ad scribēdū, et ait: tabella cū sinō habeat
angulos acutos à quibus talis denominatur, quomodo uerè dicetur cū? quomodo obtinebit nomē cū?
si Rex uegij uirtutibus careat, et nō operetur quæ Regē decēt, sed tātùm exteriori illo cultu et nomine
gaudeat, quomodo dicetur Rex? si populus uirtutes propias hominis negligat, quomodo dicetur homo.

§.2 宰 çai 我 ngò 問 uen 曰 yue 仁 gin 者 che 雖 sui 告 cao 之 chi 曰 yue 井
çim

çim 有 yeu 仁 gin 焉 yen 其 ki 從 çum 之 chi 也 ye 子 çu 曰 yue 何 ho 爲
gue 其 ki 然 gen 也 ye 君 kiun 子 çu 可 co 逝 xi 也 ye 不 pu 可 co 陷
hien 也 ye 可 co 欺 ki 也 ye 不 pu 可 co 罔 uam 也 ye. D. çai ngo. q. dicens: pius,
et cordē perfectus uir, quia perfectè à malis debet ne talis esse, ut quāuis ficte à baliquo moneatur
dicente, in puteū cecidisse quē dā hominē (littera 仁 gin debet esse 人 gin) ipse tamē statim
curret ut opē ferat periclitāti, et in puteū se demittat? C. v. quomodo fiet hoc ita? perfectus uir
benè est, ut subueniat eatq; opitulatū fratri suo, nō tamē bene ageret si in puteū se demitteret, et aquis se
immergat; potest permittere ut decipiatur à eo, qui falsū nunciauit, sed nō debet seipsū decipe-
re ac perdere

p.2.§.1 子 çu 曰 yue 君 kiun 子 çu 博 po 學 hio 於 yu 文 uen 約 yo 之 chi 以 y 禮 li 亦
ye 可 co 以 y 弗 fe 畔 puon 矣 y 夫 fu. C. a. perfectus uir si amplus sit in studio litterarū
et quæ didicit ad praxim reducat, ne sit ingrata, inutilq; quæ substātialia sūt, pēdēs iuxta regulā uarias uarietis,
sanè potest tali modo nunquā contra regulā perfectionis agere, seu, potest ita ad apicē uirtutis peruenire.
uirtutis studiosus latè se extendit in perscrutāda doctrinâ librorū, penetrādis q; rerū omniū rationibus, et q.
sedulus in exercitio artiū, et quārum ad sūmum talis scientiæ peruenerit, nō in hoc tātū sisteit, sed in corde
suo ruminat ut eluceāt cōpendiū agens eorū quæ latè didicit, ope eius perficit, uincēdo seipsū, actiones q.
suas iuxta regulā uirtutis dirigēdo

§.2 子 çu 見 kien 南 nan 子 cu 子 çu 路 lu 不 pu 說 yue 夫 fu 子 çu 矢 xi 之
chi 曰 yue 予 yu 所 so 否 feu 者 che 天 tien 厭 yen 之 chi 天 tien 厭 yen 之 chi.
C. precibus nō semel coactus iuit tandē uisitatū Reginā Regni gue nançū dictā, quæ illū uidere et mixe
cupiebat; tum D. çu lu minimè gauisus est, eo quod malè audiret Regina, ut notauimus supra f. 16. p. 1. §. 1;
at Confucius adhibito iuramēto ait: si ego egi quod nō agēdū esset, cœlū me execretur, cœlū me execretur.

f.19.p.1.§.1 子 çu 曰 yue 中 chum 庸 yum 之 chi 爲 gue 德 tē 也 ye 其 ki 至 chi 矣
y 乎 hu 民 min 鮮 sien 久 kieu 矣 y. C. a. uirtus chūm yum, seu, mediū uirtutis tenere in qui-
busq; rebus etiā ordinarijs, et stabiliter, et absolutè uirtus, et ipsa ò quàm summa; populorū tamē pau-
cos uidi hāc uirtutē perfectè possidere, et hoc iā à multo tēpore notaui, nā sapiētes et perspicaces altiora in-
tendūt, nec curāt ordinarias uirtutes, uides uerò adeas nō pertingūt.

§.2 子 çu 貢 cum 曰 yue 如 ju 有 yeu 博 po 施 xi 於 yu 民 min 而 lh 能 neu
濟 çi 衆 chum 何 ho 如 ju 可 co 謂 gue 仁 gin 乎 hu 子 çu 曰 yue 何 ho 事
su 於 yu 仁 gin 必 pie 也 ye 聖 xim 乎 hu 堯 yao 舜 xun 其 ki 猶 yeu 病
pim 諸 chu. D. çu cum. q. dicēs: si detur aliquis, qui latè beneficus sit, et elargitor, liberalis erga omnē
populū, atq; ualeat, ueliq; subuenire omnibus, qualis ille? potest ne dici solidæ uirtutis uir? audiuimus enim,
uirtutē gin consistere in amore uniuersali erga omnes. C. v. quomodo hoc, quod de se ipsa subuenire om-
nibus, dicā uirtutē gin? profectò et sanctitatē uocabo; attamē si in hoc Rex yao et Rex xun, uelet iā ipsi, qui
et sancti, et potētes, ac diuites fuere, adhuc infirmos, et impotētes se se reputabāt, quanto magis alij? amor
igitur uniuersalis erga omnes, nō ex rebus externis, sed ex corde ipso pēsandus.

p.2. §.1. 夫 fu 仁 gin 者 chè 已 ki 欲 yo 立 lie 而 lí 立 lie 人 gin 已 ki 欲 yo 達 tá 而 lí 達 tá 人 gin C.a. illi habẽt uirtutẽ gin, qui ea omnia quæ sibi uolũt, et agunt in uectione et sustẽtatione propriỹ corporis, eadẽ etiã uolunt in uectionẽ et sustẽtatione aliorũ: eaq; omnia quæ illi uolunt ad penetrandas ueterũ uirtutũ uerationes, eadẽ etiã docẽt alios, diriguntq; (hîc misericordiæ opera tùm corporalia, tùm spiritualia cõmẽdat; infra uerò regulã magis uniuersalẽ proponit dicẽs:)

§.2. 能 nem 近 kin 取 çiu 譬 pí 可 có 謂 guéi 仁 gin 之 chi 方 fam 也 yè 已, y. nosse ex propinquo, seu ex seipso desumere comparationẽ erga alios, hæc sanè potest dici solidæ uirtutis gin cõmunis regula, quâ tùm pauperes, tùm diuites sufficiẽter diriguntur, et alios amare iuxta uires satis possũt; scilicet: hoc mihi hîc et nũc uellẽ aut nollẽ, id igitur alijs uolo, aut nolo.

Lib. Lún Yú

Pars 4.

f.1. p.1. 子 çù 曰 yuĕ 述 xŏ 而 lí 不 pú 作 có 信 sin 而 lí 好 háo 古 cù 竊 çiĕ 比 pí 於 yu 我 ngò 老 lao 彭 pûm C.a. præco sum, et nõ inuentor doctrinæ, quã palã. Orbi facio. credo et amo Priscorũ doctrinã, et fuerim ac sanè indignè comparo me cũ, seu in hoc aliquo modo imitor uenerabilẽ senẽ pûm dicẽs, qui suã doctrinã à maioribus accepisse aiebat. (pûm uixisse fertur 700. ac plùs annis et attigisse tẽpora Ipeij xam, cuius et Præfectũ egit mille civitatem ante Cõfucium annis)

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 默 mĕ 而 lí 識 chi 之 chi 學 hiŏ 而 lí 不 pú 厭 yen 誨 hoei 人 gin 不 pú 倦 kiuén 何 hô 有 yeu 於 yu 我 ngo 哉 çai C.a. in silentio legendo, meditari, et electa iterũ atq; iterũ animo mente q; recolere; serio cõstãterq; studere et nõ tædio affici; docere homines, cuiuscunq; sint cõditionis, et nõ defatigari quomodo audeã dicere esse in me hæc omnia.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 德 tĕ 之 chi 不 pú 修 sieu 學 hiŏ 之 chi 不 pú 講 kiam 聞 uen 義 y 不 pú 能 nem 徙 si 不 pú 善 xen 不 pú 能 nem 改 cai 是 xi 吾 ngo 憂 yeu 也 yè C.a. quòd uirtutẽ nõ excoluerim; quod in studio nõ me exercuerim loquẽdo interrogãdo; quòd audiẽs quæ recta et cõsentanea rationi essẽt nõ uoluerim ad ea statim accedere; quòd peccata mea nõ ualuerim emẽdare: hæc quamuis potius esse dicã meæ tristitiæ causã.

§.3. 子 çù 之 chi 燕 yen 居 kiũ 申 xin 申 xin 如 jû 也 yè 夭 yao 夭 yao 如 jû 也 yè C. ut discipuli memorãt, etiãtùm quãdo solus domi libenter negotijs degebat, compositè corporis quietè mẽbra extẽdebat, frõteq; severã explicabat. laxabat quidẽ aliquãtulũ uigorẽ illũ gravitatis, quo cũ alijs agebat, sed nullo modo adinco positionẽ pertingebat, ubiq; mediũ uirtutis seruãs.

f.2. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 甚 xin 矣 y 吾 ngû 衰 xuai 也 yè 久 kieu 矣 y 吾 ngû 不 pú 復 feu 夢 mum 見 kien 周 cheu 公 cum C. iam senex ait: ah nimia est imbecillitas meæ senectutis! iamdudũ enim est quod ego nõ interũ interũq; in somnis uidear sapientissimũ cheucum. (hic cheucum fuit filius uenerandæ matris, et frater Imperatoris uuuam è Sapientibus ultimi Ouetis nõ posterum. prudentiâ præcipuè, et fidelitate apud posteros celebris. de eo memorat

rat Annales, quòd cum uuuam ægrotaret ad mortẽ, in templo Maiorũ precatus fuerit spiritus, ut sibi uitã eriperẽt, seruaret fratris, obtuleritq; manu sua descriptũ hoc uotũ, et uerè eo morbo liberatus fuit uuuam, et sinõ diù post superuixerit. mortuo uuuam successit filius chim uam 13. annorũ puer, cuius proinde cheucum tutor puerulus erat, ita et tutor fuit. at eo in fastigio maleuolorũ inuidiã, falsasq; accusationes nõ euasit; quare libello supplici licẽtiã ab aulâ, et officio postulauit cõfestim sein Regnũ lù. post biennium cũ Imperator casu in archivio suo offendisset syngraphã cheucum, quâ uitã pro uuuam uitâ deuouerat, motus hâc pietate iussit cũ pompa reuocari in Aulã, quinipse met Imperator ei obuiã processit. hic cheucum præterquamquod mathematicis disciplinis instructus dicatur primus inuenisse acum magneticã, præcipuè tamẽ in ferendis legibus, et statutis in bonũ publicũ excelluit, inter quæ extãt præclara monita filio suo pĕkin relicta. hunc igitur Cõfucius sæpe oculos proponebat; ideoq; et in somnis uidebatur sibi sæpiùs eum uidere, audireq; adhortãtẽ sese ad legũ abolitarũ reformationẽ; nunc uerò cũ nõ ampliùs talia somniet, infert, se esse ualdè senẽ, atq; ad reformandas cheucum leges abolitas ineptũ, hinc suspirãs exclamauit ut supra.)

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 志 chí 於 yu 道 táo C. agẽs de studioso amatore uirtutis ait: eius cor dirigitur rectâ uatione, et tantùm intendit uirtutẽ, et rectã lẽgẽ naturalẽ colere.

§.3. 據 kiu 於 yu 德 tĕ. tenax uirtutis est, et in omni genere uirtutis se exercet.

§.4. 依 y 於 yu 仁 gin. semper assiduus ac firmiter sistit in perfectione cordis, nec ad momentũ à parua uirtute, quã facilẽ ac suauẽ exercitio sibi reddidit, separatur.

p.2. §.1. 游 yeu 於 yu 藝 y. denique quod pertinet ad exteriorẽ ornatũ, exercet se in artibus liberalibus. has sex numerat Sinæ his litteris 禮 li 樂 yo 射 xé 御 yu 書 xu 數 sú. scilicet, artẽ uirtutũ et officiorũ, artẽ musicæ, artẽ sagittandi, artẽ regendi curruses et equos, artẽ scribẽdi et pingendi, artẽ denique arithmeticæ.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 自 çú 行 him 束 xŏ 脩 sieu 以 y 上 xam 吾 ngû 未 uí 嘗 cham 無 uû 誨 hoei 焉 yen. C.a. si quis ipse met accedat ad me cũ fasciculo carnis siccæ (erat munus quod olim pauperiores discipuli dono dabãt præceptoribus, nempe decẽ frusta siccæ carnis) et offerat, tum me uideat, doceatuq; ego quidẽ nunquã nõ docebo eum. sine ullâ acceptione personarũ, aut cupidine lucri docẽdi sũt omnes docere cupientes.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 憤 fuen 不 pú 啓 ki 不 pú 悱 fi 不 pú 發 fa 舉 kiu 一 yĕ 隅 yû 不 pú 以 y 三 san 隅 yû 反 fan 則 çĕ 不 pú 復 feu 也 yè C.a. nolẽti uiues animũq; impendere studio uirtutis, equidẽ nõ explanabo difficultates, aut apertiã adincedẽdũ; nolẽti uerba proferre equidẽ nõ suggeram illimitatiã ad dissẽrendũ; si quis itẽ proponente me illi unũ quadrati angulũ, nõ inde ipse reliquos angulos ualeat inferre interrogãdo difficultates q; monẽdo, tùm nõ iterũ proponã, nec pus inuicem terã.

f.3. p.1. §.1 子 çù 食 xĕ 於 yu 有 yeu 喪 sam 者 chè 之 chi 側 çĕ 未 uí 嘗 cham 飽 pao 也 yè C. si esset opportunum ad funera celebrãda latus, tùm nunquã ad saturitatẽ edebat ob dolorẽ

§.2. 子 çù 於 yū 是 xi 日 gě 哭 cò 則 çě 不 pú 歌 cō. C. in ipsâ met die luctus cevtè nō canebat. Cōfucius enim valdè delectabatur cantu, et quotidie fevè domi suæ canebat, excepta die, quâ invitabatur ad luctū alterius amici.

§.3. 子 çù 謂 guei 顏 yen 淵 yuen 曰 yuě 用 yúm 之 chī 則 çě 行 him 舍 xè 之 chī 則 çě 藏 çam 惟 guei 我 ngò 與 yû 爾 lh 有 yeù 是 xi 夫 fû C alloquitur suū. D. yên, yuen. a. qui ita sint, ut si uterur Rege seorū opevâ et talentis tum starim sine ulla vepugnātia opevetur, ac suas uires omnes impēdat in obsequiū Regis; si uerò vejiciat et nolint uti, tum sine ullâ pœnâ et dolove se domi vecōdāt privatiq; maneat; tantùm ego et tu sumus tales.

p.2. §.1. 子 çù 路 lú 曰 yuě 子 çù 行 him 三 sam 軍 kiun 則 çě 誰 xuî 與 yû. D. çù lú audiēs à Confucio laudavi cō discipulū, cupiens et iā ipse laudavi sic proponit: ò Confuci si daretur casus, in quo duceremus esses magnū exercitū 37000 militū, tum quem nā tecū duceres. (çù lú ut pote bellicosus uir, sed animū audax, ac temerarius, vē militare vē proponit, speras in hoc laudavi.)

§.2. 子 çù 曰 yuě 暴 pào 虎 hu 馮 pim 河 hô 死 sù 而 lh 無 vû 悔 hoei 者 chè 吾 ngû 不 pú 與 yû 也 yè 必 pie 也 yè 臨 lin 事 sú 而 lh 懼 kiú 好 hào 謀 meû 而 lh 成 chim 者 chè 也 yè. C. tum. a. eū qui in armis audevet manibus indomitas tigres discerpere, aut sine vate magna trā nare flumina, et has mille interimortes, tamēn ō expaues cevet ege sanè nomecū associavē. sed eū profectò ducevē, qui obuijs quibuscunq; vebus cōsideratione dignis, tum nosset prudēter timeve, sudevet maturè præmeditarer et præcauere pericula, et tum tandē perficeret.

I.4. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuě 富 fu 而 lh 可 cò 求 kieû 也 yè 雖 suī 執 chě 鞭 pien 之 chī 士 sú 吾 ngû 亦 yě 爲 guei 之 chī 如 jû 不 pú 可 cò 求 kieû 從 çum 吾 ngû 所 so 好 háo C. a. si diuitiæ posset humanis uiribus obtineri, etiamsi agere debevē mulionē, quod munus uile æstimatur apud omnes, ego uel hoc etiā agevē; quandoquidē uevissimū est, diuitias à cœlo esse, nec posse humanis uiribus obtineri, sequar igitur ego quod amo, et in me est; scilicet, colere uirtutē, et immaculatā ab omni affectione prauâ cor custodire, in reliquis cœli dispositioni me cōmittens.

§.2 子 çù 之 chī 所 so 愼 xin 齊 chai 戰 chén 疾 çiě. Discipuli memorat, Cōfuciū in uiribus his præcipue sūmâ uri curâ, et circūspectione, scilicet in ieiunijs antequā accederet ad sacrificandū, de quibus infra par. 8. f. 12. p. 2. §. 4.; in bello si aliquādo uteretur eius operâ aut cōsilijs; dum q; in morbo; sanus curā habebat ualetudinis, regevetur et seruabat regulā, nec morbos perinde pervēiq; accersebat.

§.3 子 çù 在 çái 齊 çi 聞 uen 韶 xaô 三 san 月 yuě 不 pú 知 chī 肉 jŏ 味 uí 曰 yuě 不 pú 圖 tû 爲 guei 樂 yŏ 之 chī 至 chí 於 yū 斯 sū 也 yè. C. cū esset in Regno çi audità musicâ uocata xaô (editâ ab Imperatore xún tempore quouriuevsū imperiū sumâ cū uiritate et pace vegebatur) ita eius dulcedine vaptus est, ut per tres mēses, quibus musicā illā audiebat, addiscebat q; nō percipevet inuescēdo cornū sapovē, et aliquādo, absq; eo quod aduertevet, provūpebat in hæc uerba: nunquā putabā esse hāc musicā ita summè suauē, utiea nunc meis auribus experrus sū.

p.2. §.1. 冉 jèn 有 yeù 曰 yuě 夫 fû 子 çù 爲 guei 衛 guei 君 kiun 乎 hû 子 çù 貢 cum 曰 yuě 諾 nŏ 吾 ngû 將 çiam 問 uén 之 chī. D. jèn yeù secretò ad cō discipulū

pulū suū ait: dic, quæso çù cum, Magister noster fauet ne electoi am Regni guei Regi, an nō. çù cum. v. ita etiā ego de hoc ipso dubito, at ipse iamiam pergā illū interrogatū. (Him cum Rex Regni guei habuit filiū nomine quái quei, hic cū deliquisset in patrē profugit in Regnū çin relicto propio filio chě in Regno guei, cuius Regni populus post mortē Regis him cum euexit sibi in Regē profugi Principis filiū, quod cū vesciuisset populus Regni çin uoluit veducere Principē profugū in patriū Regnū, ut Patri succederet: at chěnō solū noluit parēti suo cedere Regnū, sed et milites misit qui uenientē arcerēt, populū enim pro se habebat, dicētē, quái quei peccasse in Patrē, et profugū abijsse, adeoq; impevio indignū esse. his rixis obortis discipulus jèn yeù cupiens scire cuinā faueret Cōfucius Principi profugo, an filio Principis chě, interrogauit cō discipulū ut supra.)

§.2. 入 gě 曰 yuě 伯 pě 夷 ŷ 叔 xŏ 齊 çi 何 hô 人 giū 也 yè 曰 yuě 古 cù 之 chī 賢 hien 人 giū 也 yé 曰 yuě 怨 yuen 乎 hû 曰 yuě 求 kieû 仁 giū 而 lh 得 tě 仁 giū 又 yeú 何 hô 怨 yuen 出 chŏ 曰 yuě 夫 fû 子 çù 不 pú 爲 guei 也 yè. D. çù cum tum starim ingressus ad Cōfucium interrogauit dicēs: pě ŷ, et xŏ çi cuius modi homines fuere? C. v. inter Priscos Heroas ambo spectatæ uirtutis et sapiētes uiri. iterū q. dicēs: doluerūt ne illi eo quod noluerint vegnare, et fortè aliquando desiderarūt reuerti in patriū Regnū? C. v. si semper illis fuit in animis obtinere cordis pevfectionē, et tandē illustrii illâ actione, quâ sibi mutuò cedētes Regnū pauperē, priuatāq; uitā duxere, assecuti sunt cordis solidā uirtutē, iterū ne admittere poterāt uotū vedeundi in Regnū, et pœnitudinē pauperis uitæ? çù cum his auditis egressus fores ad cō discipulū jèn yeù ait: Præceptor noster nō fauet populo guei, nec filio Principis, quinō uult cedere Regnū patri suo quái quei. (cū chŏ Regi tres fuere filij, natu maior nomine pě ŷ; medius alter, cuius nomē ignoratur, minor natu nomine xŏ çi, hunc ualdè amabat pater, ideo mori proximus statuit, ut hic ei succederet in Regnū. mortuo patre, xŏ çi noluit succedere, sed cessit fratri suo maiori, pě ŷ natu maiori tē noluit succedere, eo quia patris uoluntatē magis æstimabat, quàm Regnū. inter duos mutuò cedētes medius gaudēs regnauit. illi ambo in Regnū exterū profecti sūt, ubi priuatā, et pauperē uitā aliquādiu duxere.)

f.5. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuě 飯 fan 疏 sū 食 çú 飲 in 水 xuì 曲 kiŏ 肱 cum 而 lh 枕 chín 之 chī 樂 lŏ 亦 yě 在 çái 其 kí 中 chum 矣 ŷ 不 pú 義 ŷ 而 lh 富 fu 且 çiè 貴 guei 於 yū 我 ngò 如 jû 浮 feû 雲 yun. C. a. si quis ob amorē uirtutis uescātur grossioribus cibis, bibat pură aquā, inflexoq; brachio utātur pro cevuicali ad dormiēdū, seu pauperē uitā uiuat, cordis sanè lætitia etiā cohabitat in eorū medio; quāuis exterior omnia mihi desint, si mecū uiruserit, nec pax cordis deerit. si nō iustè obtineātur diuitiæ, uel sine meritis honores, apud me ita sunt ac uagæ natātes q; nubeculæ; nō mouēt cor meū, à longè aspicio, nā citò trāseūt, et euanescūt.

p.2. 子 çù 曰 yuě 加 kiā 我 ngò 數 sú 年 nien 五 ù 十 xě 以 ŷ 學 hiŏ 易 yě 可 cò 以 ŷ 無 vû 大 ta 過 quò 矣 ŷ. C. ita senex. a. si addevētur mihi aliquot uitæ anni, quinquaginta exijs, se omnē uitā, insumerē in addiscēdā doctrinâ libri yě kim; fierēt sic ut euitarē magna saltē pecca ta (liber yě kim dictus est primus, et antiquissimus liber, 2400. et amplius annis ante Confuciū, præcipuū Authorē agnoscit primū Imperatorē, a c fundatorē Impevij Sinarū fŏ hī dictū; siue sa-

cvificÿ uictimâ, eo quod primus in sacrificio, quod cælo fiebat adhibuerit in Sinis animaliũ uictimas, cœlũ in supervilli annuit 115 annovũ pacificũ imperiũ, Aquilâ fausti omini is prænunciâ apparẽte, uere fevit Annales. huius libri ÿĕ amplitudinẽ doctrinæ, ac profunditatem 張 chām 氏 xí 曰 yuĕ Sinesis Interpves ex familiâ chām hîc explicat his literis 易 yĕ 之 chī 爲 guei 書 xū 廣 quàm 大 tá 悉 siĕ 備 pí 凡 fân 天 tien 道 táo 之 chī 吉 kiĕ 凶 hiūm 消 siāo 長 chàm 人 gîn 事 sū 之 chī 進 sín 退 tûi 存 sún 亡 uâm 都 tū 具 kiú 載 saì 於 yū 其 kî 中 chum. uidelicet, ÿĕ est talis liber, ut sit amplitudinis magnæ, et omninò perfectus; talis ut omnia cœlestis legis ac institutionis felicia, aut infelicia fausta, decvementa, aut incvemẽta, humanavitæ evẽtũ, seu eorũque sub cælo sũt, ingressus, et vegressus, seu mutationes, cõservationes, ac destructiones omnes omninò simul comprehẽdatur in eo.)

§. 2. 子 sù 所 só 雅 yà 言 yen 詩 xi 書 xū 執 chĕ 禮 lì 皆 kiaī 雅 yà 言 yen 也 yè. C. ut memorãt discipuli, ea de quibus passim agebat, evant vestigia in libris carminũ, ut moverent animos hominũ ad sequẽdũ bonũ, et fugiẽdũ malũ; vestigia in libris xũ kim, ut prædecessorũ exemplis Reges adrectã gubernationẽ, et populos ad sincerã fidelitatẽ excitarent, et de ordinariâ observandi virtus, ut doceret homines iuxta cuiusq; status in quibuscũq; rebus servare regulã, et cultum. hæc omnia evant ea, de quibus passim dissevebat.

f. 6. p. 2. §. 1. 葉 xĕ 公 cūm 問 uén 孔 kûm 子 sù 於 yū 子 sù 路 lú 子 sù 路 lú 不 pú 對 túi. uvbi xĕ Mandarinus cum (cum nomen temerè sibi usurpaverat hic uir, nã quod illi nomẽ ex officio, et dignitate cõperebat erat lûm in) quæsivit quis viresset Cõfucius à D. sù lú: at sù lú nullũ uerbũ respõdit. silentio significare voluit Magistri sui virtutes nõ ita facilè exprimi posse.

§. 2. 子 sù 曰 yuĕ 女 jù 奚 hi 不 pú 曰 yuĕ 其 kî 爲 guei 人 gîn 也 yè 發 fá 憤 fuén 忘 uâm 食 xĕ 樂 lò 以 ÿ 忘 uâm 憂 yeū 不 pú 知 chī 老 laò 之 chī 將 siām 至 chí 云 yun 爾 lì. C. scies hoc a. ad discipulũ sù lú tu quare nõ respondisti dices: ille est eiusmodi uir, ut in dies præmagno conatu et diligẽtiâ quã exhibet ad addiscẽdũ ea quæ ignorat, libẽter obliviscatur uesci, seu nõ cogitat cibũ; tantã capit lætitiã postquã rẽ prius ignotã assequitur, ut præ gaudio nõ meminerit tristitiæ ullius præcedẽtis, ac tandẽ hoc quotidiano exercitio studij intutitia extra se rapitur, ut nullo modo advertat, senectutẽ suã iãpropè advenisse, respondere talia debuisses.

p. 2. §. 1. 子 sù 曰 yuĕ 我 ngò 非 fi 生 sem 而 lì 知 chī 之 chī 者 chè 好 haó 古 cù 敏 mîn 以 ÿ 求 kieû 之 chī 者 chè 也 yè. C. a. ego nõ inde à nativitate sapiens fiũ (sinapsimuocãt Cõfuciũ à natalibus Sanctũ, et omniscium) sed quia sẽper amavi Priscorũ sanã doctrinã, adhibẽs omnẽ meũ conatũ inde à puevitiâ, ideo tali studio et labore præcedẽte Sapiẽtiã tãdẽ acquisivi.

§. 2. 子 sù 不 pú 語 yú 怪 quái 力 liĕ 亂 luón 神 xîn. C. ut memorãt discipuli, ordinariè nõ loquebatur mirabilia quædã et portẽtosa, sed ordinarias, et cõmunes hominũ virtutes docebat; nõ extollebat uires hominũ, sed virtutes; nõ turbarũ rebellionũue, sed vectivegininis exẽpla proponebat; nõ denique imperscrutabilia Spirituũ arcana, sed quæ essẽt intra sphæram humani captus dissevebat.

§. 3.

§. 3. 子 sù 曰 yuĕ 三 sān 人 gîn 行 hîm 必 pĭĕ 有 yeù 我 ngò 師 sū 焉 yen 擇 sĕ 其 kî 善 xén 者 chè 而 lî 從 sûm 之 chī 其 kî 不 pú 善 xén 者 chè 而 lî 改 caì 之 chī. C. a. nõ est in Orbe locus, quinõ possit nobis schola virtutis esse. si tres ambulemus, profectò ambo, qui mecũ ambulãt possũt esse mei Præceptores, nã si alter probus sit, aut ambo tales, seligã eorũ virtutes et imitabor; si alter improbus sit, aut ambo tales, considerabo eorũ vitia, et si quæ in me sunt emendabo.

f. 7. p. 1. §. 1. 子 sù 曰 yuĕ 天 tien 生 sem 德 tĕ 於 yū 予. yû 桓 huon 魋 tûi 其 kî 如 jû 予. yû 何 hô. olim cũ in Regno sũ moveretur Cõfucius dilatãdi causâ suã doctrinã, improbus Præfectus militiæ nomine huon tûi ei necẽ moliebatur in odiũ doctrinæ quã propagabatur. C. a. ad Discipulos valdè timidos: cælũ invevit virtutẽ in me, quâ illi innixus vivo, huon tûi igitur ipse ad quid mihi necẽ molitur. frustra sanè laborat, mors et vita mea in potestate cœli est, sine cuius voluntate nullus hominũ lædere me potevit.

§. 2. 子 sù 曰 yuĕ 二 lî 三 sān 子 sù 以 ÿ 我 ngò 爲 guei 隱 in 乎 hû 吾 ngû 無 vû 隱 in 乎 hû 爾 lî 吾 ngû 無 vû 行 hîm 而 lî 不 pú 與 yû 二 lî 三 sān 子 sù 者 chè 是 xí 丘 meù 也 yè. C. a. ò mei Discipuli, quare de me æstimaris, quòd velim celare vobis aliquid doctrinæ meæ? equidẽ nihil occulo vobis, ego enim nihil ago quod nõ comunicẽ vobis, sum ipse talis. doctrina nõ tantũ verbis, sed etiã operibus, et exẽplo docetur. nõne opera mea videris? ad addiscẽdũ rigitur quid obest?

p. 1. §. 1. 子 sù 以 ÿ 四 sù 教 kiáo 文 uén 行 hîm 忠 chum 信 sín. C. ut ait discipuli, quãvis nihil doctrinæ sibi reservavet, quã nõ docevet alios, tamẽ circa hæc quatuor præcipuè eius doctrina versabatur, scilicet circa ea omnia quæ cõtinẽtur in libris xī kim, et xũ kim, artes quoq; liberales; itẽ circa opera et proximos eorũ, quæ docebat; tertiò circa omnimodã cordis sinceritatem; denique circa sincerã fidelitatem, tũm in verbis, ut essẽt vera, tũm in operibus, ut essẽt solida, et nõ ficta.

§. 2. 子 sù 曰 yuĕ 聖 xîm 人 gîn 吾 ngû 不 pú 得 tĕ 而 lî 見 kién 之 chī 矣 ÿ 得 tĕ 見 kién 君 kiun 子 sù 者 chè 斯 sū 可 cò 矣 ÿ. C. a. Sanctũ vivũ mihi nõ dũ licuit videre, (sanctũ illũ vocãt, qui habet spiritualẽ quandã claritatẽ et intelligẽtiã quæ exhauvivinequit) ut obtineã videre perfectũ vivũ hoc fortè possibile est (eũ qui virtutibus et talentis naturalibus supra alios eminet vocãt perfectũ vivũ, seu kiunsù; Sanctus verò excedit perfectũ; nã Sanctus ad summũ perfectionis accessit.)

§. 3. 子 sù 曰 yuĕ 善 xén 人 gîn 吾 ngû 不 pú 得 tĕ 而 lî 見 kién 之 chī 矣 ÿ 得 tĕ 見 kién 有 yeù 恒 hām 者 chè 斯 sū 可 cò 矣 ÿ. C. a. vere probũ vivũ mihi nõ dũ contigit videre; (probũ vocãt eũ, qui naturâ suâ inclinat semper ad opera pietatis et virtutis, et nullã malitiã habet admixtã in agẽdo) ut obtineã videre virũ qui incendo naturã suã ad malũ semper pronã, cõservet cor suũ imaculatũ, et in hoc perseverevet, hoc fortè nõ evit adeo difficile

§. 4. 亡 uû 而 lî 爲 guei 有 yeù 虛 hiū 而 lî 爲 guei 盈 îm 約 yŏ 而 lî

lh̃ 爲 guei̇ 泰 tái 難 nan̂ 乎 hû 有 yeù 恒 hem̂ 矣 y̆. qui nil uirtutis aut
talẽ torũ habet, et ostentat se habere; qui uacuus et inanis est, et ostentat se plenũ et ubevẽ,
qui modicus et aualde restrictus est, et tamẽ multa pprauere magnus et extẽsus, òquàm difficile
est, utis seruiet cor suũ purũ, et perseuerantiâ in arrepto uirtutis proposito gradatim
ascendat ad perfectionẽ et sanctitatẽ.

f.8·p.II §.I 子 çù 釣 háo 而 lh̃ 不 pú 綱 cam 弋 yĕ 不 pú 射 xĕ 宿 sŏ
Cõfucius, ut aiũt discipuli, hamo dumtaxat piscabatur, et nõ retibus; uolantes dumtaxat, et sagitâ suâ fi-
lo alligatâ petebat aues, et nõ petebat dormientes. Cõfucius sacrificandi causâ, aut quãdo domi aliquẽ
hospitẽ tractare deberet, suis met manibus piscabatur, aut sagittis petebat aues. nõ nimiũ cupidus erat
in usu verũ ideo nõ retibus, sed hamo utebatur. docere itẽ uolebat, hominẽ cupidũ merẽ mortẽ, ut pisces
cupidus esca, similiter homines uagos ac turbulẽtos, uti aues uolãtes.

§.2 子 çù 曰 yuĕ 蓋 hŏ 有 yeù 不 pú 知 chī 而 lh̃ 作 ço̍ 之 chī 者 chè 我 ngò 無
uû 是 xi̇ 也 yè 多 tō 聞 uen̂ 擇 çĕ 其 kî 善 xen̂ 者 chè 而 lh̃ 從 çum̂ 之 chī 多
tō 見 kien̂ 而 lh̃ 識 chì 之 chī 知 chī 之 chī 次 çù 也 yè. C.a. fortè dabitur aliquis qui ne-
sciat quid agere conueniat, et tamẽ celerrimâ temeritate id statim agat; equidẽ nõ sũ talis: nec id quod
scio, per scientiã mihi à natalibus infusã, quæ inter modos sciẽdi principẽ locũ tenet, scio; sed ex multis,
quæ audio seligo ea, quæ bona esse ago, imitor, ex multis quæ uideo aut lego similiter quæ bona sunt in mẽte, animo
verineo, hic meus sciendi modus secundũ obtinet locũ.

§.3 互 hú 鄉 hiam 難 nan 與 yû 言 yen̂ 童 tum̂ 子 çù 見 kien̂ 門 muen̂ 人 gin̂ 惑
hoe̍. hú oppidi gens intractabilis et incapax erat, cui uerba fierẽt de uirtute, semel dumtaxat unus in-
nocens puerulus accessit ad uidẽdũ et interrogãdũ Confuciũ de uirtute, et admissus fuit; at Cõfucij disci-
puli hæserũt ob hoc attoniti, et perplexi; nolebãt enim à Præceptore admitti filiũ gentis tam pessimæ.

p.2·§.I 子 çù 曰 yuĕ 與 yû 其 kî 進 çin̂ 也 yè 不 pí 與 yû 其 kî 退 tuí 也 yè 唯
gueî 何 hô 甚 xin̂ 人 gin̂ 潔 kiĕ 已 kì 以 ỳ 進 çin̂ 與 yû 其 kî 潔 kiĕ 也 yè 不 pú
保 paò 其 kî 往 uam̂ 也 yè. C. tum addiscipulos. a. admittẽdus sanè erat huius pueri in-
gressus, qui potest esse uirtutis initiũ, et nullo modo admittẽ poterãt, ut puer reuerteretur absq; eo quod
meruisset; nã si ita reuerteretur, nõ nisi mala improbaq; egisset, sicuti et suæ patriæ homines; quare obse-
cro sim adeo vigilus, si quis uelit mundare ac renouare se, et ideo ad me accedat ut dirigatur, ego
admittã sanè eius renouationẽ, et firmã renouandi se uoluntatẽ, nõ laudãs nec approbans eius prætereuntes actio-
nes, siue bonus fuerit, siue malus, siue uir, siue puer, siue improbi filius, siue nõ, si seriò uelit addiscere, admittã-
dus ac docẽdus uiã uirtutis est.

§.4 子 çù 曰 yuĕ 仁 gin̂ 遠 yuèn 乎 hû 哉 çaī 我 ngò 欲 yŏ 仁 gin̂ 斯 çu 仁 gin̂
至 chì 矣 ỳ. C. arguens eos, qui aiunt altissimã esse uirtutis perfectionẽ, nec absq; summo labore ad eã
accedi posse, ait: uirtus quomodo à nobis remotissima erit? tantùm ego uelim uirtutẽ, eo ipso uirtus
iã ad me peruenit. uirtus sedẽ suã in corde nostro habet. nolãti remota, uolẽti satis propinqua est.

§.5 陳 chîn 司 sū 敗 paí 問 uén 昭 chaó 公 cum̃ 知 chī 禮 lì 乎 hû 孔 cum̃ 子
çù

çù 曰 yuĕ 知 chī 禮 lì. Regni chîn Mandarinus titulo sũpai quæsiuit ex Cõfucio, num
chaó cum̃ Regulus Regni lù sciret, seruaretq; ritus? Cõfucius. v. scit ritus.

f.9·p.I §.I 孔 cum̃ 子 çù 退 tuí 揖 ỳ 巫 uû 馬 mà 期 kî 而 lh̃ 進 çin̂ 之 chī
曰 yuĕ 吾 ngû 聞 uen̂ 君 kiun̄ 子 çù 不 pú 黨 tam̄ 君 kiun̄ 子 çù 亦 yĕ 黨
tam̄ 乎 hû 君 kiun̄ 取 çiú 於 yū 吳 û 爲 gueî 同 tum̂ 姓 sim̂ 謂 gueî
chī 吳 û 孟 mem̂ 子 çù 君 kiun̄ 而 lh̃ 孰 xŏ 不 pú 知 chī 禮 lì
Cõfucio abeunte supradictus Mandarinus salutauit Cõfucij discipulũ uù mà kî,
et introducẽs eũ intus ait: ego sẽper audiui, uirũ perfectũ nõ adulari, nec patrocinari malo, nunc, ut uideo, perfecti uiri aliquo modo certiã adulãtur; nã cháo cum̃ Rex
Regni lù duxit uxorẽ mulierẽ ex Regno û, quæ, cũ esset eius dẽ suæ familiæ 姬 kī,
nõ poterat iuxta ritus imperij chẽu esse eius uxor, at ille, ut celaret factũ, mu-
tato nomine familiæ uxoris, eã appellari uoluit û mém çù nomine hoc ficto, et ob-
scuro (nã prima littera û denotat Regnũ, et nomẽ familiæ kī, quæ est cõmunis tũ mari-
to, tũ uxori; littera, mém significat maiorẽ; littera çù notat nomẽ familiæ mulie-
ris Regni sum, ex qua familia fingit esse uxorẽ suã) si Rex igitur iuxta id quod
paulo ante Cõfucius ait, scit ritus, quis tandẽ dicetur ne scire ritus?

§.2 巫 uû 馬 mà 期 kî 以 ỳ 告 caó 子 çù 曰 yuĕ 丘 meù 也 yè 幸
him̂ 苟 keù 有 yeù 過 quó 人 gin̂ 必 piĕ 知 chī 之 chī. D. uû mà kî
de colloquio supradicto certiorẽ fecit Confuciũ. tum C. a. ego sanè sũ fortunatus;
nam si aliquãdo pecco, homines protinus dubio statim sciunt, propalãtq; peccatũ meũ.

p.2·§.I 子 çù 與 yû 人 gin̂ 歌 cō 而 lh̃ 善 xen̂ 必 piĕ 使 sù 反 fan 之
chī 而 lh̃ 後 heú 和 hó 之 chī. C. ut discipuli memorãt, ita cum aliis cane-
bat, ut, si benè suauiterq; canerẽt cæteri, sanè facerẽt repetereve cantũ, mox ipse
una cũ illis cõcinebat. perfectus uir sumè gaudet uirtute aliorũ, et opere ipso cum
ipsis cõsonat.

§.2 子 çù 曰 yuĕ 文 uen̂ 莫 mŏ 吾 ngû 猶 yeû 人 gin̂ 也 yè 躬 cum̄
行 him̂ 君 kiun̄ 子 çù 則 çĕ 吾 ngû 未 uí 之 chī 有 yeù 得 tĕ. C. a. in
dicẽdi, aut cõponẽdi ornatu, nõne ego sicuti et cæteri. at personali opere, proprioq;
mavte per studiũ uirtutis efficere, ut sim perfectus uir, hoc sanè ego nõdũ assecutus sũ.

§.3 子 çù 曰 yuĕ 若 jŏ 聖 xim̂ 與 yû 仁 gin̂ 則 çĕ 吾 ngû 豈 kî 敢 cam̄
抑 yĕ 爲 gueî 之 chī 不 pú 厭 yen̂ 誨 hoéi 人 gin̂ 不 pu 倦 kiuén
則 çĕ 可 cō 謂 gueí 云 yun̂ 爾 lh̃ 已 ỳ 矣 ỳ 公 cum̃ 西 si 華 hôa
曰 yuĕ 正 chim̂ 唯 gueî 弟 tí 子 çù 不 pu 能 nem̂ 學 hiŏ 也 yè. C.a.
Colim passim uocabãt Cõfuciũ sumè sãctũ, sumèq; perfectũ uirũ) si loquamur de ue-
râ sanctitate, et solidâ uirtute cordis, sanè ego quomodo præsumã dicere eas uirtutes
in me esse? uerùm, quòd conatũ adhibeã, ut sim talis, qui cupiã studere uirtuti sine fastidio;

http://www.fondazionecini.it/

quòdq; doceā alios cōstārer, sine fatigationis tædio, sanè potest dici de me hoc,
et nil aliud. tum D. cum sī hoâ. a. uerè ego discipulus nec in hoc ualeo te imitari.

f.10. p.1. 子 çù 疾 çié 病 pim 子 çù 路 lú 請 çim 禱 tao 子 çù 曰 yuě
有 yeù 諸 chū 子 çù 路 lú 對 tuí 曰 yuě 有 yeù 之 chī 誄 luì
曰 yuě 禱 tao 爾 lì 于 yû 上 xam 下 hiá 神 xin 祇 kî 子 çù 曰
yuě 丘 meù 之 chī 禱 tao 久 kieù 矣 ỳ. olim Confucio ægrotante D. çù
lú petijt, ut uellet precari Spiritus. C. a. datum ne mos eiusmodi. çù lú respōdit:
datur; antiquissimus enim libet, huì dictus, ait: deprecemur pro eo, scilicet infirmo,
tum superiores, idest coeli, tum inferiores, idest terræ Spiritus. C. ad hæc. a. ego
precatus sū eos iamdudū, nā semper uita uiuere, et emēdare me studui ut dudū il-
los rogasse censeri possim. (張 cham 氏 xí 曰 yuě Cōmētator Sinēsis ex fa-
miliâ cham ait: Confuciū his uerbis uelle docere felices ueriq; uētus à cœlo dum taxat esse,
atq; adeo per opera uirtutū soli cœlo obsequēdū, nō autē adulatione, aut precibus
fatigandos Spiritus. eius hæc sunt uerba: 觀 quon 孔 cùm 子 çù 曉 hiaò 子
çù 路 lú 之 chī 言 yen 人 gin 當 tam 修 sieu 德 tě 以 ỳ 事 sù 天
tien 不 pú 必 pié 禱 tao 祀 sù 以 ỳ 求 kieu 福 fo 當 tam 用 yum
力 lié 於 yū 人 gin 道 tao 之 chī 所 sò 當 tam 務 uú 不 pú 必 pié
諂 chen 瀆 tó 於 yū 鬼 quei 神 xin 之 chī 不 pú 可 cò 知 chī 矣 ỳ)

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuě 奢 xe 則 çě 不 pú 孫 sun 儉 kien 則 çě 固 cu 與
yû 其 kî 不 pú 孫 sun 也 yè 寧 nim 固 cu. C. a. si excedat quis siue in
luxu, siue in uitibus, siue in alijs, tum paulatim in arrogātiam, et superbiā labitur,
nō parētibus, non Regi obediēs, nec ullī hominū cedens. si per defectū quis peccet,
parcèntē, siuè expēsis, siuè debitis officijs, etc; tum is humilis ac sordidus homo
reputabitur; sed ex his duobus, si optio daretur eligēdi, uel arrogātē esse, et nulli
cedērē, uel humilē hominē ac inciuilē; ego potiùs humilē parcū, aut inciuilē esse eligerē,
hic enim sibi tantùm, suo q; nomini nocet; ad sūmū uocabitur syluestris, et inciuilis; at
ille statuta, et ritus Regni euertet, populorū mores corrūpet, uirtutes illas, per
quas Regna cōsistūt, pacēq; turbabit.

§.2. 子 çù 曰 yuě 君 kiun 子 çù 坦 tan 蕩 tam 蕩 tam 小 siaò 人 gin
長 cham 戚 çié 戚 çié. C. a. perfectus uir semper idē est, lato ac placato corde,
uultuq; sereno, eū coeli decretis innixū nulla res mūdi turbare potest. impro bus è
contra semper est corde inquietus. turpis lucri cupido nulla quies animi esse potest.

§.3. 子 çù 溫 uen 而 lì 厲 lí 威 guēi 而 lì 不 pú 猛 meù 恭 cum 而
lì 安 ngan. C., ut discipuli memorāt, erat quidē facilis et affabilis, sed simul
uenerandus; erat quidē grauis, at nō rigidus et seuerus; debita cuiq; obsequia
præstabat, sed sumâ cū pace et quiete, naturali quadā facilitate, sine ui, aut fictione.

f.11. p.1. 子 çù 曰 yuě 泰 taí 伯 pě 其 kî 可 cò 謂 guéi 至 chí 德 tě
也 yè 已 ỳ 矣 ỳ 三 san 以 ỳ 天 tien 下 hía 讓 jam 民 min 無 uû 得
tě 而 lì 稱 chim 焉 yen. C. a. taí pě filius natu maior Regis taí uam, is
sanè potest dici summæ uirtutis uir, et nil ei addi potest. fortiter ac generosè im-
perium cessit, sedita secretò, ut populus inscius tantæ uirtutis nō ualuerit de-
bitas illi laudes persoluere. (taí uam Anus Regis uen uam, qui uixit ante Cōfu-
cium 700 ferè annis, tres habuit filios, natu maiorē taí pě, alterū chum yum, tertiū
kí liě. cum esset igitur taí uam Regulus, in animo habuit usurpare sibi imperium xam,
eo quòd Imperatores familiæ xam leges pessūm haberēt; at filius taí pě nō assentiebatur
parēti, ne fidelitatē Imperatori debitā frāgeret; parēs itē filium natu minimū kí liě al-
de amabat, uolebatq; Regni hæredē cōstituere, ob uirtutes, quæ eluce bāt in nepote
uen uam, qui filius erat ipsius kí liě. hâc cognitâ parēris uolūtate taí pě una cū fratre
chum yum in scio populo profectus est ad terras 荊 kim 蠻 man dictas, ibi tonso
capillo pauperē uitā duxit.)

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuě 恭 cum 而 lì 無 uû 禮 lì 則 çé 勞 lao 愼 xin 而 lì 無 uû 禮
lì 則 çé 葸 si 勇 yum 而 lì 無 uû 禮 lì 則 çé 亂 luon 直 chě 而
lì 無 uû 禮 lì 則 çé 絞 kiaò. C. a. si quis obsequia alijs exhibeat, sed sine debito
modo et mēsurâ, tum labore sibi, et alijs nauseā gignet; si cautus ac sollicitus quidē
sit in negotijs agendis, sed sine debitâ moderatione, tum anxius sēpe uerit, et passim si-
bi timebit de felici rerū euentu; si fortis et strenuus, sed sine debitâ prudētiâ et cautelâ
uiribus utatur, tum nimium audax turbas excitabit; si rectus quidē et iustus
sit, nō priuatis affectibus agitatus, sed sine debitâ discretione, et mēsurâ, tum ni-
mium uigidus, ac præceps in multis erit.

§.2. 君 kiun 子 çù 篤 to 於 yū 親 çin 則 çé 民 min 興 him 於 yū 仁
gin 故 cu 舊 kieú 不 pú 遺 ỳ 則 çé 民 min 不 pú 偷 teū. C. a. si qui a-
lijs præsūt sint uberes in affectu obediētiæ erga parēres, in amore erga fratres, so-
cios, et reliquos, tum populus tali exēplo excitabitur ad pietatē erga suos. si qui
præsūt olim passim notos ac bene meritos senes nō deliquerint, sed promouerint; tū
populus erga sibi notos ac bene meritos senes nō erit in affectu tenuis.

f.12. p.1. §.1. 曾 çem 子 çù 有 yeù 疾 çié 召 chaó 門 muen 弟 tí 子 çù
曰 yuě 啓 kì 予 yû 足 çŏ 啓 kì 予 yû 手 xeù 詩 xí 云 yun 戰
chén 戰 chén 兢 kim 兢 kim 如 jù 臨 lin 深 xin 淵 yuen 如 jù 履
lì 薄 pŏ 冰 pim 而 lì 今 kin 而 lì 後 heú 吾 ngû 知 chī 免 mien 夫
fù 小 siaò 子 çù D. çem çù cū ægrotaret ad mortē uocauit ad se discipulos suos,
quibus ait: discooperite mihi pedes, discooperite mihi manus. caumē ait: expa-
uescite, et cauete, ac si incedatis propè profundū pelagus, aut pedibus teneris tenuē

subtilẽq; fluminis glaciẽ. equidẽ et nunc, et in posterũ ego, ut mihi uidere uideor; iã ita uecisq; uitæ filo euasuros sũ hos labores et metus amittẽdi corporis integritatem: uos uerò o mei discipuli cauẽ ambulate in omnibus, ut seruetis integrã portionẽ substantiæ, quã à parentibus accepistis, meosq; docti exẽplo sapite, si uultis cẽseri obedientes. (qui cauẽ uiuit, nec corpus morbis corrũpit, nec suã, aut parentũ famã lædit.)

§.2 曾 cem 子 çù 有 yeù 疾 çié 孟 mém 敬 kím 子 çù 問 uén 之 chī
cem çù sic ægrotante mem kim çù Præfectus Regni lù uenit quæsitũ quũ se haberet.

p.2.§.1.曾 cem 子 çù 言 yen 曰 yuĕ 鳥 niaò 之 chī 將 çiam 死 sù 其
kí 鳴 mim 也 yè 哀 ngai 人 gin 之 chī 將 çiam 死 sù 其 kí 言
yen 也 yè 善 xen. cem çù loquẽs air: dat ur auis, quæ uicina morti tùm suauiùs
ipsa canit lugẽtis in modũ; homines uerò iam iam moriturí, ut ego modò, si quæ uerba faciũt, ipsorũ uerba sincera sũt et uerídica; tũ enim naturalis cãdor se se prodit
(quæ sequũtur sunt monita ultima ad dictũ Præfectũ, qui nõ solidas uirtutes, sed minutias quasdã, et inutilia curabat)

§.2.君 kiun 子 çù 所 sò 貴 quéi 乎 hû 道 taó 者 chè 三 sam 動 tum
容 yum 貌 mào 斯 sū 遠 yuén 暴 páo 慢 mán 矣 ỳ 正 chim 顏
yen 色 sĕ 斯 sū 近 kin 信 sin 矣 ỳ 出 chŏ 辭 çù 氣 kí 斯 sū 遠
yuén 鄙 pi 倍 puoi 矣 ỳ 籩 pien 豆 teú 之 chī 事 sù 則 çé 有 yeù 司
sū 存 sún. perfectus uir quæ magni æstimat in studio uirtutũ tria præcipuè sũt.
uidelicet, motũ corporis cũ debitâ cõpositione; si personaliter agere quidpiã debeat, eo-
ipso â se amouet omne agreste, aut dissolutũ: itẽ compositionẽ uultus, seu affectũ
cordis, qui se se in uultu prodũt; quidquid uultu præfert, id ipsũ iuxta sinceritatẽ animi est; uultuet animo sẽperidẽ. deniq; prolationẽ cautã uerborũ; parcè loquitur, et
si oporteat loqui, tùm sanè abeius ore longè absũt inutilia abiecta q; uerba, aut rationi dissona. cæterũ in parui momẽti rebus, ut esset, a uundinea, aut lignea uasa inusũ
sacrificij seruare, etc; habet alios qui hæc curẽt, ac seruẽt; ipse uerò solidioribus intẽtus est.

f.13.p.1.§.1.曾 cem 子 çù 曰 yuĕ 以 ỳ 能 nem 問 uén 於 yū 不 pu 能
nem 以 ỳ 多 tō 問 uén 於 yū 寡 quà 有 yeù 若 jŏ 無 uû 實 xĕ
若 jŏ 虛 hiū 犯 fan 而 lh 不 pú 校 kiaó 昔 siĕ 者 chè 吾 ngû 友
yeù 嘗 cham 從 çúm 事 sú 於 yu 斯 sū 矣 ỳ. cem çù a. qui talis esset,
ut quamuis ex se potẽs res penetrare, rectèq; agere, tamẽ interrogaret nõ potẽtes; ut
quamuis uir in doctrinâ et uirtute omnibus numeris absolutus, tamẽ interrogaret
eos, qui nullâ, aut ualdè tenui scientiâ tincti essẽt; quamuis habẽs talẽta, tamẽ ac si
nõ haberet; quamuis reuera in uirtute et scientiâ solidus, tamẽ ob suã animi demissionẽ
appareret ac si esset his omnibus uacuus; quamuis deniq; ab aliquo offẽsus, tamẽ ob
suã inuictã patientiã, iniuriæ oblitus nullã cogitaret uindictã, ò quã perfectus. i. solim

evat (loquitur de suo cõdiscipulo yen yuen iam defuncto) meus socius; cõtinuò
uerbis et exẽplo totus erat in his uirtutibus.

§.2 曾 cem 子 çù 曰 yuĕ 可 cò 以 ỳ 託 tŏ 六 lŏ 尺 chĕ 之 chī
孤 cū 可 cò 以 ỳ 寄 kí 百 pĕ 里 lì 之 chī 命 mím 臨 lin 大
tá 節 çié 而 lh 不 pú 可 cò 奪 tŏ 也 ye 君 kiun 子 çù 人 gin 與
yū 君 kiun 子 çù 人 gin 也 yè. cem çù a. ille, cui possit cõmitti tute la
parvuli Regis parẽte orbati; et cui possit cõmitti Regni 100 stadiorũ administratio, (quale esset Regulorũ Regnũ) et cuius fidelitatẽ erga puerulũ Regẽ, aut
Regnũ suæ curæ de mãdatũ, quãuis ingruẽs magni momẽti res uiderentur belli uel rebellionis calamitas, tamẽ nequiret labefactare; posset ne dici perfectus uir, esset procul dubio perfectus, et generosus uir.

p.2.§.1.曾 cem 子 çù 曰 yuĕ 士 sú 不 pú 可 cò 以 ỳ 不 pú 弘 hum 毅
ỳ 任 gin 重 chum 而 lh 道 taó 遠 yuèn. cem çù a. doctores et uiros litteratos
nõ decet non esse corde amplo, fortes, ac patientes laborũ; nã eorũ onus fere dum
graue est, et iter longũ. (monet litteratos, ut studeãt uirtuti, quia alijs præesse debẽt.)

§.2.仁 gin 以 ỳ 爲 guéi 已 kí 任 gin 不 pú 亦 yĕ 重 chum 乎 hû
死 sù 而 lh 後 heù 已 ỳ 不 pú 亦 yĕ 遠 yuèn 乎 hû. uir est enim gin,
seu interior cordis perfectio, et amor uniuersalis erga omnes, exclusa omni priuata
affectu, hoc est ipsorũ onus fere dũ; nõne magnũ et graue ad moueẽ usq; perseuerare in tali perfectione, et tum cũ moueẽ ipsâ sisteue; nonne longũ hoc iter!

§.3.子 çù 曰 yuĕ 興 him 於 yū 詩 xī. C.a. cupiãs quis uirtuti et perfectioni studere, incipiat à carminũ studio, ibi enim addiscet amare uirtutẽ, et odisse uitia.

f.14.p.1.§.1.立 liĕ 於 yū 禮 lì proficiat deinde per studiũ et praxim uitiũ, omnino, ac determinatâ uolũtate uolens uirtutẽ assequi, et uitia à se remoueẽ, quod sanè
obtinebit, si diriga t omnes suas actiones iuxta regulas libri uitutũ, et præcipuè iuxta
uenerationẽ, reuerẽtiã, animiq; submissionẽ etc; quæ sũt uirtutũ fundamẽtũ.

§.2.成 chim 於 yū 樂 yŏ. deniq; perficiet se cum musicâ, et animi auconiuirtutũ cõcẽtu; musica enim si pia et suauis multũ ualet ad foueẽdos affectus,
et temperãdos animi motus. (sæpiùs in his libris occurrũt litteræ 禮 lì 樂 yŏ
quæ quidẽ et uarijs, et latissimũ sẽsũ habẽt; hîc tamẽ illa uũ bene aliquã notitiam
dare satis erit; usus reliqua docebit. 禮 lì 記 kí 上 xam in libro uitutũ habentur hæc uerba: 莊 chuam 敬 kim 恭 cum 順 xun 禮 lì 之 chī 制 chí
也 yè. uidelicet, compositio et grauitas, reuerentia et obsequia, ueneratio et cultus,
facilitas incedendo, animiq; demissio erga alios, hæc sunt Ritũ ac Vrbanitatis
forma et magis principale. 籩 pien 豆 teú 王 yŏ 帛 pĕ 禮 lì 之 chī
器 kí 也 yè. uasa arundinea, uasa lignea in usũ sacrificiorũ, uasa item,

aut lapides pretiosi, alijq; ornatus ex sevico, etc. uel in usū munervū, uel in usū
Templorū. hæc sunt Rituū et officiorū instrumēta. 升 xim 降 kiam 上 xam
下 hia 禮 li 之 chī 文 uen 也 yè. debita officia exterius exhibēda iux-
ta personarū dignitatē, aut ætatē, siue in ascēdēdo, siue in descēdēdo, siue
in standō, aut sedēdo in loco superiori, aut inferiori etc. hæc sūt Vrbanitatis
exteriora ornatus. 欣 hin 喜 hi 歡 huon 愛 ngái 樂 yŏ 之 chī 官
quon 也 yè. lætitia, iubilatio, gaudiū, amor, hæc sunt musicæ gubernatorū.
鍾 chum 鼓 cù 管 quon 磬 kim 樂 yŏ 之 chī 器 kí 也 yè. campanę
timpana, fistulæ, aut organa et cymbala, lapideæ laminæ, aut æreæ, quæ mal-
leolo pulsatæ resonāt, hæc sunt musicæ instrumēta. 綴 chuĕ 兆 chaó
舒 xū 疾 çiĕ 樂 yŏ 之 chī 文 uen 也 yè. cōsonātia uocū, aut ordinati saltus,
multitudo canentiū, aut choreas ducentiū, regulata motva, aut festinatio, hæc sūt musicæ ornatus.
禮 li 節 çiĕ 畏 min 心 sin 使 sù 行 him 無 uû 過 guó 不 pú 及
kiĕ. Observātia Rituū et urbanitatis normæ componūt populi corda, seu efficiūt,
ut in operando nō peccet per excessū, nec per defectū. 樂 yŏ 和 hô 民
min 聲 xim 使 sù 言 yen 無 uû 乖 quai 戾 li. musica concordat
populorū uoces, seu efficit ut uerba nō sint cōtradictēia aut variōni dissona. hinc
est quod sæpius in his libris musicæ nomē, pro populi, animiq; cōcordiâ accipiatur.)

p.2. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 民 min 可 cò 使 sù 由 yeû 之 chī 不 pú 可 cò
使 sù 知 chī 之 chī. C.a. plebs rudis, doctrinâ et exēplo eorū, qui ingenij acu-
mine, alijsq; naturæ dotibus, supra plebē ualdè eminēt, fieri potest ut ope et cōple-
ant uirtutes cuiq; notas, et cōnaturales, ut ei, patrē amare filios, filios obedire patrī-
bus, etc; nequit tamē fieri ut comprehēdat causas remotiores, effectus, et motiua il-
lorū uirtutū; hæc speculari Sanctorū uirorū est, atq; Sapientissimorū.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 好 haó 勇 yùm 疾 çiĕ 貧 pin 亂 luon 也 yè 人
gin 而 lh 不 pu 仁 gin 疾 çiĕ 之 chī 已 ỳ 甚 xin 亂 luon 也 yè. C.a.
pauperes animis et uiribus pollētes si amēt robur uiriū animiq; generosi tarū, et si-
mul molestē ferant, exercētur q; paupertē, rūdē paupertatis impatientes, et audaces animis
turbas excitabūt, atq; in quæuis alia mala ruēt. itē si detur homo, qui sanè impius et
nequā sit, atq; adeo nōuale at ārtes supplicijs, aut minis cohiberi, si eū tamē exercueris,
aut cōmineris seueriùs et supra modū, quâ dā desperatione actus peiora patrabit.
quare is aut nō irritādus, aut suauiter ad meliora inuitandus.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 如 jû 有 yeù 周 cheu 公 cum 之 chī 才 çaî 之 chī 美
mui 使 sù 驕 kiao 且 çie 吝 lin 其 kî 餘 yû 不 pú 足 çŏ 觀 quon 也
yè 已 ỳ. C.a. etiā si habuerit quis præclarissimi uiri cheu cum talentorū excellentiā,
si sit tamē superbus, atq; inuidus, nō patiēs sibi parē, illa omnia talēta sūt ac si nō essent,
nec

nec sufficiunt uel ut aspiciatur quidē: quāto magis nil apparebūt in oculis hominū
illi, qui omnibus talētis orbati inuidi sunt, et superbi (tunc tēporis multi eiusmodi)
fit. p.1. §.1. 子 çù 曰 yuĕ 三 san 年 nien 學 hiŏ 不 pú 至 chí 於 yū
穀 cŏ 不 pú 易 ỳ 得 tĕ 也 yè. C.a. hominē, qui tribus annis, seu diù
det operā studijs, et per hæc studia nō intēdat cōsequi ueram diuitias et munia publica,
nō facilè hoc nostro sæculo reperies.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 篤 tŏ 信 sin 好 haó 學 hiŏ 守 xeù 死 sù 善 xen
道 taó C.a. qui firmiter ex uerā diuq; cognitiōne sūa officia nouerit, et amator est studij (per stu-
diū enim tūm uirtutū, tūm rerū naturaliū, et mētis tenebræ longiùs dissipantur, et fides
profundiùs radices agit.) is seruat uirtutē uel ad motā usq;, et quidē nō sine
optimo ac prudēti moderamine rationis; licet enim, ut firmiter in fide suâ, et in ar
repto uirtutis proposito perseueret, nulla uitæ incōmoda, nec motē ipsā paueat, nō
tamē imprudenter, et sine ullo prorsus fructu, aut necessitate, se periculis obijcit.

§.3. 危 guei 邦 pam 不 pú 入 gĕ 亂 luon 邦 pam 不 pú 居 kiū
天 tien 下 hia 有 yeù 道 taó 則 çĕ 見 hien 無 uû 道 taó 則 çĕ
隱 in. nam (prosequitur idē Cōfucius) talis perfectus, ac prudēs uir in cala-
mitosū ac periclitans Regnū nunquā ineat; in turbato ac rebelli Regno non
moretur; si uideat in imperio seruari leges ac promoueri uirtutē, tum se prodit
nō recusās munus publicū; si secus, tùm dignitatibus ultrò abdicatis, clàm degit.

p.2. §.1. 邦 pam 有 yeù 道 taó 貧 pin 且 çie 賤 çien 焉 yen 恥
chì 也 yè 邦 pam 無 uû 道 taó 富 fu 且 çie 貴 guei 焉 yen
恥 chì 也 yè. e contra in imperio pacifico et uigentibus legibus, si perfectus is, magnisq;
talentis uir uelit manere in statu paupere et humili, nolens uirtutē talentis in bonū cōmune,
indecorū est: similiter, si turbato regno nullâq; lege uigente uelit diues ac in
dignitate cōstitutus apparere, indecēs erit; sine ullo fructu, et cū uitæ periculo.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 不 pú 在 çaí 其 kî 位 guéi 不 pú 謀 meu 其 kî
政 chím. C.a. qui nō est in eo munere et officio, nō cōsulet et agat de illius of-
ficij administratione. tractēt fabrilia fabri.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 師 sū 摯 chí 之 chī 始 xi 關 quān 雎 çiū 之 chī
亂 luon 洋 yam 洋 yam 乎 hû 盈 ym 耳 lh 哉 çaī. C.a. Magni
Præfecti musicæ, nominati chí, tempore, seu, tempore quo uiuille chí cœpit fungi offi-
cio Præfecti musicæ in Regno liù, musica, tūm quæ primo loco, tūm quæ in medio, tùm quæ
çiū dicta, quæ ultimo loco canebatur, o quàm suauis et cōcors erat! o quam dulciter
implebat aures! tacitè reprehēdit suitēporis homines, qui neq; musicæ, neq; uirtutū
amabant cōcentū. Musica in Sinis à 4. et amplius mille annis ab ipso Monarchiæ Si-
nicæ Capite fo hī inuēta fuit, eo fine ut uteluti Orpheus Sinicus saxeos, et ferinos

hominū moves ad naturalē vecinitudinē, et ipsos homines ad mutuā inter se unionem. veducevet. deinde alij Imperatores suā singuli musicā instituevūt, ovnauevūtq;

f.16.p.1.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 狂 quâm 而 lh̄ 不 pú 直 chĕ 侗 tūm 而 lh̄ 不 pú 愿 yuén 悾 cūm 悾 cūm 而 lh̄ 不 pú 信 sin 吾 ngû 不 pú 知 chī 之 chī 矣 ỳ. C. a. qui natura suâ genevosus esse, sed nō vectè utatur genevositate; qui insipiēs ac vudis, sed nō cautus, temerè loquēs et agēs; qui deniq; inepius, et talētis nacuus, sed nō sincevus, uelitq; appavere et agere ac siesset apius ad omnia, is cuiusmodi homo sit ego quidē nescio. si iuxta naturalē habilitatē uellet agere, adhuc doceri posset, ut paulatim ad meliova assurgevet; at ita indignus est qui doceatur, moneaturq;

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 學 hiŏ 如 jû 不 pú 及 kiĕ 猶 yeû 恐 cūm 失 xĕ 之 chī C. a. qui ad perfectionē sapicē cupiit pervenire ita dat operā. studio uivtutum, et scientiarū, ac si vetrogressi nullū fecevint gradū. indies conatū, et uives adhibet; nā si aliquid profecisse cognoscat, inde ualde timet ne id ipsū amittat.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 巍 guêi 巍 guêi 乎 hû 舜 xún 禹 yù 之 chī 有 yeù 天 tien 下 hiá 也 yè 而 lh̄ 不 pú 與 yù 焉 yen̄. C. a. ô sublimitas et excellētia uivtutis. Sancti illi Imperatores xun, et yu possidebāt quidē impeviū, sed illud nō magnifaciebāt. solā uivtutē, et amovē erga populū magni ducebāt. (Xún ob excellētiā suavū uivtutū electus fuit in successovē ab Imperatove yaô, excluso proprio filio tān. agebat ille agricolā in tevris mōtis liĕ xān dicti, et quātumuis honoves fugevet, fugiētē secuti sūt, et assecuti. sleve solebat quòd amovē pavetū, ac præcipuè nouercæ, et fratris natu minovis cōciliare sibi nequivet; et licet ei nouvca movtē iniustè infevve molivetur, sibi tamē culpā omnē adscvibebat; unde factus dein Imperator de ultione ne cogitavit quidē. erga populū patrē se exhibuit, matrēq; Imperavit 61. annis, uixit 110. obijt in campo çām ngū dicto, cum perseuisset ad loca Imperij move Vetevū, secùs quàm faciūt nunc Imperatores qui delegāt Visitatores. Xún fuit Octauus Imperator, numerādo ab ipso Monarchiæ Sinicæ Capite fŏ hī. de Imperatave yù aliquid infra dicemus. hîc tamē ad claviorē notitiā eorū quæ passim in his libris occurvūt, seriē Vetevū Imperatorū scive oportet. Libri Sinici, et præcipuè liber 通 tūm 考 cào dictus, in tres classes distinguūt Imperatores; in 1. classe eos ponūt, quos uocāt 三 sān 皇 hoâm, tres scilicet primæ et altioris notæ; 皇 hoâm 大 tá 也 yè namliuevā hoâm magnū significave uolūt. hi sūt 太 tái 昊 háo 伏 fŏ 羲 hī Monarchiæ Sinicæ truncus 畫 hoá 八 pā 卦 quá, qui depinxit octo sortes, aut divinādi modos, de quibus nos fusiùs infra agemus par. 5. f. 3. p. 1. secundus 炎 yen̄ 帝 tí 神 xin̄ 農 nûm nominatus 作 çó 醫 ȳ 書 xū qui cōfecit medicinæ libros. Tertius 黃 hoâm 帝 tí 有 yeù 熊 hiûm. uel 或 hoĕ 名 mîn alio nomine 軒 hien 轅 yuen̄ dictus 作 çó 甲 kiá 子 çù 曆 liĕ 日 gē 又 yeú 造

çáo 律 liŏ 呂 liù, qui circulo 60. annorū circūuoluētiū (sexagesimus annus litteris kiá çù signatur) tabulā perpetuā tēporū cōclusit: itē fistulas, aliaq; similia instrumēta primus resonare fecit. In 2. classe eos ponūt, quos 五 ù 帝 tí uocāt. 帝 tí 君 kiun̄ 天 tien̄ 下 hiá 也 yè. scilicet quinq; præstantissimos uivos gubernātores uniuersū Imperiū significare uolūt. ex his primus 少 xào 昊 háo 金 kin̄ 天 tien̄ appellatus. 修 sieū 太 tái 昊 háo 之 chī 法 fă qui avtes ac regulas omnes, quas Primus Ipevator reliquevat, refecit, cōcinnavitq; Secūdus 顓 chuēn 頊 hiŏ 高 cāo 陽 yaân nominatus 始 xì 作 çó 曆 liĕ qui cœpit disponere, ac distribuere Calēdariū annuale. Tertius 帝 tí 嚳 cŏ 高 cāo 辛 sin̄ uocatus 作 çó 九 kieu 韶 xaô 之 chī 樂 yŏ qui cōfecit nouē ordines musicæ xaô dictæ, cuius suavitas castissimè omniū animos alliciebat: uocaturetiā musica Regis Xún, quia huius musica ire suauissima et casta erat. Quartus 帝 tí 堯 yaô 陶 taô 唐 tâm dictus 仁 gin̄ 如 jû 天 tien̄ 智 chī 如 jû 神 xin̄ qui erga populū erat amplè benignus ac pius uti cælū est, erat ita prudēs et Sapiēs uti Spivitus Coeli sūt. Quintus 帝 tí 舜 xún 有 yeù 虞 yû nuncupatus 恭 cūm 已 kì 任 gín 賢 hien̄ qui in se ualdè reuerēs ac humilis erat, et in munere publico ualdè Sapiēs, ac nōnisi Sapiētes uivos ad dignitates seuchebat. In 3. deniq; classe eos numevāt, quos 三 sān 王 uâm uocāt. 王 uâm 天 tien̄ 下 hiá 歸 quēi 往 uàn 也 yè. scilicet tres Regū familias, ad quas populus omnis cōuersus est, aut cui se spōte subiecit, relicto priori Rege, significave uolūt; ex his numerāt 夏 hiá 禹 yù primo loco Regē yù ex familia hiá 治 chí 水 xuì 有 yeù 功 cūm, qui plenus meritis, ob aquas post dilluuiū relictas, quas per aquæductus ad flumina, et ad mave veduxit, obtinuit populi amovē. secundo loco 殷 in̄ 湯 tām. uel etiā 又 yeú 名 mîn alio nomine 商 xām 湯 tâm, Regē tām ex familia in̄, uel, xām. 伐 fă 夏 hiá 桀 kiĕ 救 kieu 民 mîn. qui, superato impio Rege kiĕ ex familia hia, à uexationibus et angustijs populū liberavit. tertio et ultimo loco duos numerāt nempe 周 cheū 文 uen̄ 王 uâm, Regē uen̄ uâm ex familia cheū 視 xí 民 mîn 如 jû 傷 xām qui obsumam pietatē uexationes aut labores populi respiciebat ac si essēt propria uulneva. et 周 cheū 武 uù 王 uâm. Regē uù uâm ex eadē familiâ 伐 fă 商 xām 紂 cheú 救 kieu 民 mîn, qui armis, superato impio Rege cheu ex familia xām populū à tyrānide liberavit, et Imperiū obtinuit.

p.2.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 大 tá 哉 çaī 堯 yaô 之 chī 爲 guêi 君 kiun̄ 也 yè 巍 guêi 巍 guêi 乎 hû 唯 guêi 天 tien̄ 爲 guêi 大 tá 唯 guêi 堯 yaô 則 çĕ 之 chī 蕩 tām 蕩 tām 乎 hû 民 mîn 無 uû 能 nêm 名 mîn 焉 yen̄. C. a. ô quā magnus et in uivtute eximius erat yaô cum esset

http://www.fondazioneintorcetta.info/

Imperator. ô quàm sublimis, et excelsus. dũtaxat coelũ reputatur magnũ intervecta: et solus yaô adæquat virtutibus coelũ. ô quàm ampla, et extẽsa illius virtus. populi nõ potuerunt verbis exprimere, nec sufficiẽter laudare.

§. 2. 巍 guei 巍 guei 乎 hû 其 kî 有 yeù 成 chim 功 cum 也 yè 煥 huón 乎 hû 其 kî 有 yeù 文 uen 章 cham. ô sublimitas, et excellẽtia virtutis. ipse yaô habuit perfectissimũ mentis sanctæ regiminis. ô quàm resplendẽs. cõmuni populorũ gratulatione acceptus, ipse enim perfectissimũ habuit ornatũ exterius in sanctis virtutibus, et intima, cõcordiq; musicâ. (per literas lì yŏ explicat hîc ornatũ Regis yaô, obquẽ fuit populis acceptissimus. quid veniat nomine lì yŏ habes supra f. 14. p. 1. §. 2. yaô ex Regulo electus Imperator a deo populi amans fuit, ut dicere solebat: fames populi mei mea est, frigus quod patitur ego patior, delicta quæ cõmittit mea sunt. cũ cõsolaturus populos per Provincias sine apparatu proficisceretur, die quadã audiuit puerulũ, nescio quẽ, cantare hæc: ad eri gẽdũ, et animãdũ populũ meũ nõ est quidquã melius quàm ruũ exẽplũ. cũ præteriret ui cũ quemdã dictũ hõa fum, plebs ei obuia fausta omnia acclamabat, precabaturq; coelũ, ut tanto Imperatori multas opes, filios, et vitæ annos cõcederet: Imperator nõ accepta uit hanc precatiõnẽ dicẽs: multæ opes pariunt multas curas, multi filij multos timores, multi vitæ anni multas miserias, et de decora. imperauit felicissimè 72. annis, uixit 118.)

§. 3. 舜 xún 有 yeù 臣 chin 五 ù 人 gin 而 lh 天 tien 下 hiá 治 chí (Discipuli ad cõfirmãda Præceptoris verba infra posita f. 17. p. 1 §. 1. præmittũt hunc, et sequẽtem §. Imperator Xún tantũ habuit Præfectos quinq; magni nominis et eximiæ virtutis viros, et ijs adiuuãtibus Imperiũ rectè administratũ est. eorũ nomina sunt 禹 yù, qui abaquis diluuij purgauit imperiũ. 稷 çiĕ, qui post diluuiũ docuit colere terras. 契 siĕ, qui docuit quinque doctrinas Reipublicæ necessarias, eas habes in lib. mẽm çù pan. 3 f. 12 皐 cão 陶 yaô, qui benè calles poenas criminibus debitas, causis decidẽdis præsidebat. 益 yĕ, cui curæ erãt mõtiũ aquæ.

§. 4. 武 ù 王 uâm 曰 yuĕ 予 yû 有 yeù 亂 luón 臣 chin 十 xĕ 人 gin. Imperator ù uâm ità ẽ aiebat: ego habeo rectè gubernãtes, turbasq; sedãtes in imperio subditos decem homines tantùm. scilicet I. 周 cheũ 公 cum 旦 tan. 2. 召 cháo 公 cum 奭 xĕ. de hoc memorãt Anales eâ felicitate, et industriâ administrasse Bovem Regna sibi cõmissa, ut tempore agriculturæ, aut colligẽdæ messis è uinculis solueret omnes culpæ reos, et hi cõstituto tẽpore spõte suâ redibãt ad carcerẽ, tametsi criminis capitalis cõscij essent. 3 太 taí 公 cum 望 uam. 4 畢 piĕ 公 cum. 5. 榮 yum 公 cum. 6 太 taí 顛 tien. 7 閎 hum 夭 yao. 8 散 sán 宜 ŷ 生 sem. 9 南 nân 宮 cum 适 quŏ. decẽ inter numerabantur postremæ Reginæ uxor 邑 yĕ 姜 kiam dictæ, quæ intus Palatiũ regebat eximiâ cũ uirtute et prudẽtiâ.

f. 17. p. 1 §. 1 孔 cum 子 çù 曰 yuĕ 才 çai 難 nân 不 pú 其 kî 然 gen 乎 hû 唐 tam 虞 yû 之 chi 際 çi 於 ŷ 斯 sû 爲 guei 盛 xim 有 yeù 婦 fu

人 gin 焉 yen 九 kieù 人 gin 而 lh 已 ŷ. C. citans antiquũ prouerbiũ. talẽtũ rectè gubernãdi, et uiri omnibus numeris absoluti sunt quid difficile: nõne id uerũ est. nã si tempus impeŋ tam, seu yaô, et tempus impeŋ yũ, seu xún, simul accipias, et conferas cum hoc nostro tempore impeŋ cheũ, hoc sanè reputatur magis floẽs uiris illustribus ad regimẽ idoneis, quàm præcedẽtia impevia (quia impevia yaô, et xún simul sumpta nõnisi quinq; illustres uiros numerãt, ad quẽ numerũ sequẽtia impevia hiá, et xam nec pertingere ualuerũt, et nostrũ impeŋ cheũ numerat plures, eosq; illustres tempore Imperatoris ù uam) sed qui sanè numerus. denariũ numerũ nec perficit quidẽ; nã inter decẽ datur una mulier, nempe Regina uxor ipsius ù uam; reliqui nouẽ illustres uiri, et nõ amplius. uerissimũ igitur est illud Veterũ dictũ: talẽta, aut talẽtis illustres uiros esse quid difficile.

§. 2. 三 sân 分 fuén 天 tien 下 hiá 有 yeù 其 kî 二 lh 以 ŷ 服 fŏ 事 sú 殷 in 周 cheũ 之 chi 德 tĕ 其 kî 可 cŏ 謂 guei 至 chi 德 tĕ 也 yè 已 ŷ 矣 ŷ. C. a. ex tribus partibus totius Impeŋ habuit illa vũ duas pro se (loquitur de Regulo uen uam, quẽ populi optabãt cõstitui Imperatorẽ loco impij Imperatoris chéu. tunc ex nouẽ Provincijs, quibus cõstabat sinẽse imperiũ iam sex illi sese dedere uolebãt, recusãte uen uam ob fidelitatẽ debitã legitimo Imperatori, quamuis impio) et tamẽ ut fidelis subditus seruire nõ destitit familiæ in, seu Imperatori chéu, qui erat ex familiâ in. igitur familiæ cheũ uirtus, seu uirtus Regis uen uam, qui erat ex familia cheũ, ipsa sanè potest ac debet dici summa uirtus, supra quã nõ sit alia. (impijssimus Chéu fuit nepos impij ù ŏ, qui in contẽptũ coeli, saccos sanguine plenos iubebat appẽdi in aëre, et sagittis eos petẽs dicebat, se in coeli Spiritũ iaculari; at sacrilegij huius poenã à coelo tulit, nã 4. Impeŋ sui anno in uenatione fulmine percussus, ut referũt Annales, et incinerescens dedactus interiit.)

p. 2. 子 çù 曰 yuĕ 禹 yù 吾 ngû 無 uû 間 kien 然 gen 矣 ŷ 菲 fì 飲 in 食 xĕ 而 lh 致 chí 孝 hiáo 乎 hû 鬼 guei 神 xin 惡 ŏ 衣 ŷ 服 fŏ 而 lh 致 chí 美 mui 乎 hû 黻 fĕ 冕 mien 卑 pi 宮 cum 室 xĕ 而 lh 盡 çin 力 lie 乎 hû 溝 keu 洫 hiu 禹 yù 吾 ngû 無 uû 間 kien 然 gen 矣 ŷ. C. a. Imperatorẽ yù ego nõ habeo uel minimũ quid, de quo possim arguere: ille parcus erat in proprio uictu, sed sumè prodigus in cultu et sacrificijs erga Spiritus cæli et terræ: simplici et paupere passim utebatur uestitu, sed sumè ornatus erat in uestibus sacrificij, et pileo, quã do publicè se uidẽdũ exhibebat. humile illi palatiũ erat ad morãdũ, sed omnes uires adhibebat in aperiẽdis fossis cũ canalibus, et aquæ ductibus ad seruandas aquas pro tempore siccitatis, uel ad exiccandas tẽpore multæ pluuiæ, ut cũ populorũ prouẽtu semper coleretur agri. Imperatorẽ yù ego nõ habeo uel minimum quid, de quo possim arguere; fuit uerè cõtemptor sui, et amator populi. (yù ob suas uir-

tutos, et merita nominatus fuit in successorē ab Imperatore Xún excluso propvio filio Xām, et fugiēs honores cū se se occuluisset, tandē à Regulis detectus in solium euectus est. eminuit in eo singulavis in audiēdo quolibet facilitas, evecto æveo campano in Aulæ atrio, ut dato signo illicò ad audiēdū accurreret, fuit cū inunici prādÿ vefectione decies è mēsâ surgeret, fuit itē cum tertiò è balneo, in quo corpus lauabat, et soluto adhuc capillo exiret, ut ad signū quod à dabatur uenientes audiret. intevalias leges illā statuit, quâ uinū seuevis poenis inhibuit misso in exilium uini inuētore. solitus dicere: uinū aliquando extinguet hoc imperium, nostrāq; familiā; et reuera ita accidit, ut alibi insinuabitur. imperauit 27. annis eâ prosperitate; ut meritò à uvea posteritate reputa; et si Sinicæ historiæ credamus, certè pertriduū à uvū pluisse refert. uixit annis 100. et ita à bomni priuato affectu alienus, ut moriēs successorē sibi coelo proposuerit spectatæ uirtutis uirū Ÿĕ excluso propvio filio Kì, quē tamē Reguli et populus elegere Imperij hæredē uti erat uirtutū paternarū. ut leges in lib. mém çù par. 3. f. 9. p. 2. et f. 10. p. 1.

Lib. Lún Yú

Pars. 3.

f. 1. p. 1. §. 1. 子 çù 罕 hàn 言 yen 利 lì 與 yù 命 mìm 與 yù 仁 gin. ut discipuli memorāt; C. vanò, et si opovteret, pavùm loquebatur de lucris, item de Fato, seu cœli dispositionibus, itē de uivtute gin, seu solidâ et absolutâ cordis perfectione; hæc enim tàm magna, tam subtilis, et tàm vecòdita uivtus est, ut uerbis explicari nequeat. lucra sapè nocēt famæ, suntq; malorū origo, cumq; opponātur uirtuti, indecorūest uirtutis amatori lucra loqui. Cœli dispositiones nō sunt quid ordinariū, sed vecōditæ et extra captū humanæ scientiæ, ideo in silētio uenevādæ, nō temerè inuestigandæ. placet hîc uerba 張 cham 氏 xí 曰 yuĕ ipsius met Cōmētatovis cham in severe, quia multū ualēt contra Diuinatores Sinēses, nā iuxta mētē Cōfucij, quē Sinēses ut Sanctū, sanctaq; loquētē uenevātur, homines debēt firmiter credere, uitā, et movtē, felices, aut infelices euētus tantùm à coelo esse, nec posse ab homibus præsciri; nō ideo tamē licere sine uirtutis regulâ uiuere. eius hæc sunt uerba 天 tien 命 mìm 靡 mì 常 chàm 其 kì 生 sem 死 sù 禍 hó 福 fŏ 壽 xeu 夭 yaò 窮 Kium 通 tūm 之 chī 理 lì 窈 yaò 冥 mím 而 lh̀ 難 nàn 知 chī 幽 yeū 遠 yuen 而 lh̀ 難 nàn 必 piĕ 人 gin 惟 gueî 宜 ý 盡 çín 人 gin 道 taó 之 chī 所 sò 當 tàm 爲 gueî 者 chè 而 lh̀ 默 mĕ 以 ý 聽 tím 之 chī 若 jò 語 yú 人 gin 以 ý 命 mìm 則 çe̋ 人 gin 將 çiam — yĕ̀ — yĕ̀ 取 çiù 必 piĕ 於 yū 天 tien 而 lh̀ 怨 yuén 尤 yeû 之 chī 心 sìm 生 sem 矣 ý 故 cú 夫 fu 子 çù 亦 yĕ 罕 hàn 言 yen 欲 yŏ 人 gin 之 chī 自 çú 修 sieū 也 yè §. 2.

§. 2. 達 tà 巷 hiám 黨 tàm 人 gin 曰 yuĕ 大 tá 哉 çaī 孔 cùm 子 çù 博 pŏ 學 hiŏ 而 lh̀ 無 uû 所 sò 成 chìm 名 mîm. tà hiám pagi homines (quingētavū domovū locus uocatur tàm) dicebāt: ò quàm magnus Confucius! amplissimus sanè in omni genere sciētiavū et uivtutū, ac nihil in eo appavet magis speciale, per quod possit speciali nomine uocavi. omnia in eo summa sunt.

§. 3. 子 çù 聞 uen̂ 之 chī 謂 guéi 門 muên 弟 tí 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngû 何 hô 執 chĕ 執 chĕ 御 yú 乎 hû 執 chĕ 射 xé 乎 hû 吾 ngû 執 chĕ 御 yú 矣 ỳ. C. his de se laudibus auditis alloquēs discipulos ait: ego quid, quāue arte agā, ut possim speciali nomine appellari! agāne Auvigā. agāne Sagittaviū! ego sanè agā Auvigā. humilitatis gratiâ hæc dixit, artē famulovū eligēs.

p. 2. §. 1. 子 çù 曰 yuĕ 麻 mâ 冕 mièn 禮 lì 也 yè 今 kìn 也 yè 純 xûn 儉 kién 吾 ngû 從 çùm 衆 chúm. C. a. ex subtili cānabo cōtexū gestare pileū olim mos et vitus erat; hodie uerò in usu est ex sevico cōtexū ferve, ob amorē parcimoniæ; in hoc enim, nec tot laborum textura, nec tot sumptus requirūtur, ut in illo; hinc ipse sequor cōmunitatē, quæ nō agit cōtra substātialia virtutū aut cōtra vationē, quamuis agat cōtra exteriorē virtū Vetervū.

§. 2. 拜 pái 下 hiá 禮 lì 也 yè 今 kìn 拜 pái 乎 hû 上 xám 泰 tái 也 yè 雖 suì 違 guéi 衆 chúm 吾 ngû 從 çùm 下 hiá. olim itē in uisitādo Rege genua flectere, capite in tervā demisso in Aulâ inferiori mos et vitus erat, nunc uerò omnes in uisitādo Rege genua flectūt in Aulâ superiori, quod sanè arrogātia et superbia est; ideo quāuis in hoc sim cōtrarius omnibus, ipse sanè sequar virtū Vetervū, genuflectā in Aulâ inferiori.

§. 3. 子 çù 絶 çiuĕ 四 sú 毋 uû 意 ý 毋 uû 必 piĕ 毋 uû 固 cú 毋 uû 我 ngò. C. ut discipuli memorāt, omninò abdicauerat à se hæc quatuor, scilicet, nō habebat propriā uolutatē, seu nō dirigebatur affectu aliquo, aut iudicio priuato; nō erat circa verum euentus determinatus ad unū, sed indifferēs ad omnia ea, quæ coelū decreuisset; nō erat propriÿ iudicij tenax, veiā pervactâ, nō iterum vēillā uoluebat animo, sed omnē anxietatē deponebat; nō erat denique amator sui.

f. 2. p. 1. §. 1. 子 çù 畏 guéi 於 yū 匡 quām. C. sibi et discipulis cauebat dum tervā sive tervā quām. olim Mandavinus quidā Regni lù nomine yam hù ualdè uexauerat populū tervæ quām, et quia Cōfucius ultu habitug; similis illi erat, adquinq; dies fuit ibi à militibus obsessus; ipse tamē meticulosos discipulos sequētibus uerbis cōsolatur:

§. 2. 曰 yuĕ 文 uen̂ 王 uam 既 kì 沒 mŏ 文 uen̂ 不 pú 在 çaì 茲 çū 乎 hû. dicens: piusille Rex uen̂ uam quoniā non exstat inuiuis, anne simul eius uirtutū ovnatus, vitus, et legū nitor nō exstat hîc? uirtus nunquā movitur.

§. 3. 天 tien 之 chī 將 çiam 喪 sam 斯 sū 文 uen̂ 也 yè 後 heú 死 sù

sù 者 chè 不 pú 得 tè 與 yú 於 yū 斯 sū 文 uen̂ 也 yè 天 tien̄ 之 chī 未 uí 喪 sàm 斯 sū 文 uen̂ 也 yè 匡 quam̄ 人 gin̂ 其 kî 如 jû 予 yû 何 hô. sienim coelū provsusiamuoluisset in mundo extingui hunc ovnatū, et sanctos vitus à Priscis, sanctisq; Regibus propagatos, ego post illos natus et moviturus nō ualuissē obtineve, colere, ac dilatare talē ovnatū: quandoquidē igitur coelū noluit ut pevivet talis ovnatus, tervæ quam̄ homines illi quid contra me potervnt. necē quidē nobis homines molivi, sed nullomodo inferve inuito coelo ualebūt.

§.4. 大 tái 宰 çai 問 uen̂ 於 yū 子 çù 貢 cum̄ 曰 yuě 夫 fū 子 çù 聖 xim 者 chè 與 yū 何 hô 其 kî 多 to 能 nem̂ 也 yè. Mādavinus tirulo tái çai intervogauit Cōfucij discipulū çù cum̄ dicēs: magister uius est quidē uir sanctus, alioquin quomodo ille tot haberet artes et talēta? hic nō uirtutes animi, sed dotes naturales Cōfucij, ac dexteritatē in sagittādo, uenādo, piscādo, curvus vegēdo etc. mirabatur

p.2.§.1. 子 çù 貢 cum̄ 曰 yuě 固 cú 天 tien̄ 縱 çum̄ 之 chī 將 çiam̄ 聖 xim 又 yeú 多 to 能 nem̂ 也 yè. D. çù cum̄ ad hæc. a. ueve coelū ualdè prodigè se habuit erga Cōfuciū; effecit enim ut esset sanctus, et insuper eū cumulauit tot naturæ dotibus; quæ quidē nō sūt sanctitatis infallibilia indicia sed una cū sanctitate Cōfucio gratis à coelo datæ.

§.2. 子 çù 聞 uen̂ 之 chī 曰 yuě 大 tái 宰 çai 知 chī 我 ngò 乎 hû 吾 ngû 少 xaó 也 yè 賤 cien 故 cú 多 to 能 nem̂ 鄙 pi 事 sú 君 kiun 子 çù 多 to 乎 hû 哉 çai 不 pú 多 to 也 yè. C. hæc audiēs a. ad discipulū: Mādavinus nouit ne me! ego cūessem adolescēs, quia pauper et humili loco natus, ideo tot artibus, humilibus q; officijs operā dedi, et in ijs seriò me exercui; sed an perfectus quis exhis denominabitur? profectò nō multa talēta, sed solidæ uirtutes denomināt perfectū.

§.3. 牢 laô 曰 yuě 子 çù 云 yun̂ 吾 ngû 不 pú 試 xi 故 cú 藝 ý. discipuli memorāt, cōdiscipulū nomine laô olim solitū dicere. Confucius nostra ieba: quia me adolescēte paupere nō usi sunt Reges ad gubernādū, ideo studio artiū liberaliū animū applicui, ideo in me artes, si quæ sunt.

§.4. 子 çù 曰 yuě 吾 ngû 有 yeù 知 chī 乎 hû 哉 çai 無 uû 知 chī 也 yè 有 yeù 鄙 pi 夫 fū 問 uen̂ 於 yū 我 ngò 空 cum̄ 空 cum̄ 如 jû 也 yè 我 ngò 叩 kèu 其 kî 兩 leàm 端 tuon̂ 而 lh̄ 竭 kiě 焉 yen̂. C. cum ab omnibus passim uocaretur omniscius, humilitatis ergò ait: ego nō habeo scientiā aliquā, nullā prorsus habeo. tantùm hoc de me fateor; si de tur plebeius et humilis homo, qui ueniat in ervogatū me aliquid, quicunq; ille sit, uel rudis et omnibus talēris uacuus sit, ego sanè sta tim exponoilli rem funditùs à principio usque ad finē, et rē omninò absolua

f.3.p.1. 子 çù 曰 yuě 鳳 fum̄ 鳥 niaò 不 pú 至 chí 河 hô 不 pú 出 chŏ 圖 tû 吾 ngû 已 ỳ 矣 ỳ 夫 fu. C. olim suspirans a. Aquila vegia auis iā nō apparet amplius; è fluuio iā nō amplius prodit mappa (Sanctorū Regū indicia) nulla igitur mihi spes

spes veliqua propagādi Sanctorū legē. Crunc Cōfucius nō agebat mādavinū, quia Reges nō Sapiētes, et rectos uiros, sed uiribus, aut facūdiâ uerborū pollētes promouabāt ad dignitates, quas Cōfucius nō alio fine desiderabat, nisi ut facilius sanā doctrinā per Prouincias dilatare posset; ideo suspirans memorat Sanctorū tempora; nā aiunt tempore Regis xún apparuisse speciosā Aquilā supra Aulā; tempore Regis uen̂ uam̂ Aquilā cecinisse in monte kî xān dicto, ubi natus est Rex; tempore ite primi Imperatoris Sinarū fŏ hī ex fluuio 黃 hoam̂ 河 hô prodijsse equinū monstrū, quod ferebat in dorso mappā, ut infra uides, ex lib. 易 yĕ 經 kim̄ decepta

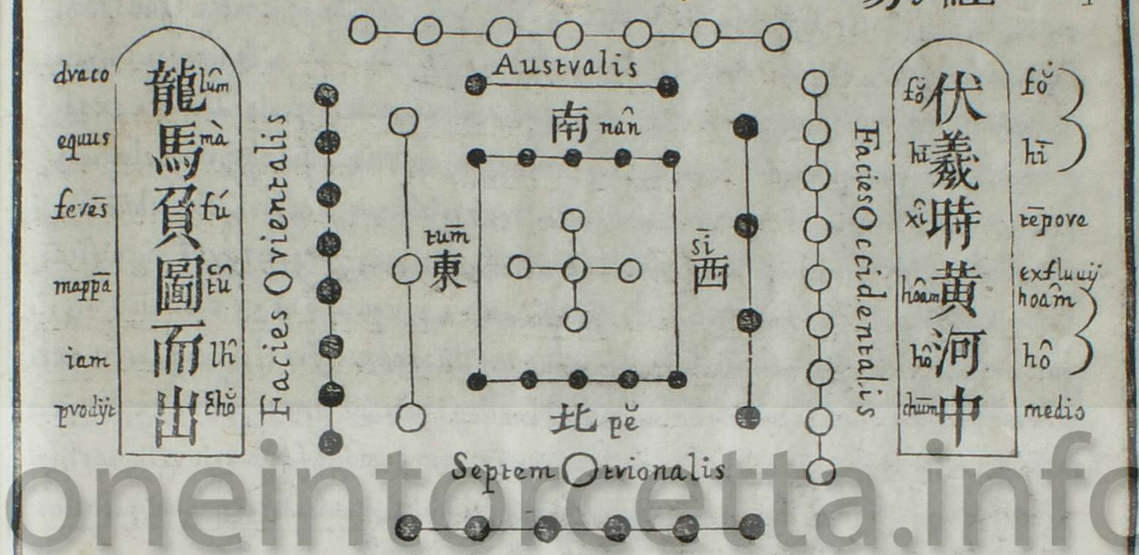

Adbreuē aliquā notitiā huius mappæ, et eorū fere omniū, quæ non minus fusè, quàm obscurè cōtinētur in lib. yĕ kim̄, spectat sequētia.

Puncta simul sumpta 55. numerātur, ve pariti ones uerò punctorū tātū 10. aliæ cōstat ex nigris pūctis et num°. paribus, atq; adeo imperfectioribus, et subiacēt terræ, ut sunt 2. 4. 6. 8. 10. quæ uocāt 陰 in̄. aliæ ex albis, et imparibus, atq; adeo perfectioribus, et subiacēt coelo, ut sunt. 1. 3. 5. 7. 9. quæ uocāt 陽 yam̂. Pevilla quinq; puncta alba in modū crucis clausa decē nigris, et sita in medio mappæ, significāt quēdā magnū terminū sine termino, quē uocāt 太 tái 極 kiĕ, et dicūt esse quid sūmū, et inexhauribile 太 tái 極 kiĕ 無 uû 極 kiĕ 也 yè. his 15 punctis ablatis, 40 veliqua diuidūt in duas partes, in 20. puncta alba, et in 20. nigra, et uocāt 兩 leàm 儀 ŷ. uel 二 lh̄ 氣 kî. uel 陰 in̄ 陽 yam̂. Hæc ipsa 40. puncta iterū diuidūt in 4 figuras, quæ sunt facies exteriores mappæ, scilicet à septentrione 6. nigra puncta, ab austro 7. alba, ab oriēte 8. nigra, ab occidēte 9. alba, uocāt. 四 sú 象 siam̂ 之 chī 數 sú numerū quatuor imaginū; quæ sunt facies interiores mappæ, scilicet. 1. punctū albū, 2. puncta nigra, 3. puncta alba, et 8. puncta nigra uocāt 四 sú 象 siam̂ 之 chī 位 guéi; sedē ac dignitatē quatuor imaginū. Iterē hæc ipsa 40. puncta subdiuidūt in octo partes, quas uocāt 八 pă 卦 quá, octo sortes. scilicet. 1. punctū albū uocāt 乾 kiên, et cælū significāt. 2. nigra uocāt 坤 quēn̄, et terrā denotāt. 3. alba

ba uocant 震 chîn, et tonitrua signāt; 4. nigra uocat 兌 tuí, et montiū aquas significant; 6. nigra uocat 坎 cân, et fluminū maxīas aquas designāt; 7. alba uocat 離 lî, et ignē denotāt; 8. nigra uocat 巽 siuén, et uentos signāt; 9 alba uocat 艮 kén, et montes significat. Has octo sortes multiplicat in 16. alias; has 16. in alias 32; has demum in 64. sortes, ita ut quælibet ex 8. habeat sub se septē alias sortes. de his 64. sortibus agit liber yĕ kim, quas 伏羲 fŏ hî lineolis dumtaxat depictis, sine litteris, aut aliâ explicatione proposuit: deinde 文王 uên uâm et nomina sortibus imposuit, et sortes suo modo, ac particulari mappâ exposuit. 周公 cheū cūm uerò lineolas, quas fŏ hî depictas in quatuor mappis reliquit, cōmentatus est. 孔子 cûm çù denique, seu Cōfucius ciuitatē adē, quæ uenûam, et quæ cheū cūm exposuere, suâ quoq; mētē exponit. Demùm ex ss. punctis albis et nigris ex quibus cōstat superior mappa, extrahūt quinq; prima elemēta, quæ uocāt 五行 hîm, scilicet decē illas repartitiones punctorū, cōtrahūt in quinque, alba nigris colligādo in hunc modū: 5. alba cū 10. nigris, per quæ terrā significāt; 1 albū cū 6. nigris, per quæ aquā; 2. nigra cū 7. albis, per quæ ignē; 3. alba cū 8 nigris, per quæ lignū; 4. nigra cū 9. albis, per quæ metallū: sed ut infra clarius patebit ex expositione Cōfucij nōnisi 4. elemēta ex mappis colligi possūt. præsupposita explicatione huius primæ mappæ punctorū, quæ est reliquarū mater, et origo, facile erit reliquas libri yĕ kim, tum quas fŏ hî, tum quas uen uâm pinxit, percipere: hîcitaq; si duas alias exponā, satis iudicabitur.

2 quen	8 kén	5 can	7 siuen	3 chin	6 lî	4 tuí	1 kien
8 坤	7 艮	6 坎	5 巽	pâ quá 震 4	離 3	兌 2	乾 1
maior īn 太陰		minor yâm 少陽		minor īn 少陰		maior yâm 太陽	
			sú siam				
陰 īn			leâm ŷ			陽 yâm	
Radix prima, et summa origo 太極 tái kié uerū inexhauribilis							

Hâc mappâ uidetur fŏ hî ordinē productionū rerū significare uoluisse; nā in lib. yĕ kim par. 3 f. 16. p. 1. §. 1 legitur hæc uerba 太極 tái kié 生 sem 兩 leàm 儀 ŷ 兩 leàm 儀 ŷ 生 sem 四 sú 象 siam 四 sú 象 siam 生 sem 八 pâ 卦 quá. scilicet tái kié produxit duo ŷ, hæc duo ŷ produxerūt quatuor imagines, et hæ produxerūt octo sortes, seu quá difficile tamē est clarè percipere quid ueniat nomine ŷ, quæ nā determinatè sint quatuor imagines, et octo quá; ignorārim per ignorius libri sinici uidētur explicare, hinc factū puto, ut in usu libri yĕ kim Sinēses aliqui tàm longè à uero aberrauerint. nomine tái kié nō dubito quin Sapientissimi Pisci Deū causā primā rerū omniū definire uoluerint, ut patet ex supradictis nomine in yâm præcipuè terram, et coelū significāt; ut tamē ita deinde miscērent et cōfunderent, ut

ut uix scias quid rerū sint, in et yâm; nā in quatuor imaginibus, et in octo quá (quæ itē non minus obscurè confundūt, et agitāt quàm in yâm) etiā inuenies cœlū, et terrā, seu yâm, et in, atq; adeo mutuā causalitatē, et priorita tē. Itē inter res creatas quidquid perfectius est, sicō paretur cū alio, uocāt yâm, imperfectius uocāt in: sic lux est yâm, tenebræ in, eodē modo dies et nox, sol et luna, mas et fœmina, maritus et uxor, etc. nomine quatuor imaginū præcipuè significāt cœlū, seu tái yâm 2. terram seu tái in, ut ex mappis colligitur; 3. solē seu xào yâm; 4 lunā seu xào in, ut aliqui uolunt. at liber 通 tûm 考 cáo dictus, in quo examinātur res cōtentæ in libris sú xū ù kim, ait, nomine quatuor imaginū significari solē, lunā, stellas maiores claritate coruscātes, et stellas minores nō coruscātes 太 tái 陰 in 太 tái 陽 yâm 少 xào 陰 in 少 xào 陽 yâm 又 yeú 謂 guéi 日 gĕ 月 yuĕ 星 sim 辰 xin 天 tien 之 chī 四 sú 象 siám 也 yè. Quid deniq; significet nomine pâ quá habes supra in explicatione mappæ punctorū, ubi octo quæ uocāt sortes, explicātur, iuxta ordinē numeri superioris huius 2ª mappæ; nā numeri à latere aliū ordinē signant. Ex dictis productionū seriē deducere probabiliter potest hoc modo: tái kić Magnā, et in exhaurībilē rerū omniū originē produxisse cœlū et terrā, solē, lunā, et stellas, maria, flumina, montes, tonitrua, uētos. Aliam mappā similē huic, sed hâc maiorē, constātē 64. domunculis, alijs nigris, alijs albis, fŏ hî depinxit, itē aliā figuræ sphericæ complectentē in medio sui quadratā, 64. linearū combinationibus diuisā; sphericā mobilē, quadratā immobilē esse uolunt, et in illâ cœlū, in hâc terrā signāt: hinc deinde Posteri 64. sortes, illarūq; uarias cōbinationes, ac demū sortilegia, fausta, infausta q; deduxerūt, mētē tamē fŏ hî, ut ipse puto, nullo modo asseruti sunt. Nūc ad huius nostræ digressionis cōplementū, et ad pleniorē notitiā libri yĕ kim, secundā fŏ hî mappā, et figuræ sphericæ minorē, quæ maioris mater est, exponamus.

Chāo çù uerba ibidem.

東南巽西南艮西北 tûm nân siuén sî nân, kén sî pĕ

邵子又曰乾南坤北 chaó çù, yeú yuĕ kién nân quên pĕ

離東坎西震東北兌 lî tûm cân sî chín tûm pĕ, tuí

significat aquas montium

兌 tuí

Calor 暑 gĕ

Coelū seu Aer 氣 kî 天 tien

Humiditas 濕 xĕ

significat uentos 巽 siuén

Ignis 火 hŏ

Terra elementaris 土 hîm et

Aqua 水 xuĕ

Lux

Tenebræ

Sol

Luna

Mas

Fœmina

Maritus

Uxor

significant montes

significant terram

艮 kén

significant tonitrua

震 chîn

Cōfucii uerba in lib. yĕ kim par. 4 f. 2. §. 1.

孔子曰天地定位山 cûm çù yuĕ tien tí tîm guai xân

澤通氣雷風相薄水 gĕ tûm kî lui fûm siam pŏ xuĕ

火不相射八卦相錯 hŏ pu siam xĕ pá quá siam só

Ex sinicis Sapientibus unus chaó çù dictus, cuius uerba habes in latere huius mappæ uult octo illas lineaṙũ reparṫitiones significare octo Orbis uultus, aut uentos mutuò oppositos; quatuor principales, scilicet, meridionalẽ, septẽtrionalẽ, orientalẽ, et occidẽtalẽ; quatuor minus principales, nempè inter medios, inter orientẽ, et septẽtrionẽ, inter orientẽ, et austrũ, inter occidẽtẽ, et austrũ, et inter occidẽtẽ et septẽtrionẽ. ita ille exponit uerba Confucij, quæ habes in altero latere mappæ uerborũ Cõfucij; litteralis sensus est: coelũ, et terra determinata sedẽ et locũ habent; mõtes et montiũ aquæ mutuò sese penetrant per proprias exhalationes et halitus, tonitrua, et uenti mutuò sese stringũt et urgẽt; aqua et ignis mutuò tẽperiẽtes excessũ propriarũ qualitatũ nõ sibi mutuò nocẽt, atq; adeo octo quá sibi mutuò succedũt, uniuntur, et adiuuantur, hocidẽ 易 yĕ 經 kim 講 kiàm 說 xuĕ Cõmentator libri yĕ kim clariùs exponit ut infra. 觀 quon 圖 tũ 位 guei 乾 kièn 南 nan 坤 quen 北 pĕ 是 xí 天 tien 確 kiŏ 然 gen 在 çai 上 xám 地 tí 隤 tuí 然 gen 在 çai 下 hia 兩 leam 儀 ŷ 之 chi 位 guei 定 tim 矣 ŷ 由 yeû 是 xí 艮 kén 與 yû 兌 tuí 對 tuí 澤 gĕ 氣 kí 上 xám 通 tum 於 yû 山 xan 爲 guei 雲 yun 爲 guei 雨 yù 山 xan 氣 kí 下 hia 通 tum 於 yû 澤 gĕ 爲 guei 泉 çiuen 爲 guei 水 xuí 矣 ŷ 震 chin 與 yû 巽 siuén 對 tuí 是 xí 雷 lûi 因 in 風 fum 而 lh 益 yĕ 迅 sín 風 fum 因 in 雷 lûi 而 lh 益 yĕ 烈 lie 其 kí 勢 xí 相 siam 薄 pŏ 而 lh 交 kiao 相 siam 動 çu 矣 ŷ 坎 cán 與 yû 離 li 對 tuí 是 xí 水 xuí 得 tĕ 火 hŏ 而 lh 濟 çi 其 kí 寒 han 火 hŏ 得 tĕ 水 xuí 以 ŷ 濟 çi 其 kí 燥 sáo 其 kí 用 yum 相 siam 濟 çi 而 lh 不 pu 相 siam 射 xĕ 矣 ŷ 然 gen 對 tuí 待 tái 之 chi 中 chum 即 çiĕ 有 yeù 交 kiao 變 pién. sensus est: cõspice mappæ situ; sors kièn ad aust. et quen ad septẽtrionẽ, hoc significat, coeli sedẽ pro culdubio esse supra, et terræ infallibiliter esse infra, ita duorũ ŷ, seu cœli, terræq; locũ, et sedẽ determinata esse. inde etiã est, ut aliæ duæ sortes Kén et tuí à fronte sese et oppositè respiciãt, et significãt, subterraneaṙũ aquæ ṙũ halitus ascẽdere, et penetrare ad mõtes, inde fieri nubes, fieri pluuias; similiter montiũ humores descẽdere, ac penetrare ad locũ aquarũ, inde fieri fontes, fieri aquas surgẽtes. sortes chín et siuén à fronte se se mutuò respicientes, significãt, tonitrua propter uentos iam magis præcipitater curuare, et uẽtos propter tonitrua, seu ignitas exhalationes, iam magis excandescere; eorũ enim uirtutes et potẽtiæ mutuò se se urgẽt ac stringũt, et sic unitæ ac mixtæ mutuò sese foueãt et adiuuãt. sortes cân et lî se se oppositè respicientes, significãt, aquas ob ignẽ cũ prouentu tẽperare propriã frigiditatẽ, et ignẽ ob aquas temperare propriã siccitatẽ et calorẽ: quandoquidẽ igitur eorũ qualitates et potẽtiæ ita mutuò temperantur, nullo sanè modo mutuis se se iaculis confodiẽt, atq; adeo clarũ est, in harũ oppositionũ medio sanè dari mixtionis et mutationis successionẽ. huius q; cõmentatoris uerba. Ex supradictis colligi potest. 1. Priscorũ Sapientũ mẽtẽ in exponẽdâ hâc fo hi mappâ nõ unã eandẽq; fuisse. 2. ex hâc mappâ, iuxta mentẽ Cõfucij, nõnisi causas, et effectus aliquos naturales de-

deduci. 3. quatuor prima Elemẽta in eâdẽ mappâ per quatuor latera media euidẽter exprimi, si tantùm nomẽ illud coelũ latiùs accipias, et àèvẽ intelligas, atq; adeo qui ex mappâ punctorũ quinq; elemẽta intulerũt, id nõ ex fo hi lineolis deduxere. 4. per reliqua quatuor latera lateralia congruẽtiùs, quatuor elemẽtorũ qualitates exponi posse, quàm mõtes, et aquas mõtiũ, tonitrua, et uẽtos: tùm quia uerba Cõmẽtatorũ et oppositionẽ harũ octo sortiũ, et connexionẽ, et mutationẽ, aliaq; huius generis explicãt, quæ omnia aptissimè elementis, et eorũ uirtutibus competũt, nõ autẽ mõtibus, et mõtiũ aquis etc. tùm quia ex lineolis fõhi contrariorũ oppositio deducitur, ut, hæ ☲ per quas ignẽ signãt, opponuntur his ☵ per quas aquã, nã priores constãt duabus extremis lineolis integris, et mediâ diuisâ, posteriores uerò è contra, cõstãt duabus extremis diuisis, et mediâ integrâ; et sic de cæteris; sicigitur quatuor partitionibus lineaṙũ oppositaṙũ quatuor elemẽta cõgruentèr aptãtur, reliquis quatuor partitionibus quatuor qualitates, per quas ipsa elemẽta cõtrarietatẽ exercẽt, congruentiùs aptari potuerũt; nec sic ita explicẽtur octo quá, deest illis unio, aut mutatio; nam in mixtis et uniũtur, et mutãtur; itẽ in Orbe hoc uniuerso cũ summâ pace in loco sibi debito contigua degũt, ut ignis cũ àève, àèv cũ aquâ, aqua cũ terrâ, nec sibi mutuo nocent. 5. circulũ in medio mappæ situ, complectẽtẽ duos alios minores circulos, correspõdentes illis quinq; punctis albis primæ mappæ punctorũ, quæ claudũtur decẽ punctis nigris, et ibi in medio sita significãt tái kiĕ, seu magnũ et minũ sine termino, ut notatur in libro 四 su 書 xũ 瑯 lam 玕 can hi suevbis 其 kí 中 chum 之 chi 五 ù 十 xĕ 爲 guei 太 tái 極 kiĕ. atq; adeo nõ sine aperta contradictione cibidẽ dici per decẽ illa puncta nigra, et quinq; alba terrã significari; hoc enim gratis cõfingũt, et nõnisi ut numerũ quinq; elemẽtorũ cõpleãt. quã parte habẽt cũ elemẽtis metalla, et ligna, quæ nõminus quàm reliqua mixta ex elemẽtis cõstãt! si ideo, quia in usus hominũ, ut aliqui uolũt, omninò requiruntur; ita etiã nõminus àèr quàm argẽtũ, et metalla, nõminus cibus in escã, quàm aqua in potũ necessaria homini sunt. si ideo, ut alij uolũt, quia in ipso met homine ab ipsis assignata quinq; elemẽta exprimũtur, scilicet hominis manus, pedes q; signãt ligna et arborũ ramos, pellis et cauo terrã, sanguis aquã, ossa metallũ; halitus denique et respiratio ignẽ: ita etiã ipse asserã, hominis caput signare coelũ, oculos signare stellas etc; nõ enim per similitudines prima elemẽta naturalia definiuntur; sed ab ipsis mappis, ab ipso Confucio, et ab ipsis Cõmẽtatoribus libri yĕ kim sub nominibus mixtionis, contrarietatis, et mutuæ oppositionis, mutuæ connexionis, conuersionis, mutationis, generationis, etc. deducũtur. unicũ dumtaxat locũ lib. yĕ kim. pag. 3. f. 10. p. 1. §. 1. hîc ad maiorẽ cõfirmationẽ proponã. ibi textus explicãs primã mappã, constãtẽ quinquaginta quinq; punctis air. 天 fan 天 tien 地 tí 之 chi 數 su 五 ù 十 xĕ 有 yeù 五 ù 此 cù 所 sò 以 ŷ 成 chim 變 pién 化 hoá 而 lh 行 him 鬼 quèi 神 xin 也 yè. id est, omnia cœli, seu alba et imparia, terræq; seu nigra et pauia puncta numero quinquaginta et quin-

quinq; sunt, et sunt id unde pvficiũtur cõuersiones et productiones rerũ, quibus mi-
rabiliter manifestantur operationes et potentia quèi xin; hîc nomine quèi xin Sinẽses
interpretes elementorũ Causã, ac Dominũ intelligũt, his uerbis: 五 ù 行 hîm 生 sem
成 chîm 出 chŏ 來 laî 日 yuè 變 pién 化 hoá 就 çiéu 五 ù 行 hîm 所
sò 以 ỳ 生 sem 成 chîm 王 chû 宰 çaî 日 yuè 鬼 quèi 神 xin, idest, quinq;
elemẽtorũ productio et productionis pvfectio pereffectus foris apparẽs uocatur pién hoá,
seu productio, creatio, etc: quinq; elemẽtorũ causa, et eorũ pductionis ac pvfectio-
nis Dominus; uocatur quèi xin. et paulo post addũt hæc uerba: 天 tiẽn 地 tí
陰 in 陽 yam 變 pién 化 hoá 皆 kiaî 鬼 quèi 神 xin 所 sò 爲 gueî, idest,
et cæli, et terræ, et eorũ quæ signantur nominibus yn et yam, productiones, una om-
nes à Suprema Causa, et rerũ omniũ Domino, seu quèi xin, ortũ et pvfectionẽ habẽt.
nõ dubito quin nomẽ quèi xin latè accipiatur, et in libris sinicis ua riè nõminùs, quàm
cõfusè explicetur; sed iuxta ea quæ in antiquissimo lib. yĕ kim extãt, nomẽ quèi xin,
rationẽ uniuersalẽ Spiritus significare uidetur, à creato et increato præscindẽtis.
hinc aiũt operationes mirabiles naturæ à quèi xin esse, et per eas dẽ operationes,
nõ autẽ in se, percipi ipsos quèi xin; ut, in homine actũ uisionis, auditionis, etc. à
quèi xin interiùs regẽte, ac dominãte, procedere, et inuisibilẽ quèi xin uirtutẽ ex-
teriùs indicare, eodẽ modo aiũt de reliquis uiuentibus; hinc etiã ex supradictis infer-
tur, à mirabilibus cæli, terræ, elemẽtorũq; productionibus, Supremi Spiritus sũmam
uirtutẽ inuisibilẽ palã omnium oculis fieri: [inuisibilia enim ipsius, à creatura mundi
per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sẽpiterna quoq; eius uirtus, et diuinitas.]
Hanc diggressionẽ prolixiùs fortè quàm par erat, protraxisse uidebor; huic tamẽ pro-
lixitati parcẽt, saltẽ ij, qui hanc Christi Domini Sinẽsẽ uineã tot sudoribus colũt, dum
et libros illũ, quẽ inter alios difficillimũ reputãt Sinæ, ac uel ab ipsis primæ notæ litteratis
impenetrabilẽ, hîc breui cõpẽdio expositũ habent, et simul argumẽta nõ pauca contra
usũ sortilegiorũ. nunc eò unde diggressi sumus reuertamur.

p.2 §.1 子 çù 見 kién 齊 çũ 衰 çuĩ 者 chè 冕 mièn 衣 ỳ 裳 xam 者, chè
與 yû 瞽 cù 者 chè 見 kién 之 chĩ 雖 suĩ 少 xáo 必 piĕ 作 çó 過 quó 之
chĩ 必 piĕ 趨 çuĩ. C; ut discipuli memorãt, cũ uidereht homines lugubri uestes indutos
ob mortẽ parentũ, aut indutos pileo et uestes mandarini, seu uiros in dignitate cõstitutos,
itẽ luminibus orbatos, simul ac eos uidereht, quamuis esset minoris ætatis prouti dubio illis
assurgebat; et si ante eos prætereũdũ foret, sanè festinabat gressũ; sic ostẽdere uolẽs
dolorẽ erga lugẽtes, reuerẽtiã erga superiores, et cõmiserationẽ erga cæcos.

§.2 顏 yen 淵 yuẽn 喟 quéi 然 gen 歎 tán 曰 yuĕ 仰 nhiam 之 chĩ 彌 mì
高 cáo 鑽 çum 之 chĩ 彌 mì 堅 kién 瞻 chen 之 chĩ 在 çaî 前 çién 忽
hŏ 焉 yen 在 çaî 後 heú. D yen yuẽn uolẽs exponere profunditatẽ et celsitudinem do-

doctrinæ Cõfucij cũ eiulatu suspirãs aiebat: suspicio sublimẽ Præceptoris mei doctri-
nã, et in dies magis ac magis sublimis mihi apparet. cono ingenij acumine penetrare,
et semper magis fortis ac impenetrabilis mihi redditur. cũ illã cõspicio fere obuersari
ante oculos meos, repente effugit, et manet à te uego.

§.3 夫 fũ 子 çù 循 siun 循 siun 然 gan 善 xén 誘 yéu 人 gin 博 pŏ 我
ngò 以 ỳ 文 uen 約 yŏ 我 ngò 以 ỳ 禮 lì. prosequitur yen yuẽn dicens: Con-
fucius ordinẽ seruat in docẽdo, suauiter, ac sẽsim sine sensu introducit homines ad uirtutẽ
ille suo hoc docẽdi modo, et ordine efficit, ut amplissimus sim ego circa apparatũ sciẽtiarũ,
ac uirtutũ, ut scilicet studio et labore discreto instruar cognitionibus omniũ uirtutũ, ac
sciẽtiarũ, et ut compendiosus ego sim circa succũ et substãtiã omniũ eorũ, quæ ad uirtu-
tẽ et doctrinã pertinẽt; seu docet me Præceptor, ut opere ipso cõplea quidquid uirtutis
scio. latitudo sciẽtiæ requiritur, quã uia aperiatur ad cõpẽdiũ, uel adopus, et hoc etiã requiritur,
ut fructus sciẽtiæ, uel cognitæ uirtutis colligatur.

f.4 p.1 欲 yŏ 罷 pă 不 pú 能 nem 既 kí 竭 kiĕ 吾 ngû 才 çaî 如 jû
有 yeû 所 sò 立 liĕ 卓 chŏ 爾 lh 雖 suĩ 欲 yŏ 從 çum 之 chĩ 末 uí
由 yeû 也 yè 已 ỳ. prosequitur idẽ dicẽs: ita capussũ amore huius doctrinæ, ut tamẽ si uelim
sisteve nõ possim, at post quã in sũpsi omnes mei ingenij conatus aquires ut adeius apicẽ pertingere tuaci
esset, aliquid magis, et magis eluarũ, et in accessibile apparet; quod quamuis uelim omnino assequi, nul-
lã uiã et modũ quo tã dẽ uale ã comprehẽdere, inuenio.

p.2 §.1 子 çù 疾 çiĕ 病 pim 子 çù 路 lú 使 sù 門 muen 人 gin 爲 guei 臣
chin. Cõfucio grauiter uolabouãte, eius D. çù lú fecit ut aliqui ex discipulis suis
se gereret, tanquã Mandarinuli, et Præfecti, tùm ueì domesticæ, tùm funeris, si forte è ui-
uis Cõfucius decederet, qui erat mos Præfectorũ Prouinciarũ; hinc Cõfucius, qui a renuncia-
uerat Præfecturæ, et homo priuatus erat, ueì postea cõscius reprehẽdit discipulũ, ut infra.

§.2 病 pim 閒 kién 曰 yuĕ 久 kieù 矣 ỳ 哉 çaî 由 yeû 之 chĩ 行 hîm 詐
chá 也 yè 無 uû 臣 chin 而 lh 爲 guei 有 yeù 臣 chin 吾 ngû 誰 xuî 欺
kĩ 欺 kĩ 天 tiẽn 乎 hû. mouboremisso. C. a. ò quàm antiquitus D. yeû, seu çù lú, tu
assoles uestes agere ficte et subdolè! nõ habeo Mandarinulos subditos, et uis facere ut habeam
eos! dic sanè, ego si hoc admittere, aut permittere, quemnã decipere! decipine potest cœlũ!

§.3 且 çiè 子 yû 與 yù 其 kĩ 死 sù 於 yũ 臣 chin 之 chĩ 手 xeù 也 yè 無
寧 nin 死 sù 於 yũ 二 lh 三 san 子 çù 之 chĩ 手 xeù 乎 hû 且 çiè 子
yû 縱 çum 不 pu 得 tĕ 大 tá 葬 çam 子 yû 死 sù 於 yũ 道 taó 路 lú
乎 hû. C. prosequitur: scilicet, si mihi detur hoc, ut moriar inter Mandarinulorum
manus; nõne melius, et optabilius moriar inter meos discipulorum manus! scilicet
ego quamuis post mortẽ nõ obtineã magnificas illas Præfectorũ exequias, anne ipse
propterea moriẽs iacebo inhumanus in uiâ!

f.5 p.1

f.5.p.1. 子 çù 貢 cùm 曰 yuĕ 有 yeù 美 muì 玉 yŏ 於 yū 斯 sū 韞 uién 櫝 tŏ 而 lĥ 藏 çám 諸 chū 求 kieû 善 xén 賈 kia 而 lĥ 沽 cū 諸 chū

子 çù 曰 yuĕ 沽 cū 之 chī 哉 çaī 沽 cū 之 chī 哉 çaī 我 ngò 待 taī 賈

kia 者 chè 也 yè. D. çù cùm cupiēs ut Cōfucius ageret Mādarinū, ut reverurq; tales tis suis inbonū publicū ait: si quis haberet pretiosos lapillos hîc, seruare ne deberet in cap-

là, et abscōdere eos, an potius inquirere de bono pretio, et uendere. C.v. òquàm meliùs si uenderentur, uendantur potiùs; si sit qui cōperēti pretio illos uelit emere. ego tamē ex-

pecto conueniēs pretiū, seu meliorē occasionē, ut scilicet sint qui cognoscāt me, et uelint uti operâ meâ. gēma sanè abscōdita nulli usui est, sed nec uēdēda nō æstimantibus illā-

p.2.§.1. 子 çù 欲 yŏ 居 kiū 九 kieù 夷 ŷ. Cōfucius magno æstuās de sidevio propagādi per Orbē uniuersū sanā doctrinā, significauit, se uelle movari in illis terris ori ētalibus, quas colūt nouem species barbarorū.

§.2. 或 hoĕ 曰 yuĕ 陋 leú 如 jû 之 chī 何 hô 子 çù 曰 yuĕ 君 kiun 子 çù 居

kiū 之 chī 何 hô 陋 leú 之 chī 有 yeù. fuit tunc qui dicevit: in medio gētis tam sordidæ et incultæ quo pacto potest quis movari! C.v. si sit locus ubi uir probus, et exēplaris mo-

rentur, quid sanè gētis barbaries obesse potevit; doctrinâ, et exēplo uiri probi hæc citò mutabitur.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngû 自 çû 衛 guei 反 fan 魯 lù 然 gen 後 heû 樂 yŏ

正 chîn 雅 yà 頌 çûm 各 cŏ 得 tĕ 其 kī 所 sŏ. C.a. ego ex Regno guei cum

vedjssē in Regnū lu, tum musicā vecto ordine disposui, ita ut carmina yà, et çûm (in libro carminū aliqua capita uocata tà yà, siào yà, et familiæ cheū, aut familiæ xam laudes, seu çûm, continent quæda carmina, exquibus tum musica componebatur) quælibet obtinerēt sibi debitū locū, ordinē, et concētū.

§.4. 子 çù 曰 yuĕ 出 chŏ 則 çĕ 事 sù 公 cum 卿 kim 入 gĕ 則 çĕ 事 sù

父 fù 兄 hiun 喪 sam 事 sù 不 pŭ 敢 can 不 pŭ 勉 mien 不 pŭ 爲 gueî

酒 çieù 困 quèn 何 hô 有 yeù 於 yū 我 ngò 哉 çaī. C.a. foris, tum obsequi Magistratibus ac superioribus; domi, tum obsequi parētibus, et fratribus natu maioribus; si forte promovere parētū funera alia officia adimplēda sint, tum nō audere nō impēdere omnes uires; in conuiuijs deniq; amicorū nō uino inebriari, seu ita tēperatè bibere, ut uinū nō noceat, quomodo dicā hæc seruare à me! docet, difficiliùs esse in rebus ordinarijs uirtutis regulā seruare, quam in arduis, et extraordinarijs.

§.5. 子 çù 在 çaī 川 chuèn 上 xàm 曰 yuĕ 逝 xì 者 chè 如 jû 斯 sū 夫 fû 不

pŭ 舍 xè 晝 cheû 夜 yé. C. subsistēs ad fluminis ripā. a. prætereūtia, et uēturā sitū ueluti istæ aquæ, pereūnter fluūt sine intermissione diū, nocturq; id est, Orbis res uniuersæ successionis uinculo perpetuò cōnectūtur, aliæ corrūpūtur, et inde aliæ generātur, dies prætervit, nox statim aduenit, et quatuor anni tēpora sibi mutuo succedūt. idēirò imitētur uirtutis studiosi, sit eorū nō interrupta opus in uirtute acquirēdâ.

f.6.p.1.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 吾 ngû 未 uí 見 kién 好 haó 德 tĕ 如 jû 好

色 sĕ 者 chè 也 yè. C. suspirā s.a. ego nōdum uidi hominē, qui ita plenè amaret uirtutē, uti solēt homines amare delectabilia sēsui.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 譬 pí 如 jû 爲 gueî 山 xān 未 uí 成 chîn 一 yĕ 簣

guéi 止 chì 吾 ngû 止 chì 也 yè 譬 pí 如 jû 平 pîn 地 tí 雖 suī 覆 fŏ

一 yĕ 簣 guéi 進 çin 吾 ngû 往 uàm 也 yè. C. uolēs docere, nos in culpa esse, si uirtutis meritā ad finē usq; nō perficiamus, et nil difficile uolēti, utitur hâc similitudine, dicēs: si uelim perficere collē, et post multos labores, antequā perficiatur collis, desit unicus terræ corbis, si isto ab opere, ac obuecordiā nō perficio, ego sanè si sim in causa cur opus perficiatur, è contra si in planâ terrâ uelim extruere collem, quamuis in dies nō accumulē plùs quā unicū terræ corbē, si pergā perseuerātēr, ego itē in causâ sum pergēdo, ut terra plana in collē assurgat.

p.2.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 語 yú 之 chī 而 lĥ 不 pŭ 惰 tŏ 者 chè 其 kī 回 hoeî 也

yè 與 yū. C.a. qui me exhortāte statim acciperet uerba doctrinæ meæ, et nō torpesceret, seu statim opere ipso cōpleret quidquid uirtutis audiret is erat D. meus hoeî, id est, yen yuen.

§.2. 子 çù 謂 guéi 顏 yen 淵 yuēn 曰 yuĕ 惜 sié 乎 hû 吾 ngû 見 kién 其

kī 進 çin 也 yè 未 uí 見 kién 其 kī 止 chì 也 yè. C. agēs de eodē D. yen yuen iā defuncto ait: o deplorāda discipuli nonē! ego semper uidi illū cōstanter progredière in uia uirtutis nec unquā uidi illū sistentē.

§.3. 子 çù 曰 yuĕ 苗 miaô 而 lĥ 不 pŭ 秀 sieû 者 chè 有 yeù 矣 ŷ 夫 fû

秀 sieû 而 lĥ 不 pŭ 實 xĕ 者 chè 有 yeù 矣 ŷ 夫 fû. C. uolēs docere, in uiâ uirtutis nō incipiētiū, aut progredièntiū dumtaxat, sed eorū status esse perfectū, qui ad finē usq; perseuerāt, et maturescūt, ait: ut dentur noua seges, quæ germinet nouos ocellos, et tamē deinde nō pullulet flores, cōtingit hoc sanè: ut ità pullulet flores, et deinde nō perueniat ad maturitatē fructuū, contingit id quoq; nō semel: sic et hominū conatus in scientiâ aut uirtute.

f.7.p.1.§.1. 子 çù 曰 yuĕ 後 heû 生 sem 可 cò 畏 guéi 焉 yen 知 chī 來 laî

者 chè 之 chī 不 pŭ 如 jû 今 kim 也 yè 四 sù 十 xĕ 五 ù 十 xĕ 而 lĥ 無 uû

聞 uen 焉 yen 斯 sū 亦 yĕ 不 pŭ 足 sŏ 畏 guéi 也 yè 已 ŷ. C.a. Adolescētibus debetur aliquis timor reuerētialis; quis enim nouit num deinde nō sint futuri sicuti aliqui eorū qui nunc computātur sancti, et sapiētes uiri! at tamē si ad annū usq; ætatis 50. aut 50. perueniāt, et nō audiātur sancti, aut sapiētes, hi tum amplius nō habēbūtur, ob quod timeātur ac suspicētur. qui iunior uim sibi nō intulit ad uirtutē, ānē senior, et sine uiribus inferet.

§.2. 子 çù 曰 yuĕ 法 fă 語 yú 之 chī 言 yen 能 nen 無 uû 從 çûm 乎 hû

改 caî 之 chī 爲 gueî 貴 guéi 巽 sún 與 yû 之 chī 言 yen 能 nen 無 uû

說 yuĕ 乎 hû 繹 yĕ 之 chī 爲 gueî 貴 guéi 說 yuĕ 而 lĥ 不 pŭ 繹 yĕ

從 çûm 而 lĥ 不 pŭ 改 caî 吾 ngû 未 mŏ 如 jû 之 chī 何 hô 也 yè 已 ŷ 矣 ŷ.

C.a.

Ca· monitionis uerne et vecta uerba, quamuis aspera, possint nefieri ut nō suscipiātur; at corrigere errores, de quibus monemur, hoc est magni faciendū· monitionis suauia. uerba, quasi perambages et discursus, ac paulatim uiā correctioni aperiēdo, possint nefieri, ut nō delectēt· at benè perpēdere et pōdevare illa ad nostrā correctionē, hoc est magni-faciendū· si autē me admonēre aliquē suauiter, ille tārū gaudeat illo modo suaui, et nō perpēdat sēsū uerborū, ut corrigatur; aut me admonēre aliquē sincerè, et aspere, ille suscipiat quidē monitionē, sed nō se corrigat; ego sanè cū his hominibus, ut nō sint tales, quid amplius agere potero· nil sanè·

p2·§·1 子 çù 曰 yuĕ 主 chù 忠 chum 信 sín 毋 uû 友 yeù 不 pú 如 jû 己 kì 者 chè 過 quó 則 çĕ 勿 uĕ 憚 tán 改 caihæc exposuimus supra pa. 1. f 4 p. 1. §2. et seq.

§2 子 çù 曰 yuĕ 三 sān 軍 kiun 可 cŏ 奪 tŏ 帥 xuái 也 yè 匹 pie 夫 fû 不 pú 可 cŏ 奪 tŏ 志 chí 也 yè· C·a· 37500 milliū, seu numerosi exercitus potest mancipari, accapitus fieri ductor, potest enim ui et armis superari; at uel uius ordinarij hominis impossibile est, ut maneipetur animus et uoluntas; hęc enim sibi innixa uim nullā patitur externā.

§3 子 çù 曰 yuĕ 衣 ý 敝 pí 縕 uĕn 袍 páo 與 yû 衣 ý 狐 hû 貉 hŏ 者 chè 立 lĕ 而 lh 不 pú 恥 chí 者 chè 其 kí 由 yeû 也 yè 與 yû· C· in laudē D. yeû, seu çù lú ait: qui indutus tritâ et paupere ex canabo togâ, si forte cū alijs qui induāt uulpina; aut preciosas pelles animalculi hŏ, stet, tamē nō erubescat, iis solus esse· D. neus yeu·

§5 p1 §1 不 pú 忮 chí 不 pú 求 kieú 何 hŏ 用 yùm 不 pú 臧 çam· prosequitur Confucius in laudē eius dē discipuli citās sequētē Odā libri xī kim· qui caret inuidiâ, nec est verū cupidus, quo pacto in omni loco et ad omnē usum non erit aptus· profectò is benè cūcta aget.

§2·子 çù 路 lú 終 chum 身 xin 誦 sum 之 chī 子 çù 曰 yuĕ 是 xí 道 táo 也 yè 何 hŏ 足 çŏ 以 ý 臧 çan D. çù lú hāc ipsā Odā per totā uitā semovdin; ac passim canebat, et putās se ad apicē perfectionis pervenisse, eo quia nec invidus, nec cupidus esset, iā amplius nō inquirebat de perfectiovi statu, ideo Confucius illi ait: hoc sanè uirtus est; sed quo pacto id dumtaxat sufficiet, ut quis absolutè probus et perfectus sit· tu adhuc deficis in multis.

§3·子 çù 曰 yuĕ 歲 suí 寒 hán 然 gen 後 heú 知 chī 松 sum 柏 pĕ 之 chī 後 heú 彫 tiāo 也 yè· C· suspirās a· tēpus hiemis cū advenerit, tunc sanè cum chi scient, pinū, et cupressū, nō tum cū veliquis arboribus, uiridāribus foljs denudavi· in aduersis uirtus dignoscitur, et probus ab improbo distinguitur.

p2·§·1 子 çù 曰 yuĕ 知 chí 者 chè 不 pú 惑 hoĕ 仁 gin 者 chè 不 pú 憂 yeū 勇 yùm 者 chè 不 pú 懼 kiú· C·a· uir Sapiēs, quia omnia prævidet, nō hæret dubius in rebus; uir corde perfectus, quia firmiter adhæret uoluntati cœli, nec ullo priuato ducitur affectu, nunquā est animo trisis; uir uerè fortis, et cōstās nil expauescit, uel ipsam mortē pro uirtute subire paratus.

§2·子 çù 曰 yuĕ 可 cŏ 與 yû 共 cum 學 hiŏ 未 uí 可 cŏ 與 yû 適 xĕ 道 táo 可 cŏ 與 yû 適 xĕ 道 táo 未 uí 可 cŏ 與 yû 立 lie 可 cŏ 與 yû 立 lie 未 uí 可 cŏ 與 yû 權 kiuen· C·a· (docet, uirtutis studiosos debere paulatim per suos gradus ascēdere ad scientiam vē et uirtutē a uge, ut possint deinde omni usui, ac cōmuni bono inservire, atq; adeo debere se alijs cōformare in eo dumtaxat, quod ad acces-sū uirtutis inbētæ conducit) est cū possis una cum jÿs studere, qui primū incipiūt studio animū et uires impēdere, at nō possis cum jÿsdē proceedere in jÿs quæ spectāt ad uirtutē; sunt enim qui fortiter et studiū arripiāt, sed de uirtute nil cogitāt· est cū possis cum jÿs gradū facere, et in uirtute progredi, at nō possis cum jÿsdē constans esse; sunt enim qui difficultate aliquâ accedētē statim deficiāt in uiâ· est cum possis cum jÿs esse tenax arreptī propositi, at nō possis cū jÿsdē quæ uis negotia pro loco et tempore pondevare, et æquâ lance expendere; sunt enim qui sibimet ipsis perfecti sūt, et nō in bonū aut usū aliorū.

f9·p·1·§·1 唐 tâm 棣 tì 之 chī 華 hoâ 偏 pien 其 kî 反 fan 而 lh 豈 kì 不 pú 爾 lh 思 sū 室 xĕ 是 xí 遠 yuèn 而 lh· C· cita hoc antiquū carmē, quo olim qui sextā partē vitæ degēs, uidēsq; morū flovidē avbovis, tâmtì dictę, vecordabatur cuius-dā personæ sibi notæ, quā in patriâ veliquerat, et in hūc modū canebat· mali arbovis flores hûc illûc inclinant eos uētō agitāte· ah! et quî fieri potest ut nō te cogitē! at domus distat longè à me.

§2·子 çù 曰 yuĕ 未 uí 之 chī 思 sū 也 yè 夫 fu 何 hŏ 遠 yuèn 之 chī 有 yeù· C· captâ occasione ex supradicto carmine ait: profectò nō cogitabat, nā si vehemēter cogitasset, quî fieri potuerat, ut longè abesset res cogitata? nō est locus tàm vemotus ad quē cupidus cogitatio hominis nō pertingat· si cogitet se tam esse bonū probus evis, si malū, improbus·

p2·§·1 孔 cùm 子 çù 於 yū 鄉 hiām 黨 tàm 恂 siun 恂 siun 如 jû 也 yè 似 sú 不 pú 能 nem 言 yên 者 chè· C hoc, et sequentibus septē foljs agū minutim, et ad fastidiū Discipuli, qui se habebat Cōfucius cū Conservancis suis, qui in templis Regū ubi sacvificabatur Maioribus, qui in Aulâ, aut in cōgressu eū Rege, qui cū hospi-tibus, qui denique in uictu, et uestitu) Confucius cum conservancis candidè et sincerè se habebat; uidebatur exterius ac si nesciret loqui· Sapientiā suā nō ostentabat.

§2·其 kî 在 çaí 宗 çum 廟 miáo 朝 chaô 廷 tîm 便 pien 便 pien 言 yen 唯 uî 謹 kin 爾 lh· ille tamē cum esset in Regū templis, aut in Aulâ regia de viti-bus multaquidē, clarè, ac distinctè dissevebat; sed nōnisi quæ necessaria, et prius maturè expēsa.

f10·p·1·§·1 朝 chaô 與 yû 下 hiá 大 tá 夫 fu 言 yen 侃 cán 侃 cán 如 jû 也 yè 與 yû 上 xam 大 tá 夫 fu 言 yen 誾 yn 誾 yn 如 jû 也 yè· C in Aulâ, antequā Rex sederet in solio, cū sibi in dignitate in feriovibus Præfectis agēs gravis in uultu, et erectus in uerbis esset, nōtamē adeo severus et gravis ut nullā provsus affabilitatē ostē-deret: cū superiovibus Præfectis agēs, affabilis quidē et hilaris esset, sed nō sine ullâ gravitate.

§2·君 kiun 在 çaí 踧 çŏ 踖 çiĕ 如 jû 也 yè 與 yû 與 yû 如 jû 也 yè· Rege

http://www.fondazionecini.it/

pvæsēte cū vespectuet veuevētia liti move se habebat, nōtamē ita, ut nō ualdè compositus, ac sibi pvæsēs esset.

§.3. 君 kiun 召 chaó 使 sù 擯 pin 色 sĕ 勃 pŏ 如 jû 也 yè 足 çŏ 躩 kiŏ 如 jû 也 yè quādo Rex eū uocabat, iubebat q; ut excipevet hospites Regulos uenientes ad Curiā, tum eius uultus color mutabatur, et alius oppavebat; in motu itē pedū ita tremēs incedebat, ac si ligatis pedibus esset; uel equidē, sed nō posse incedere uidebatur, ob veuevētiā.

§.4. 揖 yĕ 所 sŏ 與 yû 立 liĕ 左 çŏ 右 yeù 手 xeù 衣 y 前 çien 後 heù 襜 chén 如 jû 也 yè. Regulo hospite accedēte ad salutā dū Regē, Confucius cū salutabat veuevē-tev alios duos Mandavinos collatevales, ac Socios in hoc munere excipiēdi hospitē Regulū, cum quibus una simul pedes strās assistebat in Aulâ; et siuè à lequâ excipevet uerba Consocij Mandavini vefevenda Regi, siuè à dextevâ excipevet uerba altevius Consocij vefevenda Regulo hospiti, ad lequā itidē, uel ad dextevā manus cōpositè inflectebat, et ita immoto covpove, ut ipsius uestis antè, et vetrò immota, et ualdè composita maneret.

p.2.§.1. 趨 çiu 進 çin 翼 yĕ 如 jû 也 yè. postquā Rex, et hospes Regulus mutuo salutatiessēt, Confucius cū festinatione pvæibat, ut mos evat, et uelut auis cū expansis alis uolat, ita ille extēsis brachijs, et capite aliquātulū inclinato festinātev, sed cōpositè pvæibat.

§.2. 賓 pin 退 tuí 必 pĭ 復 fŏ 命 mín 曰 yuĕ 賓 pin 不 pú 顧 cú 矣 y. postquā hospes abievat, si amplius nō esset ad Regis cospectū, statim vefevebat vespōsū Regi, dicēs: hospes iā nō est ad conspectū, seu abijt; et tūc Rex introibat.

§.3. 入 gĕ 公 cūm 門 muên 鞠 kiŏ 躬 cum 如 jû 也 yè 如 jû 不 pú 容 yûm quādo ingrediebatur Aulæ portā, uelut si gibbosus et incuruatus covpove esset, ac uelut si porta nō fuisset capax et ampla satis, ita præ veuevētiâ Aulæ Regiæ debitâ incedebat.

§.4. 立 liĕ 不 pú 中 chūm 門 muên 行 him 不 pú 履 lî 閾 yŏ. si stādum esset, nunquā stabat in medio portæ, sit vanseundū, nūquā per mediū, sed ad latus declinabat, nec pedibus tevebat tvabā inseviorē, seu limē portæ.

§.5. 過 quá 位 guei 色 sĕ 勃 pŏ 如 jû 也 yè 足 çŏ 躩 kiŏ 如 jû 也 yè 其 kî 言 yên 似 sù 不 pú 足 çŏ 者 chè. prætevietis thronū Regiū ātevioré, et uacuū ultu mutabatur, pedes q; hûc illûc uacillare uidebātur, ipsius quoq; uerba, si loqui ibi opovtevet, uidebātur nō sufficere, nec illi occurrere, præ veuevētiâ, ac si præsēs ibi Rex esset.

fil.p.1.§.1. 攝 niĕ, uel xĕ 齊 çù 升 xîn 堂 tâm 鞠 kiŏ 躬 cum 如 jû 也 yè 屏 pîn 氣 kî 似 sú 不 pu 息 sie 者 chè. si data causâ opovtevet accedere ad Regē sedētē in throno, ambabus manibus paululū attolēs uestē ascendebat gvadus Aulæ Regiæ, et inclinato covpove accedebat, et ita veprimebat halitū, ut uideretur nō vespivare præ veuevētiâ

§.2. 出 chŏ 降 kiám 一 yĕ 等 tem 逞 chîm 顏 yen 色 sĕ 怡 y 怡 y 如 jû 也 yè 沒 mŏ 階 kiai 趨 çiu 翼 yĕ 如 jû 也 yè 復 fŏ 其 kî 位 guei 踧 cŏ 踖 sie 如 jû 也 yè. exiens ex Aulâ cū descēdere et primū gvadū, tum vesumebat uultus colovē, et totus læ-

tabundus, ac hilavis apparebat. postquā omnes gvadus descendisset, festinātev, uelut alis extensis incedēs, vedibat ad suū statutū locū, ibiq; stans cū aljis cōmādavinis uultu gvauj, ac veuevētj, ut āiea se exhibebat.

§.3. 執 chĕ 圭 quei 鞠 kiŏ 躬 cum 如 jû 也 yè 如 jû 不 pú 勝 xím 上 xán 如 jû 揖 yĕ 下 hiá 如 jû 授 xeú 勃 pŏ 如 jû 戰 chén 色 sĕ 足 çŏ 蹜 sŏ 蹜 sŏ 如 jû 有 yeù 循 siun. cum manu tenēda esset insignia illa quēi dicta (quēi evāt insignia, quæ Reguli ab Imperatove, cū dignitate donavētur, accipiebāt, et quæ deinde suis Legatis, si quos ad Imperatovē, uel ad alios Regulos opovtevet mittēve, tvadebāt, ut illis tanquā Regijs Legatis fides adhibevetur. quinq; evāt odines Regulovū: primi Ordinis notabāturv littevâ 公 cum; 2. littevâ 侯 heú; 3. littevâ 伯 pĕ; 4. littevâ 子 çù; 5. littevâ 男 nan. totidē itē insignia; primi enim ordinis donabāturv insignibus huius figuræ ⬠. 2. ordinis ⬡. 3. Ordinis ⬟. et hæc tvia dumtaxat uocabāturv 圭 quei; nā 4. Ordinis, figuræ sphericæ, cū spicis ovizæ, ut hîc uides (illegible) uocabāturv 穀 cŏ 璧 piĕ, et 5. ordinis, figuræ eriā sphericæ, cū hevbis à quaticis, quibus cōficiūtur stovcq; ad sedēdū, uel ad quiescēdū, ut hîc uides (illegible) uocabāturv 蒲 pû 璧 piĕ. Cōfucius itaq; ut pote legatus mittēdus à Rege Regnilû, qui primi ordinis evat, insignia, itidē primi ordinis defevebat) veuevētev inclinato covpove tenebat, et ita ac si nequiisset talia insignia sustineve, attamē vecta ad pectus, et si fortè incedēdo attollevet illa, aut demittevet, attollebat nō multū, sed ita, ac si quis manu seleuavet ad salutādū quempiā, demittebat q; paululū, ac si quis tva devet altevi vē aliquā; si illū cōsidevasses, ita mutabatur in uultu, ac pugnātes cū hoste mutāturv in uultu, ita incedebat gvadu lento et veuevēti, ut pes nō pedē, nec tevvā veliquevet, ac si ligatis pedibus innixus altevi incedevet.

p.2.§.1. 享 hiàm 禮 lì 有 yeù 容 yûm 色 sĕ. cū nomine Regis offevret muneva altevi Regi (si muneva cōstarēt equis, pellibus, aut vebus similibus, quæ manibus defevri nō possēt uocabāturv tîm xĕ, quia fovis in atvio manebāt; si cōstarēt lapillis pvetiosis, sericis ovnamētis, et similibus, quæ manibus defevri possēt, uocabāturv guēi piĕ) evat gvauis et affabilis uultu.

§.2. 私 sū 覿 tiĕ 愉 yû 愉 yû 如 jû 也 yè. cū autē pviuatè uisitavet Regulū, et pviuatū munus suū ex move offevret, tum magis affabilis uultu q; hilaris apparebat.

§.3. 君 kiun 子 çù 不 pú 以 y 紺 cán 緅 çeū 飾 xĕ. sapiēs et probus Cōfucius in uestitu ovdinavio nunquā ex colove igneo inter obscurū coruscāte, aut ex colove vubvo inter cvuscum pallescēte, superinduebat ovnatū, lîm yuên uocatū; illo enim in sacvificijs, hoc in funevibus dumtaxat utebāturv.

§.4. 紅 hum 紫 çù 不 pú 以 y 爲 guei 褻 sie 服 fŏ. itē ex colove vubvo clavo, aut exuiolaceo uevgēte in vubrū nūquā cōficiebat domesticā uestē. nāhi coloves nō inter quinq; simplices, ac vectos coloves numevātur, et ijs nuptæ mulieres, aut puellæ passim utebāturv.

§.5.當 tam暑 xu診 chin絺 chi綌 hie必 pie表 piao而 lh出 cho之 chi.
tempore æstivo simplici illi, quâ utebatur, uesti ex chi, uel hie (vulgo cŏpu, dicitur, si sit ela-
borata ꝑ subtile uocat chi, sive de uocat illud hie) infallibiliter alia uestē supponebat, quâ be-
nè tegeretur cavo ad honestatē maiorē, et tenuis illa uestis hoc pacto exterior illi erat.

f.12.p.1.§.1.緇 tsu衣 y羔 cao裘 kieu素 su衣 y麑 nhi裘 kieu黃 hoam衣 y
狐 hu裘 kieu. hybernotēpore, nigræ uestis, quâ uti solebat in palatio Regis, agninæ pellis
togā supponebat; albæ uestis, quâ in legationibus utebatur, cervinæ pellis togā supponebat;
croceæ uestis, quâ in sacrificio cervæ prægratiarū actione induebat, vulpinæ pellis togā supponebat.

§.2.褒 sie裘 kieu長 cham短 huon右 yeu袂 mi. domi ordinaria eius toga pellicea
erat promissa, quæ tamē habebat cō vaccias ad tē dextera manicā, ut esset ad agēdū expeditior.

§.3.必 pie有 yeu寢 sin衣 y長 cham一 ye身 xin有 yeu半 puon. itē habebat
noctuvnā ad dormiendū uestē, adeo oblongā ut cum hac corpus operuisset, adhuc supervesset uestis me-
dietas quæ duplicata pedes fovebat.

§.4.狐 hu貉 ho之 chi厚 heu以 y居 kiu. ex vulpis aut animalculi hŏ pellibus utpotè
habētibus spissos et profundos pilos, conficiebat uestes, quas domi hyemis tēpore induebat.

§.5.去 kiu喪 sam無 u所 so不 pu佩 poi. exceptis tempore luctus, quādo nihil
cōpiū superimponebat uestibus, de reliquo nihil ornatus erat in usu apud probos viros, quod nō gestaret.

§.6.非 fi帷 gue裳 xam必 pie殺 xai之 chi. si nō in templo, aut Aula regiâ ute-
dū erat illâ in cōsuili et plana à venibus ad pedes, uestē, profectò, ut parcerent sumptibus,
eam ita ꝑficiebat a dlatera findēs et obliquè consuēs, ut alijs etiā usibus inserviret.

p.2.§.1.羔 cao裘 kieu玄 hiuen冠 quan不 pu以 y弔 tiao. pellis agninæ togâ,
et nigri colovis pileo nō utebatur, cū ibat lugere mortuos. uestes enim fausti tēporis erāt.

§.2.吉 kie月 yue必 pie朝 chao服 fo而 lh朝 chao. etiā tempore, quo dignitate
priuatus erat, primâ quâq; die lunæ prorsus dubio induebatur honoratis uestibus, et accede-
bat ad Aulā obsequēdi Regi causâ cū reliquis Magnatibus.

§.3.齊 cai或 chai必 pie有 yeu明 min衣 y布 pu. sacrificaturus postquā ieiunasset,
et lauisset corpus prorsus dubio intrusevit usq; induebatur nitidissimâ uestē, quæ tamē ex telâ erat.

§.4.齊 cai必 pie變 pien食 xe居 kiu必 pie遷 cien坐 co. diebus ieiunij, tum sa-
ne mutabat uictū, vinos cilicē et carne abstinebat; domi uerō mutabat cubiculū, in secretiori ovabat.

§.5.食 su不 pu厭 yen精 cim膾 guei不 pu厭 yen細 si. in esu orizæ, quā uisi nue-
rē dō delicias nōē mē dicaret, tamē nō fastidiebat orizā illā mūdiorē, quæ uere tēpore maturescit.
hāc si habere t edebat, quia ualdè nutrit. in esu piscis et carniū, nec fastidiebat ea, quæ essēt mi-
nutissimè concisæ; carnes enim hoc modo nō nocēt, et facilè digerūtur.

§.6.食 su饐 y而 lh餲 yai魚 yu餧 nui而 lh肉 jo敗 pai不 pu食 xe色
se惡 ngo不 pu食 xe臭 cheu惡 ngo不 pu食 xe失 xe飪 gin不 pu食 xe
不 pu時 xi不 pu食 xe. annamē si orizae esset ita vel ū calefacta, quæ nociva est stomacho, et

et naturalē sapore amississet, itē piscis si in aliquā corruptionē uergeret, et cavo putridū quid
oleret nō edebat; si cibi color corruptionē indicaret nec edebat, si edulia ipsa oleret aliquid
putridū multò minus edebat; si nō maturè cocta, aut omninò malè cōdita nō edebat; denig;
si tenuæ fructus nō tempore nei, uel immaturi essēt, nō edebat.

f.13.p.1.§.1.割 cō不 pu正 chim不 pu食 xe不 pu得 te其 ki醬 ciam不 pu食
xe. si cavo cōcisa nō esset ve te, nō edebat; itē si nō cōdita sibi debito cōdimēto, ciam uocato,
nō edebat (à Priscis Regibus ovtū vitus habuit, ut è culinâ cavo recte cōcisa offerretur, et va-
rijs cavnibus uaria cōdimēta ciam assignata essēt. Cōfucius nō cōdimētū, sed Priscorū vitus amabat)

§.2.肉 jo雖 sui多 to不 pu使 su勝 xim食 su氣 ki惟 guei酒 ciu
無 u量 leam不 pu及 kie亂 luon. cavnis quāuis esset pluvimū, tamē in
uescēdo nō patiebatur, ut cavo superaret orizæ uim (orizā prosparē habēt: ideo Cōfucius
ualetudini cōsulēs nūquā ve plebat uel ve cavnibus, sed plus orizæ quàm cavnis edebat) dum tamē
in bibēdo uino cū amicis nō habebat aliā definitā mēsurā, nisi quòd nunquā pertingebat eò,
ut turbaret esset capite; nā ebrietas ualetudini nocet, ratione obnubilat, ac sepelit uirtutes.

§.3.沽 cu酒 ciu市 xi脯 fu不 pu食 xe. quod uenditur uinū vinale in fovo, uiet
siccā carnē nō edebat; quia hæc ordinariò sordida sut, aut nō sine ve mixta.

p2.§.1.不 pu撤 che薑 kiam食 xe. nō rejiciebat, seu cū aliquo gustu edebat, illud,
quod esset gingibere tēperatū e duliū; gingibere enim putrida accet et ab infestis defedit.

§.2.不 pu多 to食 xe. nō tamē multū gingibevis aut edulio vū edebat ualetudini ob vitum cōsulēs

§.3.祭 ci於 yu公 cum不 pu宿 so肉 jo祭 ci肉 jo不 pu出 cho
三 san日 ge出 cho三 san日 ge不 pu食 xe之 chi. sacrificās
in cōmuni Templo nō diù servabat carnes illas sacrificij, quæ ad se spectarēt; sed eas eodem
die distribuebat; sacrificās autē domi, carnē nō ultra tres dies servabat; timebat enim ne
tribus sacris tribus diebus malè olēs nō posset comedi abijs, quibus distribuerētur.

§.4.食 xe不 pu語 yu寢 cin不 pu言 yen. tempore comestionis habēs aliquid in ore
masticādū nō navrabat, nec interrogabat quidquā; tēpore quiescēdi nullū itē edebat uerbū.

§.5.雖 sui蔬 su食 su菜 cai羹 kem瓜 qua祭 ci必 pie齊 chai如 ju
也 ye. quamuis crassiori ue sceretur orizâ, mixtâ leguminibus, aut olerū iusculo, profectò
partē unā prius effudēs in terrā sacrificabat ijs defunctis, qui ante actis sæculis docuerāt mo-
dū cōlēdi terrā, coquendi cibos etc; et hic erat Priscorū vitus ingrati animi memorià; et qui
tē magnâ cū gravitate et reuerētiâ hæc peragebat.

f.14.p.1.§.1.席 sie不 pu正 chim不 pu坐 co. si stores, quæ olim instrebantur humi
ad sedēdū, nō esset decenter cōposita, super illā nō sedebat. in reliqua cōpositione adhæc eū impellebat.

§.2.鄉 hiam人 gin飲 in酒 ciu杖 cham者 che出 cho斯 su出 cho杖 y
si aliquādo cū concivibus suis potasset uinū, finito cōuiuio nō audebat antequā seniores
exissent exire. sed his exeuntibus ille tum statim post eos exibat. (Seniores hîc uocātur cham,

quia quibaculo innitisolēt ordinè seniores sunt. Inter statuta Regū et Regni ritus nō postremus numerarur ritus ille, quo, si 50. annorū sit quis, primas ferat in totâ suâ familiâ, si 60. annorū senex, primas ferat in totâ suâ parviâ; si 70. annorū sit, in toto Regno; si 80. in ipsâ Curiâ uel Reguli, ei primas deferāt; si deniq; nonagenarius sit, ue ipse Imperator ei primas deferat. uerba lib. Rituū hęc sunt: 王 uaṁ 制 chí 五 ù 十 xě 杖 chaṁ 於 yū 家 kiā 六 lŏ 十 xě 杖 chaṁ 於 yū 鄉 hiaṁ 七 çiĕ 十 xě 杖 chaṁ 於 yū 國 quĕ 八 pā 十 xě 杖 chaṁ 於 yū 朝 chaô 九 kiéu 十 xě 者 chè 天 tien 子 çù 欲 yŏ 有 yeù 問 uen 焉 yen 則 çĕ 就 çiéu 其 kî 室 xĕ. hinc est, ut Sinenses fere omnes in omnibus primas sępe deferāt Senioribus.

§.3 鄉 hiaṁ 人 giṅ 儺 nô 朝 chaô 服 fŏ 而 lh 立 lie 於 yū 阼 çù 階 kiaī. quādo conciues illi induti uestibus comicis cū timpanis etc. accedebāt ad Cōfucij ędes, induitus honorariis uestibus cū honore excipiebat eos, et cōsistebat ad ouiētalē partē scalæ, qui ut putabatur ignobilior locus. (mos antiquissimus erat, ut propè finē anni ritu matim alij alij uicorū, supra cętū, induti uestibus comicis, pellibus uelātes uultū, et gestātes manibus hastas, ac timpana, aliaq; similia instrumēta accederēt ad alios ritū ędes ut cōiuationibus suis, et armorū, timpanorūq; strepitu, pestilētiæ, ac morborū spiritus abigerēt. Confucius itaq; hos honore excipiebat, ut sicinyis Priscorū ritus, ueteriā comites, uenerarentur.)

§.4 問 uen 人 giṅ 於 yū 他 tha 邦 paṁ 再 çaī 拜 paī 而 lh 送 sum 之 chī. si forte interrogatū de salute amici mitteret hominē ad aliud Regnū; postquam homo ille uentisset terga, semel atq; iterū saluabat illū, et deducebat. ueuerēdi causâ amicū hæc agebat, simulabatq;

§.5 康 kāṁ 子 çù 饋 quéi 藥 yŏ 拜 paī 而 lh 受 xeù 之 chī 曰 yuĕ 丘 meu 未 uí 達 tà 不 pu 敢 kan 嘗 chāṁ. kāṁ çù Prævectus Regni lù donomisit medicinā Cōfucio, hic exhibuit prius ueuerētiā, et deinde admisit, dicēs: huius medicinæ uim et usū ego nō dū agnoui, ideo nō audeo nuncillā gustare. his uerbis Prævecti famulū prævmonuit, ne munus amici, quod nō gustarat, parui pēderet uideretur.

p.2.§.1 廐 kiéu 焚 fuen 子 çù 退 tuí 朝 chaô 曰 yuĕ 傷 xaṁ 人 giṅ 乎 hû 不 pu 問 uen 馬 mà. equile Cōfucij, ubi alebātur aliqui equi conflagravat. C. veduxe ex Aula, ait: læsit ne hominē ignis. nō quæsiuit quidquā de equis-

§.2 君 kiūn 賜 sú 食 xĕ 必 piĕ 正 chím 席 sié 先 sien 嘗 chāṁ 之 chī 君 kiūn 賜 sú 腥 sīn 必 piĕ 熟 xŏ 而 lh 薦 çién 之 chī 君 kiūn 賜 sú 生 sem 必 piĕ 畜 hio 之 chī. si à Rege dono acciperet dapes proculdubio ita uestē componebat humi stratā ac si Rex ibi præsēs esset, et cū prius eas delibasset, deinde alijs donabat ut dapes regias gustarēt. si à Rege dono acciperet cruētā crudā sanè iubebat coqui maturè, et deinde offerebat ueteribus Maioribus. si Rex donaret illi uiuēs animal, sanè illud alebat domi.

§.3 侍 xí 食 xĕ 於 yū 君 kiūn 君 kiūn 祭 çí 先 sien 飯 fan. quādo ad

latus uescebatur cum Rege postquā Rex sacrificasset, seu partē edulij obtulisset Maioribus in terrā effūdēdo, Cōfucius nō prius dē sacrificabat, cū posset tanquā hospes, sed submissionis ergò tanquā dapifer Regis edulia omnia prius delibabat.

§.4 疾 çié 君 kiūn 視 xí 之 chī 東 tuṁ 首 xeú 加 kiā 朝 chaô 服 fŏ 拖 tŏ 紳 xīn. si egrotās à Rege inuisereturr tum ad ouiētē caput cōuertebat, cōponebatq; supra se aulicā uestē, insuperquoq; ponebat aulicū cingulū latū, et sic Regē excipiebat.

f.15.p.1.§.1 君 kiūn 命 miṁ 召 chaó 不 pú 俟 sú 駕 Kiá 行 hiṁ 矣 ŷ. si Rege iubēte uocaretur, nō expectabat, ut pararetur currus, sed statim pedes ibat ad Aulā.

§.2 入 gĕ 太 taī 廟 miaó 每 mui 事 sú 問 uén. hęc exposuimus supra par.2.f.5.p.2.§.3.

§.3 朋 pûṁ 友 yeu 死 sù 無 uû 所 sò 歸 quei 曰 yuĕ 於 yū 我 ngò 殯 pín. socio aut amico aliquo defuncto, si nō esset cui cōmitti posset cura funeralium officiorū, tum Cōfucius aiebat: in me recipio hanc curā sepeliendi socium.

§.4 朋 pûṁ 友 yeù 之 chī 饋 quéi 雖 suī 車 kiū 馬 mà 非 fī 祭 çí 肉 jŏ 不 pú 拜 paī. à socijs oblata munera, quamis magni pretij, ut currus, equi, etc., nisi fortè essēt sacrificata Maioribus carnes, quibus reuerētiā exhibebat, tanquā si ipsimet socium Progenitoribus exhiberet; excipiebat quidē sed ijs nō exhibebat reuerētiā, quia nō æquum erat.

§.5 寢 çin 不 pú 尸 xi 居 kiū 不 pú 容 yûṁ. iacēs in lectulo nō supinus ad modū hominis mortui aut hominis pigritantis, et in compositū iacebat; priuatè domi degens nō multum grauitatis gestui tam plenè cōpositus erat, ut ei cū sacrificaret, aut cū hospitibus ageret; sed si opus esset liberius manus pedesq; extēdebat, multūq; hilariorē præfe bat.

p.2.§.1 見 kién 齊 çū 衰 çuī 者 chè 雖 suī 狎 hiá 必 piĕ 變 pién 見 kién 冕 mién 者 chè 與 yû 瞽 cù 者 chè 雖 suī 褻 siĕ 必 piĕ 以 ŷ 貌 máo. uidēs hominē uestē lugubri indutū, quamuis esset sibi nimiā familiaritate iunctus, proculdubio illi condolēs multum mutabatur; uidēs hominē in dignitate cōstitutū, itē uidēs cæcū, quamuis hos, utpotè sibi familiares, priuatim inuisere, aut obuios offēdere, sanè cū ueneratione eos habebat

§.2 凶 hiuṁ 服 fŏ 者 chè 式 xĕ 之 chī 式 xĕ 負 fú 版 pàn 者 chè. quamuis sederet in curru, si aliquis lugubri uestē indutus trā siret ante illū, tum innixus anteriori parti currus transeunti assurgebat; assurgebat parumodo hominī illi, qui fere bat catalogū recensitī populi; in eo enim populū uniuersū uenerabatur.

§.3 有 yeù 盛 xím 饌 chuén 必 piĕ 變 pién 色 sĕ 而 lh 作 çó. si inuitaretur ad prādiū, cū esset mēsa referta dapibus, tum sanè mutabatur uultu, et assurgens ueneratiā exhibebat inuitanti, quitam splendidē eū tractaret. uitus ita exigebat.

§.4 迅 sín 雷 luí 風 fuṁ 烈 liĕ 必 piĕ 變 pién. cum præcipitās tonitru uehementer, aut uētus terribilis insurgeret sanè mutato uultus colore tū timore et ueneratiā assurgēs suspiciebat tremēdā cœli maiestatē.

§.5 升 xiṁ 車 kiū 必 piĕ 正 chím 立 lie 執 chĕ 綏 suī. ci cōscēdebat cur-

rū sanè erecto cōsistēs corpore apprehēdebat lora. in omibus cōpositionē ostētabat.

§.6. 車 kiū 中 chūm 不 pú 內 nuí 顧 cú 不 pú 疾 ʂiĕ 言 yen̂ 不 pú 親 ʂin̄ 指 chì. cū esset currū intra nō inde retrò caput, oculos ue reflectebat; nō ab improuiso, aut præceps loquebatur, nec proprio mōstrabat digito rē quāpiā. erat sanè grauis.

f.16.p.1.§.1. 色 sĕ 斯 sū 舉 kiù 矣 ỳ 翔 ʂiam̂ 而 lĥ 後 héu 集 ʂiĕ. Discipuli prænotāt hîc hāc similitudinē, scilicet: uolucres si uideāt uenatoris speciē statim surgūt et aliò auolāt, et postquā hûc illûc uolātes perscrutatæ sūt aptū, ac tutū locū, tùm tandē sistūt. similiter homines cōtētiones, et pericula euitēt, ac tutiora semper teneāt.

§.2. 日 yuĕ 山 xān 梁 leam̂ 雌 ʂū 雉 chí 時 xî 哉 ʂaī 時 xî 哉 ʂaī 子 ʂù 路 lú 共 cum 之 chī 三 sān 嗅 hieu 而 lĥ 作 ʂó. præmissâ hâc similitudine, Cōfucius uidēs syluestrē gallinā stātē in cacumine mōtis suspirās ait: in mōtis uertice gallina illa ò quàm benè nouit tempora! ò quā benè nouit tēpus edēdi, bibēdi, et quiescēdi magistrâ naturâ. D. ʂù lú his auditis surgēs cōuertit oculos in auē, fortè tētabat illā capere, tùm auis ter crocitās statim surrexit, et aliò auolauit. Aliqui aliter hunc locū exponūt; eorū tamē expositio nō est cōiter recepta.

Finis lib. I. Sentētiarū, quē Sinæ uocāt 上 xaín 論 lún

Lib. Lún Yú
Pars. 6.

http://www.fondazioneintorcetta.info/

http://www.fondazioneintorcetta.info/